

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
2025 YILININ NİSAN AYINDA ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞEN ZİRAİ
DON OLAYININ SONUÇLARININ ARAŞTIRILMASI, ÜRETİCİLERİN
VE TARIMSAL ÜRÜNLERİN UĞRADIĞI ZARARLARIN TESPİTİ VE
GELECEKTE YAŞANABİLECEK BENZER OLAYLARIN ETKİLERİNİN
EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613)
BURDUR ÇALIŞTAYI TUTANAKLARI

-----0-----
4 Temmuz 2025 Cuma
-----0-----

-TBMM Zirai Don Olayını Araştırma Komisyonu Sürdürülebilir Tarımsal Üretim İçin
Türkiye'de Tarımsal Sigortaların Yeniden Yapılandırılması Çalıştayı

4 Temmuz 2025 Cuma
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.00
BAŞKAN: Adem KORKMAZ (Burdur)
BAŞKAN VEKİLİ: Bülent TÜFENKÇİ (Malatya)
SÖZCÜ: Nilgün ÖK (Denizli)
KÂTİP: Mehmet Celal FENDOĞLU (Malatya)

----- 0 -----

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Ziraat Don Olayını Araştırma Komisyonu Sürdürülebilir Tarımsal Üretim İçin Türkiye'de Tarımsal Sigortaların Yeniden Yapılandırılması Çalıştayı-2)

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; öncelikle hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Müsaade ederseniz, önce bir hızlı tanışma yapmak istiyorum, hani zaman kaybediyoruz demezseniz. Benim ismim Ahmet Genç, ben kırk yıl Hazine Müsteşarlığında hizmet ettikten sonra bu sene ocak ayında emekli oldum. Hazine Müsteşarlığında on sene Sigortacılık Genel Müdürlüğü yaptım. TARSİM'de de 2006'da TARSİM başladığından itibaren 2019'a kadar on üç sene TARSİM Yönetim Kurulu İkinci Başkanlığı yaptım. O vesileyle çağırmışlar beni, umarım faydalı bir toplantı olur.

Buradan uygun görürseniz devam edelim tanışmalara.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ORHAN ÖZÇATALBAŞ - Orhan Özçatalbaş, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Tarım Politikası ve Yayım Ana Bilim Dalı öğretim üyesiyim. 98 yılından itibaren Antalya Akdeniz Üniversitesinde görev yapıyorum. Konuya ilişkin olarak yazdığımız, yaptığımız çalışmalar var. Ben bu çalıştayı güzelliğe vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

RECAİ BERBER - Recai Berber, 23, 24, 25 ve 26'ncı Dönemler Manisa Milletvekiliyim, aynı zamanda Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı yapmıştım. Manisalıyım, dolayısıyla biz bu filmi 2015 yılında bütün detaylarıyla yaşadık. Neler yaşadığımızı, neler yaptığımızı o günkü sigorta, TARSİM Genel Müdürümüz de çok iyi biliyor ama tabii, sadece TARSİM olarak değil bugün belki işte hep söylediğimiz sürdürülebilir tarımsal üretim ve özellikle de sigortanın buradaki rolünü herhâlde tartışacağız, onun için davet edilmişim.

Teşekkür ediyorum, verimli bir toplantı olmasını diliyorum.

AYHAN BARUT (Adana) - İsmim Ayhan Barut, Cumhuriyet Halk Partisi Adana Milletvekiliyim, ziraat mühendisiyim, Tarım ve Köy İşleri Komisyonu üyesiyim, aynı zamanda çiftçi bir ailenin çocuğuyum, hâlihazırda çiftçiliğim de devam etmektedir. Uzun yıllar Ziraat Mühendisleri Odası Adana Şube Başkanlığı görevinde bulundum. Adana Ticaret Odası Meclis üyeliği görevinde bulundum, şu anda da iki dönemdir Adana Milletvekili olarak Mecliste görevimi sürdürüyorum.

Başarılar diliyorum, iyi bir toplantı geçmesini temenni ediyorum.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Ali Kıratlı, AK PARTİ Mersin Milletvekiliyim.

Öncelikle çalıştayımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Tabii, milletvekilliğinden önce de aynı Ayhan Vekilim gibi Mersin Ticaret ve Sanayi Odasının Meclis üyeliği, aynı zamanda da Meclis Başkan Vekilliğini yapmıştım. Ben de bir çiftçi ailenin çocuğuyum, hâlihazırda da çiftçiliğimiz devam ediyor. Tabii, TARSİM zirai don olayıyla başladı bu süreç, zirai don yaşadığımız hadiseyle başladı ama tabii, bunların hepsi bir bütün, TARSİM de bu paydaşlardan bir tanesi. İnşallah, sahada özellikle TARSİM'le alakalı -bugün tabii herkesin fikri çok önemli- çiftçilerimizin ilettiği bizim hem saha incelemelerimizde Zirai Don Komisyonu olarak hem de bireysel seçim bölgelerimizde TARSİM'le alakalı tebrikleri, teşvikleri, itirazları, talepleri, bunların hepsini konuşarak inşallah gelecek dönemlerde aynı sıkıntıları yaşadığımızda daha verimli bir TARSİM'i nasıl ortaya çıkarabiliriz bunu konuşacağımız bir çalıştay olmasını ümit ediyorum.

Hepinize de başarılar diliyorum, saygılar sunuyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - İsmim Nilgün Ök, Denizli Milletvekiliyim, aynı zamanda Komisyonun sözcüsüyüm, aynı zamanda Plan ve Bütçe Komisyonu Kâtip Üyesiyim. Aile olarak tarım ve çiftçilik bizde de var. Ben de yakinen hem bir ceviz üreticisi hem de buğday-arpa üreticisi olarak da bu yaşadığımız son don ve kuraklıkla ilgili bire biri yaşayan, bunun sıkıntılarını çeken bir çiftçiyim. Bu oturumun başarılı olmasını temenni ediyorum. İnşallah bu çalıştayı güzel sonuçlar çıkacağına inanıyorum.

Teşekkürler.

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI EMİNE FERAY SEZGİN - Merhabalar herkese.

Emine Feray Sezgin, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısıyım. Aracılar ve Özellikle Kuruluşlar Dairesi bana bağlı. TARSİM'in sigortacılık yönündeki mevzuatını bizim kurumumuz düzenlemekte.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Bekir Engürülü, TARSİM Genel Müdürüyüm. Bu kanunun çıkışından itibaren Tarım Bakanlığı kanadında 2006'dan bugüne kadar her kademesinde çalıştım, iki yıldır da TARSİM'de Genel Müdür olarak çalışıyorum.

Tabii, burada karşılaşılan sorunların vesairelerin tartışılması her zaman için önemli bir özellik ama yapılan işlemlerin de sahadaki değerlendirmelerin de objektif değerlendirilmesi lazım. İtiraz edenler kadar alanların da görüşlerinin alınmasının faydalı olacağını düşünüyorum.

Başarılı bir toplantı geçmesini temenni ediyorum.

TARSİM GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERTUĞRUL ÇELİK - Ertuğrul Çelik, TARSİM Genel Müdür Yardımcısıyım.

1996 yılından beri Tarım Sigortası, 2007 yılından beri de TARSİM'de görev yapmaktayım.

Saygılar sunuyorum.

TARSİM ESKİ GENEL MÜDÜRÜ YUSUF CEMİL SATOĞLU - Ben Yusuf Cemil Satoğlu. 1992 yılından beri sigorta sektöründeyim ve farklı sigorta şirketlerinde yöneticilik yaptım ve Türkiye Sigorta Birliğinde Yönetim Kurulu üyesi yaptım. Burada olmamın sebebi, 2014 ve 2019 yılları arasında TARSİM Genel Müdürü olarak görev yaptım. Bu toplantının da hayırlara vesile olmasını ben de diliyorum.

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU GRUP BAŞKANI MELİH ÖZBULUT - Merhabalar, Melih Özbulut ben de Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunda Aracılar ve Özel Kuruluşlar Dairesinde Grup Başkanı olarak görev yapıyorum.

Saygılar.

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU ARACILAR VE ÖZELLİKLİ KURULUŞLAR DAİRE BAŞKANI IŞIL KONYA - Merhabalar, Işıl Konya, Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü döneminden beri yaklaşık yirmi yıldır sigortacılık alanında çalışıyorum. Aracılar ve Özellikli Kuruluşlar Daire Başkanım, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunda.

Teşekkürler.

TARSİM AR-GE MÜDÜRÜ HASAN CUMHUR SARISU - Hasan Cumhur Sarısu, 1996-2023 yılları arası Tarım Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Politikalar Genel Müdürlüğünde Araştırmacı olarak çalıştım. 2023 yılından bu yana da TARSİM AR-GE Müdürü olarak görev yapmaktayım.

Başarılar diliyorum.

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYFETTİN KURT - Merhabalar.

Benim ismim Seyfettin Kurt. Konya Ticaret Odası Karatay Üniversitesi Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik Bölümünde -dört yıllık eğitim veren bir lisans fakültesi- öğretim üyesiyim. Sigorta Hukuku, Hasar Hukuku ve Reasürans derslerine giriyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSİ MEHMET GÖKTEKİN - Merhabalar.

Mehmet Göktekin, Ziraat Yüksek Mühendisiyim. Adana'dan katılıyorum. Hatay ili Erzin ilçesinde turuncgil üreticiliği yapıyorum. Bir diğer kimliğim de yaklaşık yirmi beş yıl bir sigorta şirketinde yöneticilik yaptım, şimdi çiftçiliğe devam ediyorum. TARSİM'in faydasına inandığım ama eksikliklerini çok gördüğüm ve aynı zamanda bir müşterisi olduğum için de bu toplantının çok çok iyi sonuçlar çıkaracağını umuyorum.

Teşekkür ederim.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Tüm salona saygı ve sevgilerimle kolaylıklar diliyorum. Bekir Özerdem, Türkiye Sigorta Acenteleri Federasyonu Genel Sekreteriyim. Ortalama otuz iki otuz üç senedir profesyonel sigorta acentesiyim ve dolayısıyla sektörle, TARSİM'le, bankalarla, ziraat odalarıyla iç içeyim. Öncelikle Seyfettin Hocama çok teşekkür ediyorum, öncülük etti.

Salondaki tüm arkadaşlara başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

TARSİM ESKİ AR-GE MÜDÜR YARDIMCISI EROL YALÇINKAYA - Merhabalar, adım Erol Yalçinkaya, ziraat mühendisiyim. Devlette rahat ağırlıklı olarak on yılı Malatya'daki araştırma enstitüsünde -kayısı dolayısıyla- Giresun Fındık Araştırma Enstitüsü, Kastamonu, Yalova -on sene yine aynı şekil- çalıştıktan sonra on iki yıl TARSİM'de AR-GE'den Sorumlu Müdür Yardımcısı olarak çalıştım. Şu anda Rusya'da ve Türkiye'de part-time çalışıyorum. Bu arada yine uluslararası bir sigorta şirketinin adına Özbekistan'da ve Kazakistan'da danışmanlık yapıyorum tarım sigortası konusunda.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANLIĞI UZMAN YARDIMCISI ÖZLEM KÜÇÜKSAKALLI - Merhabalar, Özlem Küçüksakallı, Doğal Afetler ve Tarım Sigortalarında uzman yardımcısı olarak çalışıyorum.

Teşekkür ederim.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANLIĞI ZİRAAT MÜHENDİSİ FİLİZ DEMİR - Merhabalar, ismim Filiz Demir. Ben de Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanlığında 2019 yılından beri ziraat mühendisi olarak çalışıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. GÖREVLİSİ NURİYE ESENCELİ - Merhabalar, hepiniz hoş geldiniz.

Ben Öğretim Görevlisi Doktor Nuriye Esenceli, bu çalışmaya raportör olarak katkı vermeye çalışacağım. Verimli bir çalıştay geçmesini diliyorum.

Teşekkürler.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Osman Yıldız, Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürü, TARSİM Yönetim Kurulu Başkanı. Sonradan katıldığım için kusura bakmayın, onun için sona kaldım.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, çok kısa birkaç noktayı ben vurgulamak istiyorum, ondan sonra da usul olarak herkesin önünde sorular var; ilk bölümde 5 soru var, ikinci bölümde de 4 soru var. Herkes tabii görüşlerini sırayla bildirecek ama görüş bildirmediniz veya sonradan aklınıza gelen bir şey oldu, buralara yazabilirsiniz. O yazılanların hepsini arkadaşlarımız özetleyebilmek için toplayacak, ilave olarak yazılanları da toplayacak, konuşulanları da kısa kısa özet olarak arkadaşlarımız not alacaklar.

Şimdi, bu tarım sigortası olayı ta 1934'te Türkiye Büyük Millet Meclisinde tartışılmış baktığımız zaman. 70'li yıllarda tekrar gündeme gelmiş, 90'larda bir daha gündeme gelmiş. Benim hatırladığım -Hazine Müsteşarlığında ben o zaman daire

başkanıydım- 2000 yılında bu konu tekrar gündeme geldi. Bizim KİT Genel Müdürlüğüne bir hesap yaptırdılar "Bu iş olursa devletin desteği ne kadar olur?" diye, o zaman yüzde 50 üzerinden hesap yapılıyor. Bir hesap geldi "4 milyar dolar yük gelir." dediler, çağırdılar bizi, talimat verdiler "Projeyi öldürün." dediler "4 milyar dolar yük gelir." dedikleri için. Tabii, biz o zaman şunu akıl edemedik: Bütün bitkisel ürünler ve hayvanlar sigorta edilirse o zaman 4 milyar dolar. Nerede o kadar yüzde yüz sigortalılık? Öyle bir şey yok. Full gibi anlaşıldığı için öyle bir yaklaşım oldu. 2005 yılına gelindiğinde biz olayı farklı anlattık, dedik ki: Elli senelik trafik sigortasında bile yüzde yüz penetrasyon yok, bu yavaş yavaş olur, öyle bir anda yük gelmez. Onun üzerine 2005 yılında Meclisten oy birliğiyle geçti yani iktidar ve muhalefetten hiçbir "hayır" oyu çıkmadı. Oy birliğiyle geçti, güzel bir kanundu. Tabii, tedrici olarak başladı. 2006 yılının 6 Haziranında ilk poliçe kesildi, bunu Bekir Bey çok iyi hatırlar, altı ay sonra da don teminatı şeye girdi. Biz o zaman şunu biliyoruz: İspanya modelinde sekiz yıl sonra don teminatına başladılar tedrici olarak.

Tabii ben uzatmak istemiyorum, her şey tartışılacak. Bu arada, o dönemlerde emeği geçmiş olanların çok tartışması oldu, Hazine-Tarım Bakanlığı arasında tartışmalar oldu, taraflar arasında oldu ama her şeye rağmen, tartışmalara rağmen bir Tanfer Dinler'i, bir ilk Yönetim Kurulu Başkanı kurucu Ramazan Kadak'ı, bir Hüseyin Velioğlu'nu -rahmetli, Allah rahmet eylesin- ve kurucu Genel Müdürü Bülent Bora'yı da burada anmak istiyorum, onların daha çok emekleri oldu. Tabii, sonraki genel müdürlere de -Yusuf Bey burada zaten- hepsine burada teşekkür etmek istiyorum. Tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisimiz de o dönemde oy birliğiyle -iktidar-muhalefet- destek verdi, çıkardı. Muhalefetin bile lehe konuşarak oy birliğiyle hızlı bir şekilde çıkardığı bir şeydi, onların hepsine, emeği geçenlere teşekkür ediyoruz. Bugün de sorunları tartışacağız.

Şimdi, ilk sorudan başlıyorum ben. Tabii zamanımız çok uzun değil, kısıtlı olduğu için mümkün olabildiği kadar kısa görüş verilebilirse... Bu ilk iki bölümde değerlendirme olacak, sonra da öneriler olacak en son bölümde.

Şimdi ilk soru, daha doğrusu ilk oturum başlığımız "TARSİM kurumunun mevcut durum değerlendirmesi ve uygulamadaki sorunlar." Soru olarak tabii Komisyonumuzun bizi yönlendirdiği soruları soruyoruz: "Ülkemizde son günlerde yaşanan zirai don olayları ekseninde TARSİM kurumunun faaliyetlerinin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?" Burada söz almak isteyenler varsa buyursun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hocam, soruya geçmeden önce ben bir açıklamada bulunabilir miyim Bakanlık adına?

MODERATÖR AHMET GENÇ - Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şimdi, niye açıklama gereği duydum? TARSİM, başlı başına bir birim değil, yargılarken ya da sorgularken ya da eleştiri yaparken Tarım ve Orman Bakanlığının faaliyetleriyle eş güdümlü hâlen devam eden bir havuz olduğu için orayı şöyle düşünmeyin lütfen: "TARSİM gibi bir yer var, bütün iş ve iş süreçleri orası yürütüyor, eksisi de artısı da orada işte, bütün kararları orası alıyor." gibi bir algı olmasın. Orası bir aracı kurum, bir havuz, Bakanlık politikaları gereği alınan uygulamaların yapıldığı ve yönlendirildiği yer. Yani şöyle bir şey yapamaz: TARSİM "Biz şu uygulamayı yapıyoruz." dediği zaman "Evet, biz de kabul ediyoruz." diye bir uygulama yok. Bunu düşünerek, bunu söyleyerek hareket ederseniz buradaki olumlu ya da olumsuz yönleri... Yani TARSİM'deki olumsuzlar da Tarım ve Orman Bakanlığının, olumlular da Tarım ve Orman Bakanlığı olarak biz peşinen kabul ediyoruz. Niçin? Politikaları yürüten tarımsal faaliyetlerden sorumlu Bakanlık Tarım ve Orman Bakanlığı olduğuna göre, burayla ilgili sigorta ve diğer işlemleri burası yürüttüğüne göre politikasıyla beraber her yere yetmesi gerektiğine göre evet, TARSİM'deki oluşumlar böyle.

Sigortacılık anlamında, Işıl Hanım da burada, sigortacılık bakış açısından bir yeri var, bir de öyle değerlendirmeniz lazım. Yani bakış açımızı bu kategoride değerlendiresek... Şöyle: Birden bakınca insan ister istemez refleks olarak "TARSİM kurumunun faaliyetlerinin olumlu ya da olumsuz yönleri nelerdir?" şeklinde dediğimiz zaman, sanki bilimsel bir değer ölçümlendiriyormuş gibi bir şeyi var, öyle değil. Yaparken de bunun hem bütçe boyutunu hem Bakanlığın idari boyutunu düşünerek değerlendirirseniz çok memnun oldum.

Teşekkür ediyorum.

RECAİ BERBER - O zaman şöyle yapalım mı biz? TARSİM'İN şu andaki pozisyonu gereği neleri kapsıyor, neleri yapıyor? TARSİM bu konuda bir ön açıklama yapsa da çünkü biz son hâliyle neleri kapsıyor, neleri kapsamıyor bilmiyoruz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Kesinlikle doğru söylüyorsunuz...

RECAİ BERBER - Çünkü şimdi söylediklerimizin belki bir kısmı kapsamın içinde bile değil zaten, boşuna anlatmış olacağız. O açıdan bence TARSİM'in konumunu bir bilgilendirme, kısa bir bilgilendirme çok daha etkili olur diye düşünüyorum baştan.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Evet, ben kısa bir açıklama yapacağım, sonra TARSİM Genel Müdürlüğüne söz bırakacağım.

Şimdi şöyle: TARSİM, biliyorsunuz, 2005'te aslında bu şeyi var, ilk poliçesinde 2006'dan itibaren faaliyetini sürdüren bir şey, çok güzel bir başlangıç yaptı zaten, evet, çok zorluklarla ve anlamlı bir şekilde... Ben de o zamanki yöneticilerimizi saygıyla, rahmetli olanlara rahmet, yaşayanlara uzun ömürler diliyorum. Emek sarf edildi, böyle bir proje ortaya konuldu, böyle bir şey yapıldı. Hatta Vahit Kirişçi Hocama da buradan teşekkürleri iletiyorum, o zaman da Komisyon Başkanıydı yine. İyi bir süreç yapılmış ve hazırlanmış bir şey, aracı bir kurum. Yönetmeliği mevzuatı var, işte, Hazine ve Maliye Bakanlığı var bir tarafında, Tarım ve Orman Bakanlığı var bir tarafında, sigortacılık açısından sigorta denetleme, düzenleme birimimiz var bir tarafta. Biz bu şeyleri yaparken de önceliğimiz ne? Tarım ve Orman Bakanlığının yapmış olduğu politikalara paralel olarak çiftçilerimizin gelir kaybını minimize edecek şekilde, onları koruyan, kollayan bir mantık, bir felsefeyle hareket ettik ve ona göre yönlendirdik. Her yıl kendini geliştirdi, her yıl eklemeler oldu, eksiklikler giderildi. İşte, yapılması gereken, uygulanması gereken unsurlar, çiftçinin lehine olan, işte, primlerin, oranların değişmesi, farklı paketlerin oluşturulması, üretim dönemlerine göre poliçelerin başlangıç, bitiş noktalarının belirlenmesi, ürün desenine yeni ürünlerinin eklenmesi gibi unsurları yaparak şu anki aşamaya geldi.

Teknik olarak sürecin tam işleyiş şekliyle ilgili kısmı da aslında şimdi Bekir Bey anlatır. Süreci anlattığı zaman aslında TARSİM'in kuruluş felsefesiyle şu anki yapmış olduğu faaliyetler arasında çok böyle, dünyadan ya da başka ülkelerden farklı olan, hatta bize göre ön planda olan bir modelimiz bizim bu; eksikleri tabii ki vardır, yenilenmesi gereken unsurlar vardır ki bu zaten süreç içinde devamlı yenileniyor. Örnek gösterilen... Başka ülkelerde, şu an biz 5 tane ülkede bunun kurulmasını sağlıyoruz; Azerbaycan'da kurduk, Türk Cumhuriyetlerinde kuracağız, Türk Devletleri Teşkilatı sigorta sistemini tek elden yönetecek şeye kurgu yapacağız. İşte, başka ülkelerde anlatıyoruz, onlara da kurmaya çalışacağız; Arnavutluk'la, Arabistan'la da görüşmelerimiz devam ediyor.

Yapısal olarak belki idari anlamda ya da yönetsel anlamda eksiklikler olsa da teknik olarak ve bütçelendirme tekniği açısından baktığımız zaman bazı mevzuat değişikliğine ihtiyaç olduğunu da buradan belirtmek lazım. Şu an için sistem nasıl çalışıyor? İşte, bir çiftçi poliçesini nasıl... Hangi teminatlar var? Süreci nasıl yönetiyoruz? Bu özellikle sahadan gelen o olumsuz etkilerde işte, "Ya, bizim teminat kapsamında poliçe yaptırdık ama teminatın dışında kaldı, paramızı ödemedi, eksper geldi hasar oranını düşük yaptı, parasını tam alamadık." gibi çok fazla serzenişler oluyor; bunun işleyişiyle ilgili Bekir Bey çok kısa bir bilgilendirme yapsın. Ondan sonra bence TARSİM'in olumlu ya da olumsuz yönlerini bir şekilde değerlendirecek çok memnun olurum.

Buyurun Bekir Bey.

RECAİ BERBER - TARSİM'in kapsamında...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Kapsamında, evet evet.

RECAİ BERBER - Bütçesel olarak yani bütçesi nedir?

ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSİ MEHMET GÖKTEKİN - Ben bir şey söyleyebilir miyim? Müsaade ederseniz tabii.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Buyurun.

ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSİ MEHMET GÖKTEKİN - Zirai Don Komisyonu diye konuya girdik ama öncelikle burada biz TARSİM'i mi tartışacağız yoksa don olayı karşısında Millet Meclisinin veya Komisyonun TARSİM'den bağımsız olarak millete yapacağı yardımı mı beraberinde düşüneceğiz?

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Çok özür diliyorum Hocam.

Hocam, TARSİM de değil konu. Bakın, sürdürülebilir tarımsal üretim için Türkiye'de tarımsal sigortaların yeniden yapılandırılması yani TARSİM'i tabii ki tartışacağız burada özü itibarıyla ama konu TARSİM değil, diğer iklim değişikliği diğer masada, orada tartışılacak, onun için ben...

RECAİ BERBER - TARSİM özelinde tarım sigortacılığını konuşacağız.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Bekir Bey'e hemen bir, teknik olarak cevap verirse daha güzel olur.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Teşekkür ederim Genel Müdürüm.

Hemen, hızlıca ben kısa bilgilendirme yapayım efendim.

Şimdi, bir defa, TARSİM'in kurulmasında -demin sayın müsteşarım çok güzel açıkladı- Biliyorsunuz, bir defa bu afetlerle alakalı ilk defa olmuyor, Kamil Bey'in Daire Başkanlığında, Tarım Reformu Genel Müdürlüğünde tüm afetlerle alakalı veriler, datalar kuruluyor. Bunlara yönelik olarak 1977 yılında 2090 sayılı Tabi Afetten Zarar Gören Çiftçilere Yardım Yapılması Hakkında Kanun çıkmış. Meclisimiz bunu düşünmüş ama o zaman kanunun gerekçesini, kanun koyucunun ruhunu okuduğunuz zaman diyor ki: Tüm mal varlığının yüzde 40'ını kaybederse bir yardım olsun. Yani bir zarar görürse tarlasının değil tüm mal varlığının yüzde 40'ı, artık çiftçi ayakta kalamayacak durumda olursa.

Ama burada, o 77 yılında çıkan kanunun uygulanmasına bakınca da 2004 yılına kadar bir ciddi ödeme yok yani bir ödeme de yapılmamış, işlememiş kanun çünkü 2004'te don afeti olunca, özellikle Karadeniz Bölgesi'nde, bir ödeme söz konusu olmuş görece ve onunla beraber de çok nadir, çok az ödemeler kapsamına giriyor. İşte bunlarla alakalı bir de meşhurdur, bilirsiniz, 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Yardım Yapılması Hakkında Kanun da var, daha öncesinde, 2001 yılında bu da kalktı. "Peki, çiftçi ne yapsın? Çiftçi riskini nasıl yönetebilsin?" mantığı içerisinde hazırlık 5254'dür. Şimdi, bu çerçevede yapılacak uygulamayla alakalı olarak tarım sigortaları sisteminde diğer ülke örneklerine de bakılmak suretiyle incelemeler yapıldı, Tarım Bakanlığımızın liderliğinde, Hazine Maliye Bakanlığımızla iş birliğinde, sigorta sektörü, özel sigorta şirketleri hep beraber bunun alakalı yoğun bir çalışma yaparak ortaya çok da ülkemizde örneği olmayan bir model çıktı aslında. O da ne? Hem devlet hem özel sektör hem de kamunun, sivil toplum kuruluşlarının kendini ifade edebildiği, ortak kararı alabildiği bir tarım sigortası modeli; bunun tam ismi TARSİM olarak, marka değer olarak kondu ama devletin desteğinde, kontrolünde. Zaten ben her konuşmamda sizlere daha önce sunum yaparken de şunun üzerine basarak söyledim, "Burası bir kamu havuzu." diyorum. Neden kamu havuzu diyorum? Bu gerekçem nereden? Çünkü yönetiminin 4 kişisi kamu görevlisi yani devletin kontrolünde ve otoritesinde. Tarım ve Orman Bakanlığımızdan 2 kişi var, SEDDK'den (Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu) 2 kişi var yani 7 kişilik komisyonunun biri de benim üyesi şirketler adına ama netice itibarıyla Tarım Orman Bakanlığımızdaki Başkanımız, Osman Bey. Şimdi, 4 kişi olduğu zaman her zaman karar alınacağı merci tabii ki devletin yönlendirmesi ve politikaları çerçevesinde oluyor. Ama burada şunu da belirtmek istiyorum: Ziraat Odaları Birliği temsilcisinin imzalamadığı hiçbir kararı da hiçbir yönetim kurulu imzalamıyor, ilk başından beri, bu da çok önemli bir özellik. Yani Ziraat Odaları Birliğinin temsilcisi var, çiftçi temsilcisi "Bu işe yaramaz, biz bunu istemiyoruz." dediği bir karar da imzalanmıyor, bugüne kadar da imzalanmadı.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Mevzuatsal olarak mı imzalanmadı?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Hayır, hayır, hayır, mevzuatsal değil yani ilkesel olarak, etik olarak "Çiftçinin işine yarasın, çiftçi bunu kabul etsin." noktasından hareketle, yoksa 4 kişi imzaladıktan sonra biliyorsunuz karar geçerli olur. Yani burada önemli bir özelliği belirtmek istiyorum.

Tabii, burada sigortacılığı ilk defa biz falan keşfetmedik, 1950'den beri Türkiye'de sigortacılık yapılıyordu, don sigortası da Manisa özelinde özel sigorta şirketleriyle de yapılıyordu ama ne kadar yapılıyordu? Binde 5. Tarım alanlarında, o zamanki

kayıtlılık alanında binde 5 oranında yapılabilirdi ve devlet desteği yoktu, bir mekanizma yoktu, kontrol mekanizması yoktu. Bunların her biri bir mantıksal çerçeve içerisinde bir, sigorta mantığıyla yürütülecek; iki, devletin otokontrolünde olacak; üç, tarımsal üretim politikasını destekleyici olacak. Burada argümanın en önemlisi bu, tarımsal üretim planlaması içerisinde.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Ürünleri sayar mısınız, Recai Bey'in sorusu.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Ona geliyorum sayın müsteşarım, biraz da süreci tam bir anlatalım diye söyledim. Bir de şeyi söyleyeceğim...

RECAİ BERBER - "Devletin yönetiminde" deyince sanki parayı başkası veriyor da parayı devlet yönetiminde değil, zaten parayı da devlet veriyor.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Ama çiftçinin katkısı da var, dolayısıyla sigorta tekniği olarak...

RECAİ BERBER - Devlet ne kadarını veriyor, ne kadarını çiftçi veriyor, bu önemli.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Söyleyeceğim sayın vekilim, paketlere geldiğim zaman tabii ki onları söyleyeceğim ama bir süreç analizinde bunları değerlendirme yapmak gerekiyor.

Kısa özet olarak şunları söyleyeyim o zaman yani neticede...

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Devletin payı var mı? Koyduğu sermaye?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Devletin koyduğu sermaye yok. Sayın Başkanım, bunu geçen sefer de sordunuz. Bu, DASK'ta da yok, bizde de yok...

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Hayır, kamu havuzu...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Ama şimdi, bunlar özel kurulmuş kanunla. Nükleer Risk Yönetim Merkezi var, Özel Riskler Yönetim Merkezi var; bunlar da kanunla, özel kurulmuş yerler. Bunlar anonim şirket veya Türk Ticaret Kanunu'yla atıfta bulunularak yapabileceğimiz bir uygulama değil, onu arz ederim size.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Bekir Bey, çok özür dilerim; Sayın Vekilim, yok ama yüzde 70'e kadar prim desteği verince otomatikman sermayenin bir kısmını da vermiş oluyor.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Acaba sermaye mi veriyor, devlet sigorta hizmeti mi satın alıyor? Tamam, bir şirketten sigorta hizmeti satın alıyor gibi düşün.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Evet ama onun da bir kısmını çiftçi adına devlet yükleniyor.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - O sizin kafanızda pek şey olmadı ama sayın vekilim, bu bir özel durum yani bunun başka örneği yok.

Şimdi, biz ilk polide tüm ürünlerde, bitkisel ürünlerin tamamında ilk olarak dolu paketi yapıyoruz. "Dolu paketi" dediğimiz paketin içerisinde dolu ana riskiyle beraber fırtına, hortum, heyelan, deprem, sel, su baskını riskleri de sistemin içerisinde otomatikman var yani siz dolu paketi yaptırdığınızda bu riskleri de almış oluyorsunuz ama buna ilave olarak "Ben kiraz üreticisiyim." diyorsunuz "Üzüm üreticisiyim." diyorsunuz; örneğin, aşırı yağmurun zamansız yağmasından kaynaklı çatlamaları ilave olarak alıyorsunuz. "Ben ayçiçeği ekiyorum, kuş zararı var. Ben kuş zararı riski almak istiyorum." diyorsunuz, kuş zararı riskini alıyorsunuz. "Sıcak havadan ben narenciyede etkileniyorum." diyorsunuz, narenciyede sıcak hava zararını ekstra... Yani paketin içerisinde olmayan, kendi isteğinize göre bunları da paketin içerisinde alabiliyorsunuz.

Bir de bizim "don paketi" dediğimiz paketimiz var. Don riski açık alanda yetiştirilen meyvecilikte özellikle kullanıyoruz ve tabii, don paketini aldığınız zaman demin saydığım bu dolu paketinin tamamı da riskler itibarıyla içerisinde oluyor ve beraberce yürütülmüş oluyor. Bu, ana sistem içerisindeki paketimiz.

Bir de tahıl ürünlerinde özellikle buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale özelinde; mercimek, nohut özelinde kuraklık sigortamız var. Kuraklık sigortamızın içerisinde -bu, önemli bir özellik- hem dondan -aslında orada bir verim sigortası var- hem de diğer etken faktörlerden kaynaklı olarak meydana gelen... Mesela samyeli biliyoruz, tam ürün olgunlaştı, ters rüzgâr, sıcak rüzgâr esti, buradan hektolitreye ağırlığını düşürdü gibi. Bununla beraber, meydana gelecek olan zararları da kuraklıkla... Tabii, yalnız şu anki adını kuraklık olarak diyoruz ama bir de verim sigortası olarak söylüyoruz ve köy bazlı yapıyoruz, köy bazlı verim sigortası olarak yapıyoruz. Bunu köy bazını parsellendirmek için Tarım Reformu Genel Müdürlüğümüzün liderliğinde şu an biçerdöverlerde bir sistem deniyoruz, biçerdöverlerdeki mekanizasyonla alakalı eğer sistemde biz verimi doğrudan tespit edecek metodolojiyi geliştirebilirsek parselle hemen geçişi sağlayacağız çünkü -geçen sefer de size arz ettim- Türkiye'de yaklaşık olarak 32,5 milyon parsel var, bunun yarısında buğday, arpa ekiliyor. Yani bizim 55 milyon parsel aynı anda iki aylık zaman diliminde gidebilme şansımız yok ancak bir teknoloji kullanmamız lazım, işte bunun için metodoloji de kullanmaya arayış içerisinde bulunduğumuzu arz etmek istiyorum; bu, köy bazlı verim sigortamız içerisinde. Yani kuraklıkta özellikle görece konuşulduğu için söylüyorum, kuraklığın da içerisinde dâhil olduğu, donun da dâhil olduğu, sıcak havanın, aşırı yağışın da dâhil olduğu 2'nci ayrı paketimiz var; bunu da yapıyoruz.

Üçüncü özellik olarak...

RECAİ BERBER - Kuraklığın kapsamı ne? Mısır var mı mesela?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Mısır yok; buğday...

RECAİ BERBER - İşte...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Ama şimdi Sayın Vekilim... Şimdi, bu teknik bir konu. Şimdi, bunu söylemem lazım.

RECAİ BERBER - Biz, bu detayı öğrenmek istiyoruz.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Tabii, tabii; yok, kayıtlara geçsin.

Kuraklık kuru alanlarda olur, sulanabilir alanlarda kuraklık riski olmaz. Yani şimdi, bu değerlendirme içerisinde -sigorta boyutuyla ilgili söylüyorum ben bunu- kuru alanlarda da bu mısır biliyorsunuz ki en çok su tüketen bitki. Dolayısıyla da biz o

boyutta değerlendirmeyip kuruda yetiştirilen... Zaten Türkiye'nin en önemli sorunu da buğday ve arpada zaten çavdar, yulaf, tritikale, nohut, mercimek de bu riskleri kapsıyor; bunu arz etmiş olayım efendim.

Yine, bu önemli özellik itibarıyla ağaçları da... Şu an mesela yangın meydana geliyor, onu görüyorsunuz. Şimdi, yangınlarda zeytinlerimiz ormana çok yakın yerlerde. Dolayısıyla da zeytinlerin sigortası da var yani biz, ortalama olarak bir ağacın üç yılda tekrardan verime yatacağını düşünerek üç yıllık verimini karşılayacak ağaç sigortası da yapıyoruz efendim. Yani fidanlar da fideler de sigortanın teminat kapsamında, bunu önemli özellik olarak söylemiş olalım. Bitkisel üretimle alakalı durumda...

Gelir sigortası var, denemeye başladığımız ve sadece Amerika'nın uyguladığı, şu an Avrupa'da uygulanmayan -Avrupa'da yok bunun örneği- biz de demo olarak deniyoruz, başladık çalışmaya, buğdayda, arpada devam ettiriyoruz. Burada da hem çiftçinin meteorolojik riskini hem de fiyat riskini kapsama alabilme gayretindeyiz çünkü neticede esas şey nedir? Esas şey gelirdir yani ürünü az alırsınız, fiyat yüksek olabilir, ürünü çok alırsınız, fiyat az olabilir. Geliri sigortalayabilmek için de bir çabamız, gayretimiz var. Bu noktadan hareketle de bir öncü özelliğimiz var. Bitkisel boyutundakini bu şekilde arz ediyorum.

Bunun haricinde hayvancılıkla alakalı özellikte de büyükbaş hayvan hayat, küçükbaş hayvan hayat, kümes hayvan hayat diye sigortalarımız var. Bu hayvan hayat sigortalarımız içerisinde iki kapsam var; geniş kapsam, dar kapsam. Geniş kapsam dediğimizde, hastalıklar da dâhil, dar kapsam dediğimizde de hastalıklar hariç. Peki, ne var orada? Deprem var, sel var, yangın var, zehirlenme var; en çok çiftçinin karşılaştığı yem zehirlenmesiyle alakalı, yıldırım düşmesi var, elektrik çarpması var, hayvanın düşüp ayağını kırması var; gibi, bu tür özelliklere karşı da sigorta yapabiliyoruz hayvanlarını. Eğer "Ben hayvanlarıma iyi bakıyorum." deniyorsa, çok düşük ücretlere yani ürün bedelinin, sigorta bedelinin 0,63'üne biz sigorta yapıyoruz. Yani çok düşük bir ücretle 60 lira, 100 lira bir bedelle bir koyunu çok rahatlıkla sigortalayabiliyoruz; bunu da önemli özellik olarak arz edeyim.

Yine küçükbaşta da aynı dar ve geniş kapsam özelliği içerisinde var ama burada, yine size açıklamamız gereken özellik şu: Epidemik hastalıklar var yani bizim 5996 sayılı Kanun'umuza, Veteriner Hizmetleri, Gıda ve Yem Kanunu'muzda şöyle bir özellik var: İhbarı mecburi hastalıklar var ve tazminatlı hastalıklar listesi var. Bu tazminatlı hastalıklar listesindeki belirtilen hastalıklar hariç yani epidemik hastalık olması münasebetiyle bunun haricindekileri... Örneğin kuş gribi, bir örnek olarak söylememiz gerekirse bu kapsamda değil, bunu da yine belirtmiş olalım efendim.

Yine, biz kümes hayvanlarında mesela çok yüksek penetrasyonumuz var, yüzde 78 penetrasyon, demin yeri gelmişken de söylemekte fayda görüyorum: Yüzde 41 büyükbaş hayvanlar sigortalı, yüzde 27 küçükbaş hayvanlar sigortalı, yüzde 78 kümes hayvanları sigortalı.

Su ürünleri sigortamız var. Su ürünleri sigortasında da hem denizde hem iç sularda; göllerde, göletlerde, akarsularda yetiştiricilik yapanların yapmış olduğu üretimi destekleme anlamında bunun da sigortasını yapıyoruz su ürünleri sigortası özelliği içerisinde, bu da yine çok önemli bir özellik. Su ürünçülerin, su üretimi yapanların bizim için, bize yaklaşımları çok daha yüksek çünkü onlar özellikle risklerinin yüksek olmasına bağlı olarak sigortalarını daha çok oranda yaptırabiliyorlar.

Aricılık sigortamız var Başkanım. Arıcılıkta da özellikle şunu da belirtmekte fayda var: Arı da yine yanan, özellikle ormanda şu an arılarla alakalı ihbarlarımızda var, şu an değerlendiriyoruz onları hızlıca. Arıcılık sigortası içerisinde arının seyyar olarak 4 kere nakline kadar da teminat var yani onu da teminata alıyoruz ki arıcımız zarar görürse yolda -kaza vesaire- burada da bir üretimde kesinti olmasın diye.

Bu sene yine dünyada yapılmayan, biz de ilk defa başladı; ipek böcekçiliği sigortası da var yani bunun da teminata alınmış olduğunu belirtiyoruz.

Bunlar bizim teminat kapsamımızın genel çerçevesi içerisinde. Bunların her biriyle alakalı mutlak suretle AR-GE çalışmaları var riskleri kapsama almak için. Havuz başkanımız, havuz yönetim kurulumuz, SEDDK, Tarım Orman Bakanlığımız beraberliğinde karar alınıyor, bir proje yapılıyor. Örneğin, sıcak hava zararı, dört sene önce bir sıcak hava zararı oldu çünkü iklim çok değişken artık ne geleceğini şu andan öngöremiyoruz. Bu değişkenliğe paralel olarak hemen biz, orada Çukurova Ziraat Fakültesinden Turgut Hoca'mız liderliğinde bir proje yaptık, sıcak hava zararının narenciyeye, üzüme etkileri ve buna nasıl "full" teminat alınabileceği üzerine. Aktüeryal dengeyi koyduk ve buna bağlı olarak da sigorta kapsamına alabildik. Biz, tabii ki çiftçi memnuniyetine ve çiftçimizin bu özellik içerisinde kabulüne, değerlendirmesine de çok önem veriyoruz. Ama ben burada bana söz gelmişken bir noktayı belirtmek istiyorum; özellikle muafiyet müşterek sigorta uygulamalarıyla alakalı değerlendirme yapılırken lütfen şunu unutmayınız: Şimdi, üretici don gördüğü zaman, özellikle sert çekirdekliyle yani bu seneki başımıza gelen işi düşünelim, kayısıda don zararı oldu, ne zaman oldu? Mart ayında oldu. Peki, çiftçimiz burada ne iş yapmıştı? Budama işini yapmıştı, tarlasını sürmüştü, ilk ilaçlamayı yapmıştı, ilk gübrelemeyi yapmıştı. Ondan sonra ikinci ilaçlama, üçüncü ilaçlama, ikinci gübreleme, hasat masrafları var mıydı? Yoktu, bunlar olmadığı zaman muafiyet müşterek sigortayı koyuyoruz, çiftçi bunları ödemediği hâlde tam ücret elde ettiği zaman haksız kazanca neden olur. Bu muafiyet müşterek sigortayı koymak suretiyle de prim fiyatını ucuzlatma gayreti içerisinde oluyoruz.

Bir önemli husus olarak da şunu arz etmek istiyorum: Burada, bizde en çok karşılaşılan -o ilk soruya da cevap olmuş olsun- problem, hasarlı olanların sigortalı olması. Yani, bir tablo göstermişim sunumda size, Başkanım hatırlarsanız, dedim ki: Kayısıda son on altı yılda 100 poliçenin 80'ine hasar ödemişiz; bademde 56, üzümde 52. Şimdi, bu kadar yüksek olan poliçelerde bunun sigorta tekniği açısından... Çünkü sigortada da şöyle bir -Başkanımız da aktüeryanın üstatlarından- mantık var: beş yıl, dört yıl alacaksınız, bir yıl ödeyeceksiniz, temel mantık bu. Şimdi biz olmadan, her sene ödemeye kalkarsanız, her sene bunu ödeyecek bir metot uygulamaya kalkarsanız bunun adı sigorta olmaz. Bunun adını tarım sigortası yapacaksak bunun mutlaka aktüeryal dengeyle yapılması gerekiyor. Bu aktüeryal denge içerisinde de mesela reasüransla alakalı bu seneki ödediğimiz değerlerle baktığımız zaman şu an herkes zararda. Türkiye'nin gelecek sene reasürans yapmada da biraz eli daralacak, kapasite bulmakta biraz zorluk çekecek. Yani, bu noktadan hareketle, buradaki tartışmalarda -çok uzatmadan- bunları da göz önüne almanızı arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Şimdi, müsaade ederseniz zaman kısıtı olduğu için, altıya kadar bu programı bitirmemiz gerekiyor, daha özet ve kısa anlatabilsek çok daha iyi olur, bence konuyu uzatmayalım.

Şimdi, artık sorulara başlayabiliriz.

Üstadım, siz...

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYFETTİN KURT - Yok, yok şöyle, uzatmak açısından söylemiyorum. Sahadaydım ben, Komisyonun daimî üyesiyim, sürekli, şu an 20'ye yakın vilayeti gezdik. Orada diyor ya "Olumlu ya da olumsuz yönler nelerdir?" Onlarla ilgili birkaç dakika...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Hocam, zaten bildiğimiz kadarıyla vekillerimiz de sahadaydı değil mi? Herkes görüşünü verir yani sorular üzerinden gidelim, Komisyonumuz bize...

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Hocam, ikinci soruda bu konunun cevabı var zaten, burada şey yaparsınız.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Uygun görürseniz, birinci soruda söz almak isteyen varsa onu sırayla yapalım mümkün olduğu kadar özet olursa çok memnun oluruz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Bu sorunun da cevabı sende var.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Buyurun hocam o zaman, birinci soruyla ilgili.

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYFETTİN KURT - Komisyonun kurulduğu günden beri, sayın vekillerimizle ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden arkadaşlarla birlikte şehirlerde gezdik. Karşılaştığımız şeylerin en başında Tarım Bakanlığından herkes gerçekten bütün personel, don olayının olduğu günden, gecedan beri tam kadro görevinin başında, işinin başında. Ben buna çok şaşırdım; çok örgütlü, çok düzgün bir penetrasyon ve müdahale vardı. Fakat TARSİM'le ilgili genelinde, bir kere bir algı yanlışlığı vardı, TARSİM de görevini yapmıştı, herkes oradaydı ve herkes kendilerine çok ciddi anlamda saldırı ve baskı olmasına rağmen oradaydılar fakat birçok noktada da gerçekten sıkıntılı şeyler yaşandı. Mesela, çok ciddi eksperlerle alakalı şikâyet var, olumsuz yönleri söylüyorum. Ha, bunun doğrudan tamamı böyle olduğu için bunu kabul ediyoruz diye söylemiyorum, sahada karşılaştığımız şeyleri aktarıyorum. Onun üzerinden buradan uzman olan arkadaşlar "Onun şöyle bir ayrıntısı var." diyebilirler. Çok ciddi, eksperlerle alakalı şikâyet geldi. Birincisi, eksperlerin davranışlarıyla alakalı şikâyet geldi. Mesela bir tane çiftçi "Eksperler bizi köpek gibi davranıyor." dedi. Bu çok kötü bir şey, iletişim olarak da kötü bir şey, tavır olarak da. Burada şu kadar insan kendini yırtıyor, mükemmel bir yemek pişirilmiş fakat siz servisi kötü yapıyorsunuz, bu kötü. İkincisi, burada mülkiyet kaynaklı problemler var ve bunlar da TARSİM'in suçuymuş gibi yansıtılıyor. Çoklu verasetten dolayı mesela daha yeni yeni onunla alakalı bazı kanunlar değişti ama bununla alakalı sıkıntılar var, bunların düzeltilmesi gerekiyor belki. Bir de satış mecraları şu anda yüzde 60-65'ini TARSİM poliçelerinin Ziraat bankaları ile Tarım Kredi Kooperatifleri satıyor ve orada da kredinin bir cüzüymüş gibi satılıyor, bağımsız bir poliçeymiş gibi değil de, o krediyi almanız için şart bir evrakmış gibi satılıyor. Ben aynı zamanda da adli bilirkişiyim şu an 70'ten fazla da TARSİM davasında bilirkişi olarak rapor yazdım. Adama gidip diyorum ki: "Siz bir poliçe almışsınız." "Ben poliçe almadım, kredi aldım, onunla birlikte ne imzaladığımı bilmiyorum." diyor. Ha, bu kendi başına - buradaki, daha sonraki sorularda da var- buradaki sigortacılığın bağımsız... Yirmi yıllık bir emek var burada, muhteşem de bir sonuca gelmişiz fakat bunun uygulamasıyla alakalı bir problem varsa "Ha bak, burasını da böyle yapalım." deme erdemini de göstermemiz lazım geldiğimiz noktada. Elbette ki müthiş bir emek var, buna kimse bir şey demez. Algıyla alakalı bir problem var. Herkes TARSİM'in devletin hibe ve yardım kuruluşlarından biri olduğunu zannediyor. Bağımsız, 5684 sayılı Sigortacılık Yasası'nın, 602 sayılı Ticaret Kanunu'nun sigortacılıkla alakalı kanun maddelerine tabi bir sigorta şirketiymiş gibi değil de devletin emrinde çalışan bir şeymiş gibi zannediyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - TARSİM bir sigorta şirketi değil.

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYFETTİN KURT - E, havuz, havuzun adına yönetiliyor yani şu an 5684...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Biz sigorta şirketi değiliz; sigorta şirketleri var bizim adımıza poliçe kesen. Biz sadece yönetiyoruz.

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYFETTİN KURT - TARSİM AŞ'nin ortağı ya 27 tane şirket; 3,7 hisseyle.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Ortak değil, onlar işte bizim poliçelerimizi kesen sigorta şirketleri.

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYFETTİN KURT - Oluşan havuzun sahibi kim? Tek başına devlet mi sigorta şirketleri mi?

MODERATÖR AHMET GENÇ - Ortak havuz, kamu havuzdur. TARSİM AŞ işletici şirket.

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYFETTİN KURT - Tamam yani öyle baktığımızda da buradaki mülkiyetle alakalı burada bile biz şu anda mesela ben, dediğim gibi, bununla alakalı halkın içerisinde de insanların içerisinde de bu bile yok, oranın bir şirket olduğuyla ilgili bir bilinç de yok. Doğrudan devletin sosyal yardımlaşma kurumu gibi bir kurumu tarıma yönelik ve "Bize niye yardım etmiyorlar?" diye bakıyorlar hadiseye. Onun için de buradaki algılarla alakalı, hani diğer şeyde, özellikle Ziraat Bankalarındaki ve Tarım Kredideki poliçeleri kesen arkadaşların ziraat mühendisi olmamalarından kaynaklı olarak ciddi eksiklikleri var. Onlar da sadece poliçe gibi bakıyorlar hadiseye. Kendilerine şirketleri tarafından hedef veriliyor. Onlar da o hedefi tutturmak için yalan yanlış, eksik, yüksek poliçe kesiyorlar. Bizzat belki 30 tane dosyada gördüm, bizzat muhataplarıyla da konuştum. "Ya bize öyle en ucuzunu kesin." diyorlar, biz de kesiyoruz." diyor. Onun için burada uygulamadaki hataları kesinlikle iradeye yansıtmıyorum ama ciddi olarak hani bunlarla alakalı bu tarafını da düzenlersek eğer önümüze çok güzel, birçok şeye derman olacak... Çünkü az önce iklimi konuşurken konuştuk, Allahü Alem bu artık bizim sürekli konuşacağımız şey hâline gelecek. Sürekli iklimden dolayı biz zirai olarak, sürekli olarak don, sel ve diğer şeyleri yaşamaya başlayacağız. Onun için de, bununla alakalı benim sahada gördüklerim bunlar.

Teşekkür ediyorum.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Teşekkür ediyorum Hocam.

İlk 4 soruyla alakalı açıklama yaptınız. 5'inci soruya kadar bitirelim mi?

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Hocam, sadece, Başkansınız ama ben burada kayda geçen arkadaşlardan bir şey istihram edeceğim tutanaklarda. Hocamın sahada aldığı bir gözlemi aktardığı bir ifadeyi "olumsuz davranış ve sözler" olarak teyit edelim. Yani Meclis tutanaklarına da geçecek.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Kayda geçmedi üstadım o.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Yok, siz değil o, şeyler, burada stenograf arkadaşlar geçiyor, burada tam anlamıyla her şey şu anda kayda geçiyor. Ben sadece sahanın bir gözlemi ama bunu akademik bir dille, olumsuz ifade ve davranışlar şeklinde...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Hocam "kel" kelimesini çıkarıyorlar değil mi?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çıkardılar.

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYFETTİN KURT - Yaşlı olduğum için yanlış da anlamış olabilirim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok iyiydi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Aslında Başkanım, TARSİM'le ilgili en büyük sıkıntı bilgi kirliliği ve böyle hani kulaktan kulağa, gide gide "TARSİM'e yatırılıyorsun ama alamıyormuşsun." deyip böyle geliyorlar ve seni böyle soğuklaştırıyor. Mesela biraz önce Hocam siz dediniz ya: "Bankalarda TARSİM sigortası, poliçe yapanlar ne kadar çok sayı yaparsa o kadar sanki prim alıyor." gibi, öyle bir şey yok. Hayat sigortasında bankacılıkta var ama TARSİM'de -bankacılara sordum da- öyle bir şey yok yani o zaten şeyin gereği. Sen kredi almak istiyorsan, bitkisel üretim karşılığında kredi almak istiyorsan, orada da işte ürünü sigortaladığına dair ona bir evrak veriyorsun çünkü senin oradan ürünün yetişeceği için TARSİM sana kredi veriyor. TARSİM'in bunları çok iyi anlatması gerekiyor herhâlde yani böyle bir bilgi kirliliği...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Sayın vekilim, sıra sizdeydi.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Tamam, hanımefendiler her zaman öncelikli Sayın Müsteşarım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Pardon, özür dilerim, ben birden söz aldım...

ALİ KIRATLI (Mersin) - Yo, hiç problem değil, hanımefendiler her zaman öncelikli.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELEİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Sayın Müsteşarım, Sayın Vekilimizin konuşmasına cevap verebilir miyim?

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bekir Bey, söz hakkı sayın vekilimizde, ondan sonra siz...

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELEİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - O zaman inşallah sıra bana geldiğinde...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayat sigortasında var ama hani o şeyde...

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI EMİNE FERAY SEZGİN - Hayatta da zorunlu değil...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayat sigortasında onu yapıyorlar, bütün bankacılar yapıyor. Özel sektörde de öyle, yapınca ama TARSİM'le ilgili siz ürününüzü... Mesela ürünüm var benim bahçemde, işte cevizim var, onunla ilgili, bitkisel üretimle ilgili kredi kullanacağım, neyi gösteriyorum? İşte ürünümü, ceviz satacağım, cevizimi gösteriyorum, onun karşılığında diyor ki bana kredi vermek için: "Senin bununla ilgili TARSİM sigortan var mı? Haklı, sigortası yoksa banka da kredi verecek, bu özel de olur, devlet de olur yani daha çok devlette. Ben de "Evet var." deyip orada TARSİM sigortası yaptırıyorum bilmeden yani sonuçta onun detayına bakmıyorum, kredi alacağıma bakıyorum ben. Bu bir zorunluluk değil. Sen ne kadar çok TARSİM sigortası yaptırırsan, Ziraat Bankasındaki çalışanlar o kadar çok onunla ilgili hani bankacılıkta vardır ya ekstra gelir alırsın, prim falan, öyle bir şey yok yani bunda. Benim söylediğim o.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELEİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - "Bilmeden yapanlar için..." sözlerinize imza atıyorum. Bu, piyasanın yüzde 10'unu işarete ediyor. Ama yüzde 90'ı için maalesef çiftçinin devletin imkânlarından dahi bankalar, kooperatifler, odalar faydalanmalarına müsaade etmiyorlar. Diyorlar ki: "Silahı dayıyor kafasına, bu poliçeyi ben yapmazsam sana gübre, yakı, şu, o, bu, hiçbir kredi vermiyorum." Bu bankalar için de geçerli sayın vekilim. Yani resmen kafasına silahı dayıyorlar ve ondan sonra biraz daha abartayım efendim. Şimdi Sayın Genel Müdürüm o kadar güzel şeylerden bahsetti ki, TARSİM'le alakalı, ben otuz senelik profesyonel acente olduğumu iddia ediyorum, kendimden utandım. Niye biliyor musunuz? Bir sürü teminat varmış. Ben daha yeni öğreniyorum. Tabii, tam TARSİM acentesi olmadığım hâlde. Nereye geleceğim? Şimdi, ülkedeki TARSİM poliçelerinin birçoğunu, yüzde 90'ını veya 95'ini bankalar, odalar, ziraat odaları, tarım kredi kooperatifleri yapıyor. Benim TARSİM poliçelerim yükselmez, çünkü onu satan, o poliçeyi yapan insan sigortanın "S"sinden anlamıyor, çünkü yukarıdan emir geliyor, çünkü "Bunu satmazsan, senin kafanı koparırım." diyorlar. Çiftçi de alıyor, çiftçinin başına bir şey geldiği zaman da "TARSİM kötü, devlet benim paramı ödenmiyor." Bir sürü, sabaha kadar bununla alakalı konuşurum. Kısaca sayın vekilim: Yine söylüyorum, Sayın Genel Müdürüm hakikaten çok güzel şeylerden bahsetti. Tek eksiklik ne biliyor musunuz? Benim ülkem maalesef, sigorta konusunda hiçbir konuda bilgi sahibi değil. Muhtemelen Sayın Müsteşarım beni onaylayacaktır ve TARSİM yirmi senelik bir serüven ve dolayısıyla muhteşem bir şey ama hiç kimsenin haberi yok. Ne yapılması lazım sadece? Bölgesel olarak, şekline göre, işte kiraza, ondan sonra kuzuya, koyuna, vesaire. Önce acenteler, ondan sonra halk bilinçlendirilecek. Tarım kredi kooperatiflerinin, ziraat odalarının, ziraat bankalarının dayatma yoluyla poliçe satmasıyla TARSİM hiçbir yere gelmez.

Teşekkür ediyorum.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Başkanım, usul olarak bizim de...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Başkanım, bütün yetki sende. Şimdi şöyle: Daraltılmış sorularla ilerlersek soru bazlı fakat şöyle bir konu var yani bir ve ikinci soruda söz alan birisi bir ve ikiye anda cevap veriyor olabilir yani çünkü bir cümle özü itibarıyla aynı olduğu için, işte yirmi yıl geçmiş süre olmasına rağmen TARSİM poliçesi yaptırma oranları; bu olumsuz yönlerine ilişkin bir ifade, birinci sorunun açıklaması gibi. Aynı kişi bir ve ikiye, bence bir ve ikiye sormak sizin işinizi kolaylaştırır ama yetkinizin farkında olun. Ben Komisyon Başkanı olsaydım, şu an burası başka şekilde ilerlerdi.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Başkanım, sizler milletin vekillerisiniz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Estağfurullah şu anda burada bir çalıştaydayız, burada şey yok.

Mikrofonu alın, bunu Başkanımıza verir misiniz arkadaşlar.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Başkanım, müsaade ederseniz, Bekir Bey daha ileride gitti, üçüncü bölümü de anlattı. Şimdi usul ne olacak? Şimdi, burada izin vererseniz, burada kısa kısa zaten aksi takdirde biz bunları yarın sabaha kadar bitiremeyiz. Her sözü alan hepsini anlatıyor. Seyfettin Bey oturdu, 4'üncü maddeyi de konuştu, acente şeyini de konuştu. Şimdi, Bekir Bey'in anlattığı konu Türkiye'de banka sigortacılığı sorunlarının genel sorununun bir parçası da tarım sigortası. O ayrı bir hikâye yani tarım sigortasını Türkiye'de kim satıyor? Ben de acentelere bir eleştiri yapayım, madem o genel sisteme eleştiri yaptım. Merak edip bunu yapmak isteyen var mı? Çok az, heves eden yok. Kim satıyor? Tarım Kredi Kooperatifleri, Ziraat Bankası. Türkiye Sigortayla, Bereket Sigorta satıyor, yüzde 80 eskiden öyleydi, 2019'da ben bıraktığımda öyleydi, hâlâ da öyledir. Hani, Bekir Bey'in dediği konu bu, iyi ama o zaman ben şeyden bahsetmedim: 2013'te bir daha çalıştay yapılmış, buna bakan oldu mu hiç? 2013 yılında çalıştay yapılmış TARSİM'le ilgili. Oradaki önerilerin ne kadarı hayata geçirilmiş? Onu da bir gözden geçirmemiz lazım mesela. Orada mesela şey var "Stratejik plan yapalım." deniliyor 2 tane, onlar falan yapılmamış.

İzin vererseniz, usulen hep daraltılmış olarak hızlı gidelim müsaade ederseniz.

Sayın vekilim, buyurun.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın vekillerim, değerli çalışma arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, kendi ilimden ve aslında gezdiğimizde çok bir saha programına aşırı derecede katılamadım ama Meclisteki yaptığımız Komisyon toplantılarında da hemen hemen aynı konular ifade ediliyor. Tabii, az önceki kıymetli katılımcımızın sözünü biraz daha yumuşatmak istiyorum ama mutlaka mükerrerliği de düşünüyoruz ister istemez. Özellikle TARSİM kurumunun faaliyetlerini olumlu veya olumsuz yönleri, evet ama onlardan önce bir kere Tarım Bakanlığımıza çok teşekkür ediyorum. Gerçekten bu zirai donda -az önce de ifade edildi- muazzam bir ekip çalışması. Sadece Mersin özelinde, yaklaşık 20 binin üzerinde çiftçiye ulaştık, sahada hasar tespitleri yaptık. Kolay işler değil, Mersin gibi coğrafyada yaklaşık ÇKS'ye kayıtlı 50 bin çiftçinin olduğu bir ortamda fakat sahada gezdiğimizde biz şunu gördük: Sadece zirai donda yaşamadım ben bunu, daha önceki zirai afetlerde de gördüm gezdiğimde. Bizim insanımızda bir kere tarım sigortası kültürü yok, açıkça bunu önce bir kabullenmek lazım. Evet, burada katılıyorum; tanıtım, içerik, bunların hepsi bir bütün aslında ama bunların özeline indiğimizde sahada bizi tatili vatandaşın kendisiyle konuştuğumuzda şunu ifade ediyor: Özellikle -az önce de ifade edildi- eksperlerin aynı olaylarda farklı yorumlamalar yapması. İşte, olumsuz yönlerinin bana göre en başındaki konu bu yani bunu tekelleştiremeyiz, mutlaka farklı yorumlar olacak ama burada örnek vereceğim işte, sert çekirdeklerle alakalı... İşte, şimdi, en son ki yaşanan olayda turfanda için söylüyorum bunu, zirai don yaşandı, biz Mersin'de bunu şubat ayında yaşadık, Türkiye genelinde nisanda yaşandı, bizde şubat ayında yaşandı. Eksperleri çağırdık, eksper dedi ki: "Ya, bu henüz daha geçiye oturmamış, ben sana para ödeyemem." Örnek vereceğim. Yani bu, tabii, tartışılması gereken bir konu. Tabii, olumlu taraflarından bir tanesi primlerin yüzde 67'sinin devlet tarafından karşılanıyor olması. Bu en önemli konulardan bir tanesi ama burada da vatandaşın bilinçsiz olduğunu görüyoruz. Niye bilinçsiz olduğunu görüyoruz? Sahaya çıktığımda 2024 yılıydı galiba, 2024 yılının sonbaharında bir dolu afeti yaşadık biz Mersin'in Tarsus ilçesinde bir lokasyon bazlı bir dolu afeti. Gittim, sert çekirdekli bizim "nektarin" dediğimiz, belki bilenler bilir, "hanımgöbeği" dediğimiz bir şeftali türü var, nektarin türü var, evet, farklı isimler de var. Gittim yaklaşık 20-25 dönüm bir arazide hakikaten kötü bir dolu olmuş yani orada karpuzu vurmuş, biberi vurmuş, açıkla ne varsa tabiri caizse yok etmiş. O nektarinleri resmen böyle parçalamış, dalları kırılmış. Şahsa sordum üreticiye dedim ki: "TARSİM'in var mı?" dedim. "Yok Vekilim." dedi. "Niye yaptırmadın?" dedim. "Param yoktu." dedi. Dedim ki: "Arkadaş, ne kadar tutuyor burası totalde?" "80 bin lira tutuyordu Vekilim." dedi. "Bunun 55 bin lirasını devlet ödüyor. Sana geriye kalıyor 25 bin lira. 25 bin liranın da yüzde 15'ini şimdi ödeyeceksin, geri kalanını hasatta ödeyeceksin. Niye yapmadın?" dedim. "Ben bunu bilmiyordum." dedi, belki yalan söylüyor, belki doğru söylüyor bilmiyorum, o da ayrı bir konu ama.

ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSİ MEHMET GÖKTEKİN - Sayın Vekilim, o 80 bin kendine düşen paydır.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Bitireyim.

80 bin liranın kendine düşen pay olduğunu bile varsaysak dedim ki: "Buradan ne kadar gelir bekliyordun?" Dedi ki: "700-800 bin lira civarında gelir bekliyordum." Peki, "Bu kadar para için hadi 80 bin lira olduğunu var sayarsak, 700-800 bin lirayı riske atmaya değer mi?" dedim. "Yapmadık Vekilim, Allah'tan geldi." dedi ondan sonra. Yani bu hakikaten çok önemli bir konu. Bizde bir kere bu kültür yok. Evet, Türkiye'de şu anda baktığımızda tarım sigortası kullanma oranları yüzde 20-25 bandında görünüyor ama bunun çok büyük çoğunluğunun şuradan kaynaklandığını -eğer, burada da zaten yapılmıyorsa, herhâlde hiç yapılmayacak- daha çok endüstriyel tarım yapan insanların bilinçli bir şekilde TARSİM'i kullandığını, amatörlerin çiftçilerin de...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Kredi kullananlar, mecburiyetten.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Hayır ona da geleceğim. Şöyle, endüstriyel tarım yapan büyük firmaların sadece kredi kullanmaktan değil, konuştuğumuzda bilinçli bir şekilde TARSİM'i kullandıklarını görüyoruz ama amatör dediğimiz çiftçilerimizin yani işte, 3 dekar, 5 dekar, 10 dekar, 100 dekar alanda amatör diyebileceğimiz -artık bu bölgelere göre değişir- çiftçilerin sadece sübvansiyonlu kredi kullanabilme noktasında TARSİM yaptırdıklarını görüyoruz. Bunun da sebebini şöyle görüyorum: Vatandaşın tarım sigortasına belki geçmişte yaşadığı olumsuzluklar, belki tanıtım eksikliği -hepsi katılabilir bunun içerisinde- güveni yok. Yani bu bağlamda, işte az önce de ifade edildi yani zirai afetler konusunda, işte paketlerin arasındaki farklılıklar atıyorum buna doluyu eklediğinizdeki aradaki çıkan prim farkları vesaire ama ben bunu Komisyon Başkanımızla ilk günden bugüne kadar aslında hep söylüyoruz -rol çalmak gibi olmasın, beraber aslında ortaya koyduğumuz bir şeydi benim şimdi söyleyeceğim ifade- ben bunu Sayın Cumhurbaşkanımıza da arz ettim mesela adam gidiyor evlerde işte DASK var, DASK'ları tapu alırken zorunlu kılmazsak yüzde 80'i yaptırmıyor, eskiden hiçbirimiz DASK yaptırmıyorduk.

Arabalardaki, şimdi, "zorunlu" kısmını çıkarın trafik sigortasından tahmin ediyorum yüzde 70'i yaptırmaz vatandaşın, başa gelince ancak yaptırılıyor. İşsizlik sigortası da böyle doğmuştu. Buradaki tarım sigortasını üretim maliyetleri kadar olan kısmının zorunlu tutularak geri kalan kısmının yani beklenti, kâr vesaire hasat dönemiyle alakalı çiftçinin iradesine bırakılması

primlerin biraz daha şimdi böyle bir zorunlu tutulursa tabii, şeyi de iyi hesaplamak lazım bunun yapıldığında velev ki böyle bir karar verildi, yapıldı ki 2,2'nin cevabı bu bu arada 2'nci sayfadaki, ona geçmiş oldum, hakkınızı helal edin.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Sayın Vekilim, aslında hızlı gidebilsek, yoksa bitiremiyoruz.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Hızlı hızlı gidiyorum.

Orada ÇKS'den acaba çıkışlar olur mu, çıkış olur mu? ÇKS'den hızlı bir çıkış olur mu? Belki pilot bölgede denenebilir ama bu minvalde Allah göstermesin işte, yeni normal dediğimiz bu zirai afetler artık bundan sonra çok sık göreceğimizi tahmin ediyoruz çünkü soğuğu da çok zirvede yaşıyoruz, sıcaklığı da en çok zirvede yaşıyoruz. Bu bağlamda hep bu ülkenin ekonomisinin her yıl milyarlarca dolar parayı zirai afetlere ayırma gücü olmayacağını hepimiz biliyoruz. Böyle bir fon kurulup Allah nasip eder inşallah, iki üç yılda eğer bir afet yaşanmadığı takdirde, bu fonda birikecek olan meblağ, çiftçinin gerek sıcakta gerek soğukta, hangi konuda olursa olsun elinizi attığınızda böyle bir bütçe olabileceğini ve ekonomi yani Hükümeti de bu konuda çok rahatlatacağını düşünüyorum.

İnşallah, bu çalıştaydan çıkan sonuçlar da hayırlara vesile olsun diyorum.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Yalnız hepsi hani öneriler falan, üç bölüm birden konuşuluyor, karışık oldu. Bakın, ben aslında bu saatten çok önce üç gibi, üç buçuk gibi Birinci Oturumu bitirmek istiyordum, 6'da bitireceğiz ya, saat dört oldu. Müsaade ederseniz, o zaman Birinci Oturumun bütün bölümlerini herkes konuşuyor, öyle de olsa, böyle de olsa ve...

AYHAN BARUT (Adana) - Komple, bu bitince o da bitsin hepsi, ne olacak sonuçta.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Tamam, Birinci Oturumu bitirelim o zaman. Söz alanlar buyursun ama ne olursunuz, beş dakika, yedi dakikayla sınırlı olsun.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Sen yine de biz siyasetçilere az söz ver.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Ama ben nasıl diyeyim "Süreniz bitti." diye yani.

Buyurun Sayın Vekilim.

AYHAN BARUT (Adana) - Başkanım, iki gün Burdur'da kalıyoruz ya, daha yetmiyor ya.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Ne olursunuz, bakın, oturum birin yorumu yapın; öneriler kısmını öneriler de yapalım, öyle yapalım her bölüme göre konuşalım.

AYHAN BARUT (Adana) - Şimdi, ben, müsaadenizle tespitlerimi anlatayım.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) - Efendim, ben, bu Zirai Don Komisyonu kurulduğunda -ilk Komisyon toplantısında Sayın Genel Müdürüm de vardı- TARSİM'le ilgili düşüncelerimi, görüşlerimi anlattım. Tabii, buradaki söylemimiz, Sayın Genel Müdürümüzü ya da çalışanlarını hedef alan bir konuşma değil. Şimdi, burada TARSİM gerçekten sorunsuz, otoyolda dümdüz giden bir rahatlıkla bir sistem olmuş olsaydı zaten bu Zirai Don Komisyonu boyunca ya da daha önceki Don Komisyonundan önce de yani bu Komisyon kurulmadan önce de çiftçilerin arasında gezdiğimizde bu TARSİM'le ilgili sıkıntılar, sorunlar bize gelmezdi, doğru mu? Bugün bu TARSİM'le ilgili sorun var ki bu masaya yatırılmış. Yoksa her gittiğimiz yerde, Türkiye'nin yarısını gezdik, her yerde birinci sorun TARSİM olarak geliyor. Bu nedenle TARSİM'in önemli bir yani düzeltilmesi gereken, yenilenmesi gereken bir sistem olduğunu söylemek istiyorum. Aslında biz TARSİM'i çok önemsiyoruz yani gerçekten işleyişi düzgün olsa muazzam bir katkı sunar. Başta da o zaman da söyledim, tekrar söylüyorum ama TARSİM üreticileri kapsayıcılık açısından çok uzak. Bunun böyle olduğunu söylüyoruz. Burada da şunu da gözledim: Şimdi TARSİM'le ilgili aleyhte konuşan insanlar yaşadığı sorunları anlatıyor, buradan bir direnç var yani "Öyle değil böyle." Bırakın insanlar anlatsın, onun için, bunlar için geldik, bunları dinlemeye geldik buraya. Niye bir direnç gösteriliyor? TARSİM düzgünse o zaman bu toplantıyı yapmayalım yani...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Sayın Vekilim, hiçbir direnç yok. İstedığınız her şeyi buyurun anlatın, burada direnç yok Sayın Vekilim.

AYHAN BARUT (Adana) - Var, var. Ben hissediyorum. Neyse şimdi TARSİM'in...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Ben bir söyleyeyim ama kimse direnç vermiyor...

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Müdürüm, ben bitireyim.

Veriliyor, veriliyor Hocam. Neyse...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Ben arkadaşlarımıza söyledim toplantıda hiçbir yorum yapmayacağız, dinleyeceğiz...

AYHAN BARUT (Adana) - Zaten öyle olması lazım. Burada bu işin içerisinde fayda çıkar, zarar çıkmaz. Hakaret, küfür olmadıktan sonra her türlü eleştiriye açıktır, olabilir.

Kaldığım yerden devam ediyorum. Şimdi, keşke sevgili Genel Müdürüm de anlattı. Daha önce ben uzun yıllar Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı da yaptım. 2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun vardı ama çok haklı, yüzde 40 toplam varlığının zarar görmesi. Şimdi, burada devlet mi sigorta mı? Yani ben, bugün, başka bir açıdan değerlendirmeye alıyorum buradaki konuşmalardan sonra. Sigorta; arabaların sigortası varmış, var; evlerin sigortası varmış, var ama onlar her biri arabaya binmek için, evde oturmak için alıyor. Tarımsal üretim yapan insanlar bu memleketi doyurmak için sıcakta üretim yapmaya çalışıyorlar. Onlar her bir poliçeyi satın alıyorlar, her birinin muafiyetlerini satın alıyorlar, her birinin ayrı bir bedeli var ama burada TARSİM'in özel sigorta mantığından işte "Şunu da verirsem bu kadar katsayısı var, bunu da verirsem bu kadar katsayısı olur." dediği zaman bu poliçe çok yüksek rakamlara geliyor. Bu nedenle, çiftçi TARSİM sigortasını yaptırmaktan uzak duruyor, ta ki hemfikirim, Ziraat Bankası ya da Tarım Kredi Kooperatifleri kredi verirken onların zorlamasıyla yapılan sigortalar kadar. ÇKS kayıtlarına göre 2 milyon 100 bin çiftçi var, desteklerden yararlanan 3 milyon çiftçi var. Sigortalı, TARSİM'li ne kadar var? Üçte 1'i, 1 milyon, o da -biraz önce sayın önceki dönem vekilimizle de konuştuk- adamın 300 dönüm alanı varsa 100 dönümünü sigorta yapıyor yani desteklerden yararlanmak için. Dolayısıyla, bu çelişkiyi ortadan kaldırmak lazım. Bu, örneğin, dolu paketi ile don paketinin risk seviyesini eşitlemek lazım. Örneğin, bizim bölgemizde 20-25 Şubat arasında don

oldu, 1 Martta don olmadı diye sebze alanlarını kapsamadı, ağaçların üzerinde çiçek yok diye ağaç zarar görüyor, meyve olmadı diye zararı karşılanmıyor. Adamın ağacı kurumuş yahu, daha başka ne olabilir ya? Ağacı sigortalayacaksınız yani bu alengirli cilingirli işlerle sigorta yapılamaz. Bu komple bir ürünü... Bu, sonuçta üstü açık bir fabrikada çalışıyor, doğal şartlarla uğraşıyor, bundan sonra da bu don olacak. Çiftçi bu dondan zarar görüyor. Ne adına zarar görüyor? Üretmek adına, bu memleketi doyurmak adına, gıda ihtiyacını, gıda güvenliğini sağlamak adına üretim yapıyor. Zarar gördüğü zaman polise yapmış, yapmamış yani bunu, çiftçinin zararını karşılayacaksınız. Sigortayı yani süslü püslü hâle getirirseniz bu millet buradan uzaklaşır. Dolayısıyla, bunun altını kalın harflerle çiziyorum: Bunu bu şekilde yapmak lazım; yok çiçeklenmiş, çiçeklenmemiş, yok meyve sayısının yüzde 40'ı. Ya, bir fırtınada, doluda meyve döküyor, üzerindeki kalanların üzerinden zarar ziyan tespit ediliyor. Pratikte de yaşıyorum arkadaşlar, görüyoruz bunları. Yani eksiği çok, burada niyet iyi niyet, niyet üzüm yemek, bağcıyı dövmek değil. Gelin, bu TARSİM'i her yönüyle, herkesin kullanabileceği bir şekilde daha çok işlevsel hâle getirelim, derdimiz bu Sayın Başkanım, buralarda da yazdık.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok teşekkürler.

AYHAN BARUT (Adana) - Kaç ziraat mühendisi çalışıyordu Sayın Genel Müdürüm şeyde?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Aktif 1250.

AYHAN BARUT (Adana) - 1250, inşallah 2 bin kişi çalışsın; onlarla ilgili sıkıntılar var ama onlara artık onları şey yapacağız. Var, bu, değerlendirmeler de var müdürüm. Ben ziraat mühendisiyim, 2 bin kişi çalışsın. Bak, gerçekten söylüyorum, onların da biraz daha bu anlamda şey görülmesi lazım. Yoksa eleştirel anlamda söylemiyorum, insan serbest sigortacılar da çalışan bir eksper mantığıyla yaklaşmaması lazım. En kibarından bunu söyleyeyim.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Sayın Vekilim, çok teşekkür ediyoruz. Çiftçi olduğunuz için bilhassa katkınız çok değerli.

Buyurun, kusura bakmayın, görememiştiniz sizi.

RECAİ BERBER - Estağfurullah.

Ben vekil olarak konuşmayacağım, on yıl önce mevcut bir aynı filmi yaşadığımız için.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Pardon, uygun görürseniz 16.30'da ara vermek istiyorum. Bir on dakika çay, ihtiyaç molası uygun görürseniz. 16.30'a kadar birinci bölümü bitirelim istiyorum.

Buyurun Recai Bey.

RECAİ BERBER - TARSİM'le ilgili olarak birinci bölümü konuşuyoruz. Aslında, üretim planlaması ve üretim artışıyla ilgili etkileri, sigortacılık kapsamı herhâlde ikinci bölümde olacak. Ben, açıkçası, şunu söyleyeyim: TARSİM'in mevcut uygulamasıyla sürdürülebilir bir tarım faaliyetini desteklemesi mümkün değil çünkü biz, baştan birtakım önleyici tedbirleri vatandaş -biraz önce söylendi- bilmiyor zaten. Yani ben diyelim ki don veya başka şeylere karşı yatırım yapmışsam primde indirim olduğunu sigorta yaparken öğreniyorum. Hâlbuki mesela, damlama sulama, basınçlı sulama için Ziraat Bankasına gittiğiniz zaman, size sıfır faizli kredi teklifi zaten var ama buna ben springi de ilave edeceğim deseniz bizim Manisa bölgesinde ona yok. Böyle bir şey olabilir mi? Yani zaten ben damlama sulama hatlarını çekiyorum, buna sadece spring ilave edeceğim ama buna kredi yok. Ya, bu, mesela Ziraat Bankasının veya Tarım Bakanlığının sübvansiyonlu kredilerle ilgili sorunu yani yoksa bu TARSİM'in sorunu değil ama ben TARSİM'e geldiğimde onu yaptırmışsam prim indirimi alıyorum değil mi yüzde 25? Düşünün. Bunun gibi koordineli olması gerekiyor yani tarımsal destekler bir bütün hâlinde olması; TARSİM ayrı, Ziraat Bankası ayrı, ondan sonra sübvansiyonlu kredileri kastediyorum ya da hibe destekleri, tarımsal desteklemedeki hibe destekleri. Hatta onu geçelim TKDK'nin destekleri, bunların hepsinin koordineli bir şekilde birbirini destekleyecek şekilde olması gerekir ki, biz TARSİM'den de olumlu sonuçlar alabilelim. Biraz önce, Bekir Bey, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığım sırasında, sigortacılarla ilgili... 70 binin üzerinde sigorta acentesi var Türkiye'de. Kasko sigortalarında bile, bugün, herhangi bir bankadan kredi kullanın, araç kredisi, istediğiniz yere sigorta yaptırıyorsunuz. Banka diyor ki "Buradan, benden yapacaksınız." Bitti... "O zaman gidin, kredi kullanmayın." diyor; bu kadar basit. Yani, şimdi, bunu TARSİM'in sigortasında zorunlu olarak Ziraat Bankası yaptırıyor diye şikâyet etmenin alemi yok. Kasko sigortasında, araba sigortasında aynı şekilde geçerli. Dolayısıyla...

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Sizin dediğiniz milattan önceydi.

RECAİ BERBER - Hâlen de öyle. Biz daha yeni...

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Bir genelge çıktı...

RECAİ BERBER - Neyse şunu söyleyeyim: Ben on yıldır sigorta yaptırıyorum, TARSİM sigortası, her defasında acenteye yaptırıyorum. Acente arkadaşımız yapıyor çünkü bankadan bilgi alamazsınız, o sigortacı değil ama acente, size bütün detaylarıyla bilgisini veriyor. Dolayısıyla bu anlamda neyi kapsıyor, kapsamıyor, oradan bilgi sahibi olabiliyorsunuz. Bunun acenteler vasıtasıyla yapılması önemli ancak biraz önce çok müjdeli bir haber almış olduk; birkaç ürünü kapsıyor herhâlde. Sayın Genel Müdürümüz dedi ki: "Biz pilot olarak gelir sigortasını da kapsama almaya çalışıyoruz." Kaldı ki bu Avrupa'da bile yok. Şu açıdan; eğer, biz çiftçinin sadece üretim risklerini... Tarımsal üretim çok riskli. Şimdi, biraz önce dendi ki "Araç, ev vesaire..." Onlar sigortalanmıyor ki. Bugün devasa sanayi tesisleri, üretim tesisleri, fabrikalar sigortalanmıyor mu? Ya, orada da kapsamlar ne kadar detaylı; yangınından, arızasından vesairesine kadar yani sanayi üretimi sanki sigortalanmıyor da sadece tarımsal üretimde sigorta var. Öyle bir şey yok. Türkiye'de bütün sigorta branşları var, sigortacılar bunu daha iyi biliyor. O açıdan baktığımızda, burası bir üretim işletmesi. Fabrika nasıl sigortalanıyorsa onunla karşılaştırmamız gerekiyor. Yoksa kasko sigortasıyla ya da DASK'la karşılaştırmamız doğru değil.

İkincisi, daha önemlisi burada, gerçekten bizim işletmelerimizin büyük çoğunluğu KOBİ gibi küçük ve orta ölçekli işletme. Endüstriyel boyutlu üretim yapan çok az üretimimiz var, onlar da zaten belli sektörlerde; hayvancılıkta vesairede. Dolayısıyla eğer sigortanın kapsamı genişletilebilir de gelir sigortası en azından -biraz önce belirtildi- zorunlu trafik sigortası gibi zorunlu maliyet karşılayacak oranda, maliyet artı yüzde 10'unu -maliyetin yüzde 10'unu kadarlık bir kısmını- karşılayacak şekilde bir zorunlu sigorta kapsamına girerse bence çiftçilerimiz açısından ve Türkiye açısından bu çok önemli bir adım olur diye düşünüyorum. Buradan bir fon olmaz, belki...

Geliri kapsayacak şekilde kastediyorum ama geliri çoğu mahsulde baştan öngöremeyeceğiniz için maliyet bazlı bir hesaplama da yapılabilir, maliyet artı yüzde 10 gibi yoksa siz kestiremezsiniz geliri. Mesela, bu yıl, geçen sene... Bazı ürünlerimiz var, ben Manisalıyım yani yıllarca bu işin mücadelesini verdik. Türkiye'nin 5 tane ürününde dünyadaki fiyatları biz belirliyoruz; kuru üzüm, kayısı, fındık, kuru incir, bu ürünleri biz belirliyoruz. Zeytin, zeytinyağında henüz değiliz ama orada da uluslararası fiyata tabiyiz. Biz bu ürünlerin rekoltesini başkalarından öğrendiğimiz ve o rekolteye göre fiyat belirlendiği sürece dünyada ütölmeyle mahkûmuz. Bu bir zorunluluk yani başka şeyi yok.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Üstadım, toparlayabilir misiniz?

RECAİ BERBER - Evet, şuraya geleceğim; sigorta yaptırma oranının düşük olmasını bu kapsamda karşılaştırmak lazım. Sadece çiftçi sayısı değil, biraz önce sayın vekilimiz söyledi, endüstriyel anlamda büyük işletmelerin hepsi bilinçli tercihle sigorta yaptırıyor. Dolayısıyla onların alanları yani sigorta ettirdikleri değerler çok daha yüksek. Bizim burada sayıyı, çiftçi sayısını karşılaştırmamız lazım; bizim burada üretim alanlarını karşılaştırmamız lazım. Orada yüzde kaçtayız? Orada biz yüzde 50'yi yakaladığımız zaman zaten geri kalanına da sosyal yardım olarak bakacaksınız. Yani geri kalanını sigortalı olup olmaması, biraz önce söylediğimiz zorunlu sigortaya tabi; eğer zorunluluk yaparsanız onlar gelir. Onlar zaten şu anda da Ziraat Bankasından veya sübvansiyonlu krediler kullanıyorlarsa sigorta yaptırıyorlar yoksa yaptıramayacaklar. Dolayısıyla bizim burada hedef olarak çiftçi sayısını değil, sigortalanabilir ürünün toplamını karşılaştırmamız lazım. Öyle bir veri var mı mesela, onu merak ediyorum. Bizim elimizdeki yüzde 25 oranı herhâlde çiftçi sayısına göre. Alan olarak ne kadar, üretim olarak yüzde kaçındayız, onu bilmiyoruz; onu öğrenmek istiyorum. Tamamıyla ilgili şey olduğu için bir de eksperlerin yeterli olup olmadığı vesaire. Ben şunu öneriyorum: Sigorta kurumu devletin, denetim devletin, eksper devletin; olmaz. Sigortacılık sektöründe diğer sigortalarda böyle bir şey yok. Siz eksperinizi kendiniz veya sigorta şirketi belirlemiyor yani bağımsız ekspertiz yapıyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Bizde de öyle.

RECAİ BERBER - Bağımsızsa bünyenizde çalışıyormuş gibi lanse edildi de. Bağımsız olarak yapılıyorsa sorun yok zaten orada o zaman.

Bilgilendirme konusunda şunu sadece söylemek istiyorum: Bakın yani çağımızda özellikle tabii, belli 58 yaş, 60 yaş çiftçilikte ortalama olursa bu insanların çoğu da sosyal medyayı doğru dürüst kullanmıyor. Belki televizyon izliyor hâlâ olabilir; gençler izlemiyor çünkü. Dolayısıyla bu insanlara ulaşmanın yolu bence uygulamadır. Eğer uygulamayı iyi bir şekilde reklamı yapılırsa, tanıtımı yapılırsa ancak öyle bu insanlara ulaşılabilir, yoksa bence diğer yol da Tarım Kredi ve Ziraat Bankasıdır, başka da bunun yolu yok diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum ben de, sağ olun.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Üstadım, çok teşekkürler.

Buyurun hocam.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ORHAN ÖZÇATALBAŞ - Teşekkür ediyorum.

Orhan Özçatalbaş.

Sayın Başkan, sayın vekillerim; ben birkaç tane konuyu ifade edeceğim ama daha farklı bir açıdan aslında konuya bakılması gerektiğini düşünüyorum. Esasen daha çok mali yük açısından konu ele alınıyor. Oysaki aslında bir güvence ve risk yönetimi aracı olarak, değil mi, dikkate alınması gerekiyor ve biz şu ana kadar konuşmalardan ortaya çıkardığımız temel verilere baktığımızda aslında 3 temel konu var, genelde böyle oluyor: Kurumsal açıdan sorunlar var, uygulamaya dönük sorunlar var, kurumsala mevzuatı da birleştiriyorum, uygulamaya dönük sorunlar var ama aynı zamanda beşerî sorunlar var yani insan kaynağıyla ilgili sorunlar var. Şimdi, bunlardan hangilerini hızlı şekilde değiştirebiliriz ve dönüştürebiliriz, ona bakmak yararlıdır diye düşünüyorum çünkü biz güçlü yönleri güçlendirerek, zayıf yönleri efendim düşürerek etkinliği artırma imkânına sahibiz, bunu yapabiliriz. Bunu yaparken aslında bu yaşamış olduğumuz olaylar, evet, çok önemli, çok zor bir süreci ifade ediyor. Çiftçi ve çiftçi ailesi açısından yani sadece çiftçi değil aslında, ailesini de dikkate alacağız çünkü her çiftçi demek bir aile birimi demek. Ortalama aile birimini de dikkate alırsak ve istihdam edilen toplam nüfusu alırsak ciddi bir rakama ulaşıyor. Dolayısıyla, aslında TARSİM'in bugün konuşuluyor olması bence ne kadar değerli olduğunu gösteriyor. Bu kadar Türkiye Büyük Millet Meclisinin ortaya koymuş olduğu bu inisiyatifin de aslında ne kadar doğru olduğunu gösteriyor. TARSİM vazgeçilmez, ismi farklı olabilir ki Türkiye aslında bunu biliyorsunuz, İspanya modeliyle ilişkili olarak ele aldı, "Agroseguro" diye bir model var, bu model İspanya'da çalışıyor, Akdeniz ülkesi. Ben de Antalya'dan geliyorum yani Türkiye'nin önemli bir bölümü Akdeniz iklim kuşağında diyebiliriz dolayısıyla orada çalışan sistem bizde neden çalışmıyor, bunu sorgulamak ve buradan çıkarımlarla süreci yönetmek ve müdahale etmek gerekir diye düşünüyorum.

Bu kapsamda, tabii, ben görüşlerimi yazdım buraya, çok sayıda madde sıraladım ama öncelikle algıyı doğru yönetmek lazım, doğru bilgiyi ilgili kesimlerle buluşturmak lazım ve ilgili kesimlerin geri caymasını önleyecek yanlış bilgilendirmelerden bitaraf tutulması lazım. Bir TÜBİTAK yazısında geçmişti; "Bir toplumun en saf isteği bilimsel bilgidir." diyor. Bakın, bir toplumun en saf isteği bilimsel bilgi ise bir çiftçinin de en saf isteği doğruluğu kanıtlanmış bilgidir yani çok karmaşık, bu pestisitlerle ilgili de son zamanlarda çok konuşuluyor ya, biliyorsunuz; çok hatalı veri var. Çok hatalı, değil mi, siz biliyorsunuz ama ona rağmen algıyı yönetemiyoruz. Bunu yönetecek temel kurum Tarım Bakanlığı olduğu gibi aslında sivil toplum kuruluşları da burada yer alıyor. Bakıyorsunuz, bir şey çıkıyor, efendim, bir olumsuz haber çıkıyor. Adresine geriye doğru gidiyorsunuz, bakıyorsunuz, aslında bir ürünün satıcısı çıkıyor yani organik ürün üreticisi falan çıkıyor. O bakımdan, yani bizim bugün burada bu konuyu konuşmuş olmamız tarım sigortası sisteminin mevcut sorunlarını tekrar masaya yatırmak için ciddi bir imkân sağlamıştır. TARSİM'in daha geniş kitlelere duyurulmasını ve şeffaf ve doğruluğu kanıtlanmış bilgilerle duyurulmasını sağlamak gerekiyor. Hasar tespit ve tazminat süreçlerinin daha hızlı ve şeffaf hâle getirilmesi lazım. Ayrıca, acente yetkilisi arkadaşlarımız da söylediler, kendileri de bu konuda çok hâkim değiller. Yani buraya ben sıraladım esas itibarıyla ama acentelerin, işte Ziraat Odası, TKK'nin özellikle konuya hakimiyetleri zayıf. E, bunu biz yapacak değiliz, bunu efendim, birtakım teşvikler zaten var; ama, bunu bir sosyal

sorumluluk olarak görmek lazım. Yani tarım, sadece tarım sektörünün ayakta kalması ve çiftçi ailesinin yaşaması için yapılmış bir faaliyet değil. Bugün İspanya'dan bahsettim, İspanya'yı biraz incelemiştik. Bakıyoruz, hani "Toplam eksper sayısı 1.250." dediniz değil mi?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Bitkisel...

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ORHAN ÖZÇATALBAŞ - Evet.

Yani bizim bu sayıyı 3 bine çıkarmamız lazım, bakın, çok somut söylüyorum.

RECAİ BERBER - İspanya'da kaç Hocam?

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ORHAN ÖZÇATALBAŞ - İspanya'da 4 binin üzerinde, 4 bin.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - 300.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ORHAN ÖZÇATALBAŞ - Firma olarak mı?

ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSİ MEHMET GÖKTEKİN - En az 5 bin ziraat mühendisi lazım bu iş için, en az.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ORHAN ÖZÇATALBAŞ - Nasıl?

ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSİ MEHMET GÖKTEKİN - Bu iş için en az 5 bin ziraat mühendisi lazım.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ORHAN ÖZÇATALBAŞ - Evet, şimdi, İspanya'daki modeli ben şurayla ilişkilendiriyorum: Yani eksper sayısı 1.000-1.200 tamam ama aslında tarım danışmanlığı sistemiyle entegre etmemiz lazım. Bakınız, 8 Eylül 2006 tarihinde çıkarılan Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik biliyorsunuz, 18 Martta çıkan Tarım Kanunu'nun 9'uncu maddesine atıfla yapılmıştır. Ve orada İspanya'da tarım danışmanları aynı zamanda eksper statüsünde değil ancak bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, düzenleme konularında yetki sahibi ve onlar sürecin içerisinde yer alıyorlar. Demek ki aslında Tarım Bakanlığı -ki, Osman Yıldız Bey de buradalar, konuya hâkim kendisi- ve bizde şu anda 4 binin üzerinde tarım danışmanı var.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Hocam, toparlayabilir misiniz?

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ORHAN ÖZÇATALBAŞ - Hemen efendim, kapatıyorum. Çünkü ben yazdığım için burada tekrar ifade etmemek için söylüyorum.

Yani şöyle ifade edeyim: İspanya'dan örnek olarak almış olduğumuz yapıdan bize gayet uygun bir havuza oluştu. Bu havuzun içerisinde esasen devlet destekli bir sistem kurduk. Bu önemli bir güvence sağlıyor çiftçiye ama bu güvencenin gereğinin yerine getirilmesinde zorluklarımız var, bu zorlukları ortadan kaldırmak için tüm sektörlerin iş birlik içerisinde çalışmasına ihtiyaç bulunuyor. Bilgi asimetrisini mutlaka ortadan kaldırmak lazım. Yani, efendim, günümüzde ortaya çıkan her kişi her konuyu konuşuyor, negatif mesajların güçlü algısından yararlanarak özellikle ne yazık ki, kamuoyu da yanıltılabilir.

Çiftçilerimizin talep etmiş olduğu saf bilgiyi, temiz bilgiyi, doğruluğu kanıtlanmış bilgiyi onlara sunmak ve onların devamını sağlamak, aile çiftçiliği şeklinde devamını sağlamak yönünde gerekli gayretlere çok ciddi katkıları olacağını düşündüğümüz bu TARSİM sisteminin hayatîyetini devam ettirilmesi ve güçlendirerek devam etmesi için elimizden gelen her şeyi yapmamız gerekiyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Teşekkürler Hocam.

En SEDDK'ye ve TARSİM'e, Bekir Bey'e söz vereceğim, en sonunda yani. Sondan bir önce SEDDK'ye.

Yusuf Bey, buyurun.

TARSİM ESKİ GENEL MÜDÜRÜ YUSUF CEMİL SATOĞLU - Teşekkür ediyorum.

Ben şunu özellikle belirtmek istiyorum: Tabii, TARSİM'in Eski Genel Müdürü olarak Kıymetli Sayın Yönetim Kurulu Başkanımız "TARSİM sigorta şirketi değil." dedi. Evet, TARSİM sigorta şirketi değil ama TARSİM bir sigorta sistemi ve sigorta sistemi nasıl çalışırsa TARSİM de öyle çalışıyor. Yani TARSİM'i sadece TARSİM AŞ veya TARSİM havuzu olarak görmemek lazım. TARSİM'in arkasında çok ciddi global bir sistem var. Yani TARSİM bu kadar büyük riskleri üzerinde direkt tutmadığı gibi biliyorsunuz, reasürans piyasalarına bunları plase ediyorlar yani bu bir sigorta sistemi. Dolayısıyla yani hani TARSİM'den rahatsızlık, TARSİM sorunları, TARSİM problemleri derken aslında büyük ihtimalle diye düşünüyorum, bunların büyük çoğunluğu sistemle ilgili olan şeyler değil. Sistem doğru kurgulanmış bir yapı, tam bir sigorta ve özel sigorta şirketleri ile kamunun bir araya gelerek oluşturduğu, gerçekten dünyada da örnek olabilecek mükemmel bir sistem. Hocam Agroseguro'yu söyledi: Agroseguro'nun elli yılda geldiği yer yüzde 45-yüzde 50 sigortalanma oranı, elli yılda geldiği yer. Şimdi, TARSİM'in yaklaşık yirmi yıllık bir geçmişi var. Şu anda yüzde 25'lerden bahsediyoruz ki bunu büyük bir başarı olarak söylemiyorum ama dünyadaki tarım sigortacılığı örneklerine baktığınız zaman TARSİM uygulama olarak gerçekten dünyadaki en başarılı örneklerden bir tanesi; net. Yani benim olduğum dönemde de -ki şimdi de devam ediyor- yaklaşık 50 ülkeyi ziyaret ettik, yani 50 ülkeye danışmanlık faaliyetinde bulunduk. Latin Amerika'dan tutun Moğolistan'a kadar ve Afrika'ya kadar birçok ülkeye danışmanlık hizmeti verildi TARSİM olarak.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çinliler bile gelmişti diye çok şaşırmıştım ben.

TARSİM ESKİ GENEL MÜDÜRÜ YUSUF CEMİL SATOĞLU - Çinliler bile geldi.

Evet, eksiklikleri var, teminat anlamında, eksper tarafında ama burada sistemi de zedelememek gerekiyor. Yani doğru kurgulanmış bir sistem ve tam bir sigorta sistemi bu; reasüransıya, üzerinde risk tutmama anlayışıyla bence doğru bir sistem ve özel sektörle de kamunun bir araya gelip de başarılı olduğu ender örneklerden bir tanesi bu örnek. Hem işletici şirket yani TARSİM'in yapısı kendine münhasır bir yapı. Biraz önce de konuşuldu, TARSİM ikili bir yapıya sahip. Bir TARSİM havuzu var, kamunun yönettiği ve kamunun hâkim olduğu kısım, bir de işletici şirket var, TARSİM AŞ, ya da tarım sigortaları işletici şirketi var.

Orada işletici şirkette 20'nin üzerinde sigorta şirketi o AŞ şirkete ortak. Dolayısıyla havuz adına o işletici şirket işletiyor sistemi. Bence kurgulama olarak gerçekten doğru bir sistem, eksikler var ama eksiklerin de giderilmesi mümkün. Teminat kapsamı anlamında da özellikle şunu vurgulamak lazım: Bir teminatın verilmesi kolay bir şey değil, o teminatı verebilmek için öncelikli olarak belki üç dört yıllık saha çalışması gerekiyor. Artı, reasürörlerle çok ciddi görüşmeler gerekiyor. Yani bu teminat eksik, bunu verelim dediğinizde öyle bir dünya olmuyor. Reasürans anlaşmaları var, treteler var; o tretelere bağlı olarak o teminatların verilmesi söz konusu ve saha araştırmaları -en iyi Erol Bey de bilir- ciddi saha araştırmaları gerekiyor.

Son olarak ben şunu da söylemek istiyorum: Tarım sigortacılığında bence gidilebilecek son nokta -daha önce de bahsedildi- gelir sigortaları yani mümkün olduğunca buna evrilmesi gerekiyor sistemin. Yani çiftçinin gelir belirsizliğini ortadan kaldıracak bir sistemin...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Hocamın dediği aile işletmesi gibi. Onu kastediyorsunuz, bunu birleştirelim yani.

TARSİM ESKİ GENEL MÜDÜRÜ YUSUF CEMİL SATOĞLU - Evet ve bir gelir sigortasına dönüşmeli bu ancak gelir sigortasına dönüşmesinin de altyapısının hazır olması gerekiyor. Bunun için de çok ciddi derinlikte emtia borsalarının oluşması gerekiyor. Yani Türkiye'de de şimdi bildiğim kadarıyla buğday, arpa, bu tip şeylerde emtia borsaları çalıştığı için verilebiliyor ama geri kalan kısım ile ilgili yani çok ciddi bir altyapı çalışmasının da tamamlanması gerekiyor ki gelir sigortasına geçebilelim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Yusuf Bey, çok teşekkürler.

TARSİM ESKİ GENEL MÜDÜRÜ YUSUF CEMİL SATOĞLU - Ben teşekkür ederim, sağ olun.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Başka söz almak isteyen?

Buyurun.

Kısa kesebilir misiniz mümkünse.

TARSİM ESKİ AR-GE MÜDÜR YARDIMCISI EROL YALÇINKAYA - Tabii, şimdi TARSİM kapsamında hasarı olan ürünlerde ben de şimdi bu Komisyon çalışmalarını bölgesel olarak bazı basından öğrendiğim kadarıyla tabii raporu elimizde yok ama daha sonra herhâlde elde edeceğiz. Meyvelerde, fidanlarda, sebzelerde olan kapsam altındaki hasarlar karşılanıyor, eksperler çalışıyor. O konuda benim kendi aldığım bilgiler, okuduklarım, bu konuda bir sıkıntı yok, uygulama kısmında sıkıntı yok fakat şöyle bir şey var: 2014'te büyük bir hasar olmuş, ben o zaman TARSİM'de çalışıyordum. 2014 yılında donda sadece ürünlere mi zarar gelmişti? Bu sene işte sunumlarda gördük, Komisyon Başkanımızın ve diğer üyelerin bahsettiği şekilde, ağaçlar da zarar gördü, fidanlarda don teminatı olmasına rağmen ağaçlarda yok. Tabii, onu Yusuf Bey'in Genel Müdürümüz zamanında çok tartıştık aynı Yusuf Bey'in dediği ilkeler açısından sürdürülebilirlik, ölçülebilirlik bakımından sıkıntılar olduğu için o zaman don teminatına onlar alınmamıştı. Sadece ağaçlarda don haricinde TARSİM uygulaması tamamen bütün ihtiyaçları karşılamıştır ama tabii, bu ağaç sigortasına don teminatının eklenmesi... Fidanlar eklendi çünkü yönetilebilir şekilde, kademeli şekilde, daha sonra eklendi, o belki tartışılabilir. Tabii, burada tartışılması için çok çok uzun zaman gerekir, teknik konudur, onun dezavantajları, avantajları... Ben de meyveciyim aynı zamanda, burada Cumhur Bey de benden sonra gelen meslektaşım ile beraber eski TAGEM'ciyiz hepimiz.

İkincisi, bu oran hiçbir zaman şey değil, TARSİM'in aslında çok güzel misyon ve vizyon diye bir şeyi var. Bunu herkesin önüne alıp... Böyle gerçekten çok güzel hazırlanmış, çok iyi kaleme alınmış bir hedef var, gerçekten bir tür Kızıl Elma gibi bir hedeftir. Onun zaman zaman ilerlemesi gerekiyor. Burada sıkıntı, bu oran tabii ki yetersiz, hiçbir zaman buna "Yeter." dememek lazım, hedeflerin büyük olması gerekir ki karşısında bu ruh ve bu aksiyon şeyi vardır ama bunun yanında Ziraat Bankası ve Tarım Kredinin üzerinde büyük çoğunluğun elde olması, ondan sonra acentelerin, bilgisiz acentelerin sadece sizin için demiyorum, bazı yine bu banka ve Tarım Kredideki uygulamadaki kimselerin bu konuyu tam olarak anlatamaması, bilgi sahibi olamaması üreticiyi beklentiye sokmuştur. Üreticiye gidiyorsunuz "Benim ağacımda zarar oldu, niye zarar verilmedi?" diyor. Mesela dolu hasarı paket olduğu zaman o şeyi almamış, böyle bir bilinçlenme eksikliği var.

Diğer bölümlere şey olacak, hemen diğer bölümlere geçiyorum. Bu tabii eksperde şöyle bir şey var, işte, Genel Müdürümüz Bekir Bey söyledi. İspanya'da -ben de İspanya'da bir sene kaldım, daha önce de defalarca gittim- oradaki 350 kişi -300-350 arasında değişiyor- bu sistemi yapabiliyor ama şey var bu kapasite artırma konusu, kapasite geliştirme konusu, ki bu TARSİM bunun, o da çok ayrı bir detay da eksper konusu da bu sistemin omurgasıdır, olmazsa olmazdır. Gerçekten Türkiye'de eksperler şu anda ben Agroseguero'yu da çok iyi biliyorum oradaki şeyleri. Biz onları geçtik gerçekten kısa zamanda çok yol alındı ama geçti ama hiçbir şey yeterli değildir; mutlaka öyle felsefe yapmak lazım. Maalesef, bu eksperler işte, geliyor ondan sonra başka iş bulunca gidiyor falan gibi sorunlar vardır Türkiye'nin bu yapısından kaynaklanan, o etkileniyor.

Yine, burada bilgilendirme hükmü şöyle: Bizim toplumsal eksiklerimiz hepimiz banka kredisi kullanmışızdır, hiçbir zaman tam olarak -ben dâhil- okumamışızdır. Ben kendim olarak söylüyorum, üretici zaten hiç okumuyor bunu. Okuduğu zaman, gösterdiğiniz zaman, işte böyle itirazlara cevap yazdığımız zaman, işte böyle mahkeme veya şeylerde o zaman görülüyor, o konu biraz daha şey hâlâ, hatta fontlar büyüdü, harfler büyüdü, daha kolay okunsun diye ama kimse okumuyor, okuma alışkanlığı yok. Hesaplama kuralları belli, ilginç bir şey Türkiye'de mesela Malatya'daki acenteler -Bekir Bey de kesin o konuda biliyordur- gerçekten hesabı çok iyi biliyor, bizden de iyi biliyorlardı onlar. Bu konuda bir sıkıntı yok, kurallar belli, belki biraz daha şeffaf, eğitimlerde bu konuya öncelik verilebilir. Yine eğitimler şöyle, ben de şöyle yapıyorum: Eğitim kısımlarında sektöre verilmeli. Benim o zaman da TARSİM'deyken de önerim şuydu: Bir geliyor bir paket, hayvancılık... Anlatıyor, herkesin kafası karışıyor zaten yirmi dakikada anlattınız, anlattınız. O zaman sektörel olacak, buğdaycılar toplayacaksınız, kayısıcılar bir arada, hatta meyveciler bir arada gibi sektörel bazlı bir şeyler olması gerekiyor. Herhâlde daha sonraki kısımlar, tartışılacak kısımlar.

Teşekkür ederim, sağ olun.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok sağ olun, teşekkürler.

Şimdi zaman biraz şey oldu. Çok kısa, birkaç cümleyle ifade ederseniz memnun olurum.

ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSİ MEHMET GÖKTEKİN - Özür diliyorum öncelikle.

Erol Bey'in anlattığına ilave olarak bir saptama ve katkıda bulunmak istiyorum. Diyeceklerimin çoğuna zaten bir şekilde arkadaşlarımız belli oranda katıldı, hepsine de katılıyorum artı olanların. Yalnız ekspertiz sırasında eksper sayısı bence az,

artırılmalı ama artırılırken de onlara destek olacak şekilde yani üreticiye destek olacak şekilde, tarım danışmanlığı gibi o şekilde girilmeli ve eksperler uzmanlaşmalı. Bakın, narenciye hasarını A şahsı bilir, B şahsı bilmez. Buğday hasarını A şahsı bilir, B şahsı tam bilmez. "Bilmez." derken üzerinde çalışması azdır. Narenciye dediğiniz zaman 5 bine yakın 3.600-4.000 civarında narenciye çeşidi vardır; birini bilen, diğerini bilmez, uzmanlaşma ve ekspertiz de mutlaka ve mutlaka drone sistemli bir ekspertiz sistemine gidilmeli. Sadece ekspertizle değil, meyve veriminde de bu işe gidilebilir. Öyle özel sensörler var ki ben birkaç tanesini kullandım verim tespitinde çok çok yakın sonuç alabiliyorsunuz. Hasar görmüş meyveleri de teker teker tespit edip doğruya yakın, yüzde 10 yanlışla payıyla hemen hemen doğru tespit edebilen çok güzel teknolojiler var. Çok daha anlatacağım şey var ama özellikle bunun ikisi bence önemli.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok teşekkür ediyorum.

Eğer başka söz almayan isteyen yoksa uygun görürseniz arkadaşlar ikinci raundu da bitirelim. Kurumlara yani bu TARSİM'i Tarım Bakanlığı yönetiyor ve ortak yönetim SEDDK, eskiden Hazine'ydi; en son sizlere söz verelim. Osman Bey söz isterse en son söz yine Osman Bey'in, Yönetim Kurulu Başkanıdır yani o yüzden...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Sigorta yönünden değil, Tarım ve Orman Bakanlığı politikaları... Sigortayı yaptırmadı, hasar aldıktan sonra kimin kapısını çalıyor? Tarım Bakanının kapısını çalıyor. Her açıdan değerlendirmede şey söyleyebilirsiniz...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Tabii, tabii.

O zaman ben çok teşekkür ediyorum verimli bir ilk oturumu oldu. Şimdi, bir on dakika ara veriyoruz, ondan sonra devam edeceğiz.

Kapanma Saati:16.36

BAŞKAN: Adem KORKMAZ (Burdur)
BAŞKAN VEKİLİ: Bülent TÜFENKÇİ (Malatya)
SÖZCÜ: Nilgün ÖK (Denizli)
KÂTİP: Mehmet Celal FENDOĞLU (Malatya)
----- 0 -----

MODERATÖR AHMET GENÇ - Değerli katılımcılar, İkinci Oturumu açıyorum.

Birinci Oturumda genel olarak elde ettiğimiz sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz: TARSİM önemli bir kuruluş, bunun elbette olumlu yönleri de var olumsuz yönleri de var. Hiçbir zaman biz burada eleştiriye kapalı olmadık TARSİM. Eleştiriler TARSİM'i daha iyi hâle getirir. Dolayısıyla, benim gözlediğim kadarıyla bu hasar tespitleri ve ekspertizle alakalı TARSİM'in bir kez daha spot ışıklarını o ekspertiz üzerinde tutması lazım. Yani her şey doğru da olabilir ama algıyla ilgili sorunlar olabilir, bu da bir problemdir. Bunun düzeltilmesi için neler yapılabilir, açıkçası bu ekspertiz konusuna yani ekspertizle ilgili çiftçinin şikâyetleri konusuna ciddiye eğilimi gerektiğini kısaca özetlemek gerekiyorsa bu açık, buna bir bakılması gerekiyor.

Bu aracı kurumlar meselesi yani ben aktif görevdeyken de bu sorun vardı, bir türlü çözemedik. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri yapıyor temelde, bunu arada Bekir Bey'le de konuştuk, Bekir Bey gibi sigorta acentelerinin şu anda 19 bine ulaştı sayısı, Türkiye çapında yaygın. Normal sigorta acentesi yani banka ya da kooperatif olmayan, onlar üzerinde eğilimi gerekiyor. 2013'teki çalıştayda da böyle bir karar almışız, o günden bugüne on iki sene geçmiş, maalesef, ben de sorumlulardan birisiyim orada, itiraf ediyorum. Şimdi, dolayısıyla, bir sürü acente dernekleri var, Bekir Bey'in de derneği var Afyon Acenteleri Derneği, efendim, TÜSAD var, vesaire, hepsiyle beraber çalışılabilir yani bunlarla ilgili ne yapılabilir yani normal acentenin topa girmesi için buna gayret göstermemiz gerekiyor. o zaman öbür tarafla ilgili sorunlar da çözülecektir diye düşünüyorum. Tabii, Tarım Kredi ile Ziraat Bankasında da nasıl sorunlar yaşanıyor, onların da özel olarak çalışılması gerekir diye düşünüyorum.

Bir da tabii, bu, mutlak suretle çiftçinin doğru bilgilendirilmesi gerekiyor. Komisyon Başkanımız arada konuşurken dedi ki: "Mesela, poliçe son kabul tarihi falan, çiftçiler çoğu zaman çok farkında olmuyor." Web sayfasında ilan ediyorlar dedim, "O da çok yeterli olmuyor." diyor Başkanımız. Dolayısıyla, bunu bilgilendirme konusunu hiç savunmaya geçmeden kendi özeleştirimizi yapmamız gerekiyor diye düşünüyorum ve öneri olarak bunlar var, bunları çalışmamız gerekiyor ama bir de temel öneri var. Kısmi teminatlı bir zorunlu temel sigorta önerisi var, zaten o öneri ikinci bölümde de var öyle bir soru, ikinci bölümü tartışırken onları da tartışabiliriz diye düşünüyorum.

AYHAN BARUT (Adana) - O bütçelerin düşük olması kaydıyla, alınabilir olması kaydıyla yani yoksa zorunlu yaptın, koydun, çifti alamayacak.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Doğrudur, bu bizim dar kapsamlı KASKO gibi olacak, bunun da çalışılması gerekiyor. Tabii, iyi çalışılmazsa o da tabii hızlı yürürlüğe konursa onun da yan etkileri olabilir, bu önerinin çalışılması gerekiyor.

Kısaca, benim birinci bölümden elde ettiğim sonuçlar bunlar.

Şimdi, ikinci bölümle ilgili nasıl olsa herkes bütün soruları kapsayacak şekilde yorum yaptığı için ikinci bölümde blok olarak görüşlerinize açığım, buyurun.

Bekir Bey, buyurun.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Şimdi, tekrar teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürümle tanıştım, isminin Bekir olması bende ayrı bir heyecan yarattı, onun için çok mutluyum efendim, kendisine de şükranlarımı iletiyorum.

Şimdi, TARSİM hakikaten süper bir organizasyon, hiç kimsenin şahsi sigorta şirketi, vesaire tarzında bir hadise değil ama yirmi sene önce yapılmış ve dolayısıyla bugün itibarıyla yaşanan hasarlar doğrultusunda farklı sıkıntılar ortaya çıkmış, bunu herkes görüyor. En basit, don paketli poliçede sigorta bedeli 300 bin lira, devletimin ödediği rakam -yuvarlak söylüyorum- 80 bin lira, düzeltiyorum, devletimin ödediği prim tutarı 45 bin lira, poliçe 80 bin lira. 300 bin liralık ürün, 45 bin lirasını devletim ödüyor, dona ait bu, don teminatlı poliçeye ait, sigortalı 81 bin lira para ödüyor, yuvarlak olarak söylüyorum.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bu hangi ürün için Bekir Bey?

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Don teminatlı bir ürün Sayın Müsteşarım?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hangi ürün yani elma mı, kayısı mı, üzüm mü, kiraz mı, çilek mi?

MODERATÖR AHMET GENÇ - Yani 300 binde 80 bin çok cüzi geldi.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Tamamlayayım efendim, müsaade ederseniz.

Şimdi, 300 bin liralık sigorta bedeli tamamen bittiği zaman bunun muafiyet oranı yüzde 10, müşterek sigorta oranı yüzde 30 ve dolayısıyla sigortalının eline geçecek, ödenecek prim 186 bin lira yani yarıya yarıyadan birazcık fazla.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bekir Bey, burada sanki bir maddi hata var çünkü yüzdeye vurduğunuzda prim yüzde kaçta geliyor?

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Don hasarı Sayın Müsteşarım, büyük ihtimalle kiraz, evet.

Şimdi, efendim bunu farazi olarak aldım, tabii ki bunlar iyileştirilebilir, mesela ne öneriyorsunuz?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Zaten yüzde 30'u prim oluyor yani öyle bir şey olabilir mi?

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Oransal olarak takılmayın Beyefendi, bunlar sistemden aldığım rakamlar, belki ürünü yanlış zikretmiş olabilirim.

Mesela, bunlarla alakalı, bizim aklımızda olan farklı poliçeler üretilsin ve bu poliçeleri...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Bekir Bey, şimdi, insanların da kafasını karıştırmamak lazım. Bir, ürünü net tanımlamamız lazım, paketi net tanımlamamız lazım, eğer biz hasarsızlık indirimi, muafiyet durumu gibi bunları söylemezsek sanki prim çok yüksekmış gibi algılanıyor çünkü biraz önce vekilimiz de söyledi, bizim kayıtsızda 4 bin küsur hasar ödemişiz, artık o orandan sigortanın yaptırılma durumu da yok, biliyoruz ki o hasar sonrası ürün almamış yani. Bunlara dikkat ederek primlerin ve ödemeleri açıklamamız lazım, aksi takdirde sanki bütün her şey için o geçerliymiş gibi bir anlam taşıyor, bu sefer de işte eksik bir şey yapıyormuşuz gibi bir algı oluyor. Her ürünü kendi hikâyesine göre değerlendirmemiz gerekiyor. Kirazda farklı bir durum olur, kayıtsızda farklı bir don olur, üzümde farklı bir don olur yani coğrafi bölgeye göre muafiyet uygulaması da söz konusu. Yani onun için bir rakamla hepsini vermek, yanlış bir bilgi olmasın diye söylüyorum.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Osman Bey, hassasiyetinizi anlıyorum ve kesinlikle katılıyorum, benim az önceki söylediğim ürün kiraz, 300 bin liralık kiraz bedeli, sigortalı tam olarak yüzde 100 hasar gördüğü an itibarıyla sigortalının eline geçecek rakam 186 bin lira.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bekir Bey, arkadaşlar baksın, sebebi neymiş, o açığa çıksın.

AYHAN BARUT (Adana) - Yani 3 milyon liralık yaptırsaydı 1 milyon 860 bin lira mı geçecekti eline?

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Buraya göre endekslediğiniz zaman, evet.

Ondan sonra, sıkıntılardan bir tanesi Sayın Genel Müdürüm, Osman Bey...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Bir inceleyebilir miyiz, yanlış anlaşılma olmasın.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Ben bu dosyayı size verebilirim efendim. (Gürültüler)

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Bir saniye, arkadaşımız söylesin.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Kirazda 720 bin lira için çiftçinin ödeyeceği 24 bin lira, devletin verdiği 49 bin lira.

AYHAN BARUT (Adana) - 720 bin lira kirazın toplam geliri, 24 bin lirasını çiftçi ödüyor, 49 bin lirasını da devlet ödüyor; 720 bin lirayı alır mı?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet, 720 bin lira, müşterek muafiyet biraz daha düşük.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Yüzde 100 ödeme diye bir şey olamaz zaten.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Yüzde 10 falan muafiyet.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Kirazda müşterek muafiyet oranı düşük yani üretici burada 650 bin liraya yakın para alır.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bekir Bey, sizin orada hasarsızlık indirimi varsa o zaman kesin maddi hata vardır orada, o kadar yüksek olamaz.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Sayın Müsteşarım, hasarsızlık indirimim de var ya biz sistemlerden yanlış baktık, böyle 300 bin liralık bedele 186 bin lira para ödendi diye yanlış ifade ediyoruz ve koasürans oran, müşterek sigorta oranı yüzde 30, direkt muafiyet yüzde 10.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Orada hata var Bekir Bey, bir hata var.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Tamam, düzeltiriz efendim.

Bir de sıkıntılardan bir tanesi, şimdi, ben kiraz üretiyorum ve dolayısıyla, poliçe yaparken kirazın ihracat rayıç bedeli 120 lira iken bana sistem 70 liradan teminat veriyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şimdi, biraz önce söylediğimiz bulgularla aynı şey geçerli. Biz sistemde belirttiğimiz rakamların... Mesela ortalama rakam üzerinden değer verirsiniz, sigorta yaptıran çiftçiye değeri üzerinden, kendisi o 70 lira değil, 80 olarak prim değeri de değişecek, gelir de değişecek. O, zaman zaman en alt eşikten yapılıyor ki daha az prim ödensin, daha az maliyet olsun kendisine diye, o şekilde bir değerlendirme yapıyor. Bunları yaparken de dedim ya, o karmaşık farklı uygulamaları da dikkate alarak yapmamız lazım, söylememiz lazım. Gelir ona göre değiştiği için primi ve katsayısı değişecek.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Yani efendim, ben kirazımı, atıyorum, 120 liradan poliçe tanzim ettirebiliyor muyum?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Ona göre de prim değişiyor.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Prim zaten oynayacak, primin oynamaması mümkün değil ki. Yani beni sistem, "Bir dakika kardeşim, sen 120 lira olduğunu iddia ettiğin şeyi 70'in üstüne...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Kendi kesildiği tarihteki değerler üzerinden olur.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - O değerleri de sistem kendisi mi belirliyor?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Kesildiği tarih. Şimdi, şöyle yapmayın, şimdi, mesela buğdayda mesela yazdık, ona yapmak zorundayız. Biz

diyoruz ki 10 lira buğdayın değeri ama bir sonraki dönem TARSİM sisteminde 13 lira oluyor. Şimdi, biz 10 liraya, 13 liraya göre hareket edemeyiz ki 10 lira üzerinden poliçe kesilmiş.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Doğru söylüyorsunuz, devam ediyorum efendim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bekir Bey, zaman kısıtına uyacaksınız değil mi?

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Yok, yok, bir tane kaldı.

Şimdi "Acenteler neden poliçe tanzim etmiyor?" dedi Sayın Müsteşarım. Acenteler tabii poliçe tanzim edemez, acenteler poliçeyi tanzim ettiği anda yüzde 25 'ini peşin olarak sigorta şirketlerine veriyor, hasat sonunda da yüzde 75'ini ilgili sigorta şirketine ödüyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - 15-85 oranlar.

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Neyse, yanlış söyledim Genel Müdüüm, düzeltiyorum, yüzde 15-85'ini sonra ödüyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Ama Bekir Bey, bunlar hep kayıtlara geçiyor, tutanak tutuluyor yani eksik ve hatalı rakamların kayıtlara girmesini istemiyorum Bakanlık olarak, bütün çalışma arkadaşlarım adına. Şu anki ekibim açısından doğru rakamların, doğru bilgilerin kayıtlara girmesini istiyoruz, derdimiz o. Yoksa herhangi bir şeye itiraz etmiyorum, sadece doğru veriler kayda geçsin, yanlış mı düşünüyorum?

TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ FEDERASYONU GENEL SEKRETERİ BEKİR ÖZERDEM - Şimdi, Sayın Müdüüm, rakamı telaffuz edip yanlış olduğunu siz burada düzelttiğiniz anda en azından bir açıklık ortadan çıkmış oluyor. Yanlış söylemiş olabilirim, düzeltiyorum efendim, yüzde 15'ini, yüzde 85'ini... Acenteler, dolayısıyla, yüzde 85 için hasat sonuna ellerine çek alıyorlar, senet oluyorlar, söz alıyorlar, vesaire. Vatandaşlar, hasat sonunda bu paraları ödemedikten sonra, dolayısıyla, acente bunu sigorta şirketine seve seve bir şekilde ödüyor ama diğer dağıtım kanallarında maalesef böyle bir hassasiyet yok. Diğer dağıtım kanalları direkt poliçeleri asar, sonra tanzim etme yetkisine ne bileyim, asaletine, her şeyine sahipler. Acentelerde bu anlamda bir ayrıcalık yapıldığı kanısındayım. Ondan sonra, acentelerin TARSİM poliçelerinin tanıtılması için çok önemli olduğunu bir kere daha vurguluyorum çünkü Türkiye'de sigorta sektörünün bel kemiği sigorta acenteleridir ve aklınıza gelen, üretilen, zorla satılmayan tüm ürünleri acenteler üretmektedir.

Kapıda Sayın Genel Müdüümle kısaca görüştük, ondan sonra Antalya Bölge Müdüümle kısaca görüştük, belki Ahmet Bey'le de kısaca bir görüşmemiz olabilir. Bölgesel toplantıların ürün bazlı, özellikle acente eğitimleri, ondan sonra toplumsal insanların, çiftçilerin bu anlamda bilgilendirilmesi lazım diyorum.

Son olarak efendim, "Şimdi, bankalar ellerine vurarak poliçe yapmaya devam ediyorlar." dediniz ya, bundan sonra yapamayacaklar. 2025/2 Sigortacılık ve Özel Emeklilik Denetleme ve Düzenleme Kurumu bir genelge yayınladı, dedi ki: "Tüketici sigorta şirketini seçme hakkına sahiptir."

Teşekkür ederim efendim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok teşekkürler Bekir Bey.

Evet, ikinci bölümle ilgili söz almak isteyenlerle devam edeceğiz.

Var mı ikinci bölümle ilgili söz almak isteyen?

Çok özet alabilirsek.

TARSİM ESKİ AR-GE MÜDÜR YARDIMCISI EROL YALÇINKAYA - Tabii, tabii.

Yine, TARSİM'in rolü tartışılmaz ancak risk, tanım, kapsam genişletmeli ancak sürdürülebilirlik, ölçülebilirlik, yönetilebilirlik kriterleri dikkate alınmalı, Yusuf Bey'in de dediği gibi, tekrarlıyorum onu.

Yine, bu eğitim ürün bazında onu zaten söylemişim.

Yine, bu devletin destek oranları ürün ve risk bazında revize edilebilir. Aslında şöyle: Toplam denetim desteği bin birimse, aslında bu TARSİM'deyken bir arkadaşımız bunu çalışmıştı ama ben aktüeryalı değilim ama aktüerya bakımından ele alınması gerekiyor. Bazı ürünler var, gerçekten Türkiye'de üretilmiş, diyor ki vatandaş: "Ben bunu üretiyorum, üreticiyim, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyım, bunun dikkate alınması lazım." Fakat ürünün çok bir ekonomik önemi yok, çok lokal. O ürüne de aynı yüzde 50 destek, prim desteği veya hasar desteği gibi verilmesinde bana göre... Çünkü diğer ülkeleri ben o zaman incelemiştim, arkadaşlar daha güzel çalışma yapmışlardı ama tabii detayını burada anlatamayacağım. Toplamda öyle bir değerlendirme yapılarak kritik ürünlere, mesela stratejik ürünlere, mesela meyvelere, don konuşulduğu için ihraç ürünleri olan bir kayısı, bir üzüm -yani incir çok zarar görmedi ama- bunun yanında mesela fındık gibi, onlara biraz pozitif ayrımcılık yapılmalı, kademeli olarak diğerleri şey yapmalı ama totalde zaten Excel hesabında son tutturuyorsunuz ya, öyle bir mantık olarak belki -bu sadece benim kişisel fikrimdir ama- olabilir konusunun yine tartışılması gerekir, bunun gözden geçirilmesi gerekir.

Yine, bu mevcut uygulama aslında... Üçüncü soruda şey var, tercihli sigorta aslında Bekir Bey de çok güzel anlattı. Dolu paketi var, dolu paketinin içinde don mesela isteğe bağlı, yağış isteğe bağlı, sıcak hava isteğe bağlı. Bu aslında bir tercihli bir durum ama bu tercihli durum... Tabii, burada anlatılan bana göre tabii, sigortanın biraz daha farklı algılama belki bir DASK konuşuluyor, belki diğer modeller konuşulabiliyor, o konuşulabilir.

Yine, bu toplumsal bilincin artırılması, tekrar olacak ama diğer sorularda olduğu için tekrar söylüyorum. Sektörel eğitim yapılmalıdır yani mesela ürün bazları konusunda. Buğday, meyve çünkü eğitime... Ben de o zaman çalıştığım yıllarda bana göre bir şeydir. Bir paket eğitim hayvancılıkta eğitiliyor, orada, burada, kümes hayvanı şu, bu derken adamın kafası karışıyor. Her şey var ama bir gün o anlatılsın, bir gün o anlatılsın çünkü algılama, anlatma, karşının anlaşılabilir olması da çok önemli. Bu konuda da bazen sıkıntı olabiliyor.

Yine, bunun yanında, paket hâlinde eğitimler tam olarak anlaşılmadı, onu demiştim.

Yine, bu eğitim acente, sigorta şirketi, üretici veya üretici birlikleri, sigorta şirketleri alt birim çalışanları. Bir konu da şu: Türkiye'de maalesef şöyle, bu bizim gibi ülkelerde -ben bunu- devlette çalışırken de görmüştüm- bir eğitim oluyor hep burada üst kademe yönetimleri -bizim TARSİM için demiyorum çünkü işin içinde olanlar- hiç ilgisi olmayan adamlar, genel müdür falan geliyor, kulaktan kulağa böyle eğitimler verilir ya, kendi elemanlarını eğitirken orada "bilgi kirlenmesi" diyelim veya bilginin tam olarak anlatılmaması oluyor, mutlaka uygulayıcılara yönelik bu sigorta şirketlerinde, büyük firmalarda, aynı şekilde, acenteler konusu daha iyi bölgelerde daha iyi gidiyor, böyle bir eğitim verilmesi önerisini sunuyorum.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok teşekkürler.

İkinci bölümle, ilgili Recai Bey, buyurun.

RECAİ BERBER - Tabii, yine, sigorta olunca iş TARSİM'e geliyor ama genelde tarım sigortaları kapsamında baktığımız zaman, sürdürülebilir tarım ve arz güvenliği açısından tarım sigortalarının mutlaka belli bir oranında geliri sigorta edebiliyor olması gerekiyor. Aksi takdirde, şimdi, gelirin sigortasının önemine sadece üretim açısından bakmamak lazım, tarım ürünlerinde, gıda ürünlerinde, saklanamayan özellikli ürünlerde arz fazlası veya arz eksikliği, fiyatı bildiğimiz tekstil veya başka ürünlerle orantılı olmayacak şekilde... Biliyorsunuz, talep elastikiyetinin sıfıra yakın olması nedeniyle... Şimdi, düşünün, yüzde 10 arz fazlası fiyatı yüzde 10 çekmiyor, neredeyse onda 1'ine çekiyor çünkü herkes onu satmaya belli bir süre içinde uğraşiyor. "Cobweb Teoremi" dediğimiz teorem işliyor burada, ekonomide. Dolayısıyla tarımda o arz fazlasının mutlaka ister sigorta şirketi, TARSİM fonu -yani orada bir fon oluşuyor sonuçta, havuz oluşuyor- ister başka bir sistemle sizin o arz fazlasını almanız lazım, yok etmeniz lazım. Aksi takdirde, o arz fazlası, yüzde 10'luk arz fazlası fiyatı 50 liradan 5 liraya düşürüyor. Patates yüzde 10 arz fazlası olduğu zaman 5 lira. Ertesi yıl hiç kimse patates ekmediği için yüzde 10 bu defa arz eksikliği oluyor, yüzde 10 talep fazlası, bu defa fiyat tekrar 50 lira oluyor ve maalesef bu kısır döngüyü, sürekli olarak mevsimsel üretimi olan bütün ürünlerde bunu yaşıyoruz.

Dolayısıyla, burada arz fazlasının olduğu dönemlerde o arz fazlasını alıp fiyatı dengeleyecek bir mekanizmanın mutlaka -bu bir fon olabilir, herhangi bir sistem olabilir- bunu sağlamazsak eğer biz üretimde fiyat istikrarını sağlayamayız, fiyat istikrarı olmadığı sürece de gelir sigortasını uygulayamayız. Çünkü siz hangi geliri sigortalayacaksınız? Patates 5 lira olduğu zaman 50 liradan patates fiyatı ödemeyeceğinize göre onu sigorta ettiremezsiniz yani. Dolayısıyla, burada bizim, piyasayı regüle edecek yani fiyat istikrarını sağlayacak bir mekanizmayı, bir fonu, bir havuzu her hâlükarda oluşturmamız lazım. Biz, maalesef, bunu özellikle ihracat fiyatlarının ihracata göre belirlendiği ürünlerde çok istedik, kurmak istedik ama bir türlü kurulamadı böyle bir fon. Belki bu TARSİM bünyesinde, madem böyle bir havuzumuz var artık, kamu ve özel üreticinin de içinde olduğu bir havuz. Dolayısıyla, bu şekilde daha sürdürülebilir bir tarımsal üretimi sağlayabiliriz diye düşünüyorum.

Sadece üretim risklerini sigorta ederek sürekli, sürdürülebilir bir üretim yapma imkânı bence yok, öyle bir imkân yok. Belki burada şeyi de kullanmamız lazım, ÇKS Sistemi'nde biz alıyoruz ama paylaşıyoruz vatandaşla, ÇKS bilgisi devlet sırrı gibi saklanıyor. Hâlbuki, ne olması lazım? Ben kaç hektar geçen sene patates ekildi bilmiyorum, bu sene ne kadar oldu talep onu da bilmiyorum. Ben patates üreticisi olarak acaba ekiyim mi ekemeyim mi onu nereden bileceğim? Yani üretim miktarının ne olacağının paylaşılması lazım. Bugün borsanın her gün endeksi paylaşılıyor anında, on-line olarak ama bizim üretimle ilgili verilerimiz tarımsal bir üretim kanalından mesela üreticiyle mutlaka paylaşılması lazım diye düşünüyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Paylaşıyor.

RECAİ BERBER - Ama web sitesinden.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hayır, hayır, şimdi, illerde il planlama kurullarının orada hangi ürünün azami ve minimum rekoltelerinin neler olduğu ve sistemde ne kadar üretim olduğuna dair karar alınır.

RECAİ BERBER - Yani açıkçası ben üreticilerin o bilgilere ulaşıp da... Toplamda?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hepsi, hepsi, mevcut. Ortak olarak bilgilerden hareket ediliyor.

RECAİ BERBER - O zaman vatandaş o bilgilere göre üretim kararı vermiyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Veriyor çünkü o kurulun kararıyla o geçiyor. Diyor ki: "Bu havzada, bu üründe şu kadarlık üretim, minimum şu kadar, maksimum bu kadar üretim olması gerekiyor."

RECAİ BERBER - Ama geçen sene ben Niğde bölgesinde patates üreticileriyle konuştuğumda 5 liraya satamadı, hayvanlara verdi. Niye rekolte mi arttı?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Biz üretim planlamasını 1 Eylül 2024'ten itibaren hayata geçirdik.

RECAİ BERBER - Pardon, bundan sonra olmayacak inşallah.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - İnşallah.

RECAİ BERBER - Ben bu TARSİM'in zorunlu yani baz sigortasının ve tercihli sigortasının kısmen -zaten biraz önce söylendi- uygulandığı kanaatindeyim. Ama baz sigortanın olabilmesi, yani DASK gibi olabilmesi için gerçekten pirimin böyle çok daha makul bir seviyede olması lazım çünkü o zorunlu artık DASK gibi. ÇKS kaydı olan her vatandaş bilecek ki, ben ÇKS kaydı yaptırıyorsam şu kadar da sigorta poliçem olacak ve bu sigorta poliçesinin de bana düşen kısmı 5 bin lira, 10 bin lira, 3 bin lira, neyse. Taksitle de olsa, böyle bir DASK gibi ödeme olduğu takdirde bence... Bu, aynı zamanda şeyi de besleyecektir diye düşünüyorum: Nasıl trafik sigortası zorunlu, icabında trafik sigortası yaptırıırken kasko teklifi de geliyor hemen size ve rekabet de başlıyor orada. Dolayısıyla, Genel Tarım Sigortasının da, TARSİM'in de daha fazla bilinmesine, daha fazla tanıtılmasına katkısı olur diye düşünüyorum.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Toparlayabilir misiniz?

RECAİ BERBER - Evet.

Sigorta yaptırmanın somut faydalarını eğer insanlar görürse, mesela, bizim Manisa'da bu kadar yüzde 50'nin üzerinde, üzümde özellikle sigortalı olmasının nedeni, 2015 yılında benzer olayı yaşadığı vatandaş ve somut olarak oradan primlerini tıkr tıkr aldı. Aldığı primler üzüm parasının çok üzerindeydi. Yani, üzümü olsaydı, o kadar gelir elde edemezdi. Dolayısıyla, o gelir sayesinde herkes sigorta yaptırmaya ondan sonra başladı.

Küçük bir parantez de şunu açmak istiyorum: Bazı muhafazakâr çevrelerde, hâlen aynı bankacılıkta olduğu gibi, işte bu caiz midir, değil midir dinî açıdan, birtakım tartışmalar hâlen devam ediyor. Ben bunu görüyorum.

AYHAN BARUT (Adana) - Katılımda var.

RECAİ BERBER - Katılımda, sigortada da aynı şey var. Hatta, onun için ayrı sigorta şirketleri bile kuruldu Türkiye'de biliyorsunuz, Katılım Sigorta, vesaire diye. Dolayısıyla, bu engelin de bir şekilde aydınlatılarak burada sübvansiyon var, burada devlet desteği var. Bu, bildiğiniz, klasik sigorta değil -gerçekten değil; çünkü, burada, ciddi anlamda bir devlet sübvansiyonu var- dolayısıyla, bu devlet, sübvansiyonu olan sigortanın diğer sigortalarla karıştırılmadan burada hiçbir sorun yok. Gerekirse Diyanetten fetvasını da alıp ondan sonra yola gitmek lazım. Bunun da bir engel olduğunu ben bizim bölgemizden biliyorum, onu da belirtmek istedim.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok teşekkürler, sağ olun.

Buyurun Sayın Başkanım.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

Yani TARSİM'le ilgili, esasında benim söyleyeceğim çok bir şey yok. Yani TARSİM, kendi sistemi içerisinde bir mantığı olan ve mantığın da gayet iyi işlediği bir sistem, burada bir sorun yok. Sorun: Bir, toplumun TARSİM'e attığı anlam. Herkes öyle diyor, "TARSİM paramızı versin." diyor. Ya, normalde adamın sigortası da yok, "TARSİM paramızı ne zaman verecek" diyor.

AYHAN BARUT (Adana) - 2190 sayılı Kanun'un yüzde 40'ını çıkar, toplam mal varlığından, devlet ödeyecek çiftçinin zararını.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Onun için kötü adam, bu zirai donda, TARSİM. İsterse zirai donun olduğu gece saat 3'te eline parasını hemen verirsın, adam "Geç kaldın." diyor, akşam oldu, sabah verdik, yok yani böyle bir şey var. Bu, TARSİM için esasında bir de iyiye işaret yani toplumsal bir beklenti inşa edilmiş. Bunu da olumlu yön olarak koymak lazım. Az önceki birinci bölümün sorusuna da belki bir cevap. Ya, bu kadar bir kurumdaki beklentiler yükselmişse esasında bunu bir avantaja da çevirerek bir toplumsal tarımsal sigorta, yaygın, herkesi içine alan bir kapsamlı sigortayı inşa edebilme noktasına geldiğimiz işaretidir. Çünkü bu işler çok uzun solukta, hâlâ içimizde kasko yaptırmayan -zorunlu trafik sigortasını demiyorum- vardır. Hayır, burada, içimizde vardır diyorum.

Ben daha önce de söylemiştim Komisyon toplantılarında, ben bir ev kiraladığım zaman ilk işim evle ilgili bütün şeyleri, ev dâhil, yangın dâhil hepsini sigorta ettiririm. Öyle primler çok afaki şeyler değil, başıma da bir şey gelmedi, inşallah hiç de gelmez ve ben de hep yaptırmaya devam ederim yani temennim bu. Çünkü yan komşumuzda bir yangın çıktı, mevcut kat yandı, üst kat yandı, alt kata hasar verdi ve içinden çıkılmaz davalarla şu anda "Suçlu kimdi? Ev sahibi mi, kiracı mı?" diye bir sürü problemler var. Yani sigortacılık kültüründeki genel eksikliğimizin bir yansımasını belki TARSİM'de de görüyoruz fakat bizim baktığımız yer, bu Komisyonun baktığı yer belki millî bir bakış açısıyla artık kurumsal muhafazakârlığımızı... Ben burada şu tartışmanın şöyle yürümesini istemiyorum: "Yok, primi çok yüksek..." Hayır, yani benim de incelediğim kadarıyla primler de çok makul. Elbette siz dört sene üst üste TARSİM'den ben iki senemi, üç senemi üst üste aldığım bir dönem, dedim herhâlde TARSİM beni bu sene atar. Yani sistemden seni...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Başkanım, adam don çukuruna yatırım yapmış elma bahçesi, bayağı da büyük yatırım, don çukuru her sene donuyor. Bekir Bey hatırlar sonunda attı mı TARSİM? Attı değil mi onu?

ADEM KORKMAZ (Burdur) - İşte, şimdi, burada, bizim oturup artık bu konuyu sigorta meselesinin ötesine taşıyıp, bütün tarımsal verileri masaya koyup bu ÇKS meselesinin artık derhâl çözülerek yani nasıl TARSİM'de ya da zorunlu sigortayı tartışıyorsak zorunlu ÇKS'yi de tartışmamız lazım. Sizin üzerinize 3 dekardan fazla, 5 dekardan fazla, neyse limiti, bir tapunuz da tarla yani bitkisel üretime ilişkin bir veri varsa zorunlu, tak diye sizin ÇKS'niz kesilmeli ve bu anlamda da zorunlu TARSİM kapsamına girmelisiniz. Üretim yapmıyor musunuz? Siz gidip kendiniz bu sefer "Ben üretim yapmıyorum, beni bu şeyden kurtarın." diye başvuru yapmanız lazım, tersinden yürümeniz lazım. Yoksa biz şu anda, benim hâlâ üzerimde, geçenlerde fark ettim, bir sigorta, kredi kullanmam gerekti, birkaç sene önce aldığım hayvanlar görünüyordu, düşülmemiş sistemde, bunlar da kredi konusunda kullanılıyor falan. Yani bizim bir veri sistemimizi güçlendirip az önce söylediğiniz bir konu var çok önemli, planlı üretim modeline artık net bir şekilde... Yani planlı üretim modeli şu demek: Benim ihtiyaç duyduğum stratejik ürünler, artı, ikincil ürünler. Benim stratejik ürünlerimi üreten insanı mağdur etmemem gerekiyor. Patates stratejik ürün müdür? Eyvallah. İşte, buğday, sadece bitkisel üretim, meyve grubu ne dersiniz deyin, stratejik olarak tanımladıysanız, ben artık bunu üretmeye başladıysam ve planlı üretim kapsamında da devlet bu planda bana "Bu bölgede, şu ürünü üreteceksin." dediği zaman, ben üretici olarak bir, maliyetinde en ufak bir çekincem olmaması lazım. İki, çocuğumu geçindirecek kadar, piyasanın ne olduğu beni ilgilendirmiyor, fiyat artmış, düşmüş, beni hiç ilgilendirmiyor. Ben bunu göremedikten sonra nasıl tarımsal üretimin sürdürülebilirliğinden bahsedebiliriz. Nasıl kırsalda yaşayan insanlara "Sen burada yaşamaya devam et." diyebiliriz. Onun için konuya basit sigortacılık, aktüeryal dengeler üzerinden prim yüksekti, düşüktü bakılabilecek bir konu değil. Bu ciddi bir millî mesele ve devletin de buraya, bu politikayla, bu Tarım Bakanlığının da bakış açısının sınırlarıyla çözülecek bir şey değil. Buna ciddi bir planlama ve Hükümet politikası olarak bakıldığı zaman, o zaman biz burada şunu tartışabiliriz: Eyvallah, bir DASK modeliyle ya da zorunlu trafik sigortası modeliyle vatandaşın üretim maliyetinin, bakın, nereden geliyor üretim maliyeti? Planlı üretimden geliyor ve ÇKS'niz var, net yani sizinle üreteceğiniz, üretmeyeceğiniz az çok belli. Şimdi, siz orada oluşacak bir riski, ulusal, uluslararası riske daha büyük bedeller ödüyorsunuz ekonomi olarak. Öyle mi? Bir açık çıktığı zaman, biz ayçiçeği meselesinde, toplumun ayçiçeği yağında uğradığı tedirginlik, psikolojik, moral, motivasyon bozukluğu ve piyasanın allak bullak olması. Bunun da maliyeti var. Enflasyonun maliyetini

kim ödüyor? Toplum olarak hepimiz ödüyoruz değil mi? Onun için burada ülkenin ne kadar ayçiçeği yağı ya da ayçiçeği üretimine ihtiyacı varsa bunu üreten insanlar, önündeki beş yıllık geliri üç aşıya beş yukarı görebiliyor olması lazım ve güvenceli üretmeye devam ediyor olması lazım. Ha, bir başkası, burada arz fazlası oluşturacak bir üretimi ekirse "Ekemezsin kardeşim." Nasıl belli ürünlerde kotalar varsa o kotaları... Ha, "Ben üretim." diyorsa, "Eyvallah, sana ilişkin benim ne bir TARSİM desteğim olur çünkü sen benim planlı sistemin dışına çıkıyorsun." gibi.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Başkanım, sözünüzü kestim ama şimdi, bunun için bir çalışma grubu oluşturulsun gibi bir öneri olsun mu? Bu güzel bir öneri, buna doğru dürüst çalışılması lazım yani eğer siz de uygun görürseniz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Eyvallah, eyvallah Başkanım.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Heyetiniz de uygun görürse Komisyon yani bir çekirdek ekip kurulsun, bir çalışılsın, sizin önerinizi de devamlı sizden şeye alarak "feedback" olarak nasıl bir şey de

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Tabii, bir sıkıntı yok, ben burada Komisyon Başkanı olarak konuşmuyorum? Yani burada bir...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Hani ben somuta indirgeyelelim diye söylüyorum.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Yirmi beş yıldır kiraz yetiştiriyorum ama ilk defa kirazda emeğimin karşılığını da bu sene aldım. Yani, fiyat ne kadar kazandığının ötesinde, yani geçen sene 47 liraya satamadığım kirazı bu sene 270'ten satabildim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Vallahi, pazarda bize 500 liraya satıyorlar Sayın Başkanım.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Tamam, makul yani o da bir başka problem Türkiye'de. İşte, bir ortamda konuşuldu "40 liraya kirazı, 500 lira..." dedim "Vallahi, 40 liraya kiraz varsa ben hemen 100 ton alayım çünkü 270 liradan bağlantım hâlâ devam ediyor." Şimdi, bu da başka bir problem yani hani bir de bizim böyle bir şeyimiz var. Onun için, burada, siz, önerinizi, Başkanım, yani kayıtlara da geçiyorsunuz, biz bunu Tarım Komisyonunda da...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Yani, Başkanım, sizin önerinizi bir küçük çalışma grubu oluşturarak bir çalışalım, ete kemiğe büründürelim, havada kalmasın, eğer uygun görürseniz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Eyvallah.

Yani bu "zorunlu sigorta" dediğim konuyu biz bugün TARSİM'in aktüeryal sigorta hesabı dengesi içerisinde yapamayız zaten yani böyle bir şeyin olma şansı yok. Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımızın -önceki dönem- Meclisimizde söylediği gibi, bunun bir fon mantığıyla, bunun yükünü bütün toplum... Yani bugün zeytinyağı ya da çiçek yağı kıtlığı yaşandığı anda faturasını nasıl bütün toplum ödüyorsa ödemeyelim işte, küçük küçük fonlama sistemleriyle istikrarı bozacak davranışlar... Ne yapıyor şu anda bizim istikrarı bozacak davranışımız olduğu zaman, arz fazlası olunca ne yapıyoruz? İthalat yapıyoruz. İthalatın bedelini kim ödüyor? Biz ödüyoruz işte, cari fazla, dolar biraz arttığı zaman da hepimiz ne yapıyoruz? Fiyatlar, faizler falan, hep beraber ödüyoruz bunu yani. Bunları ödemeyeceğimiz bir sistemi, kendine yeten bir sistemi inşa etme yükümlülüğümüz var diye diyorum. Onun için, hani, sürdürülebilir tarım, iklim falan filanın bir tarafında da kırsalın boşalmaması gerekiyor. Şu anda yaşadığımız problem bu yani her gün hâlâ kırsal boşalıyor. Geri dönüş var ama geri dönüş şöyle, buradaki geri dönüşler yani emekli olmuş adam köye dinlenmeye gidiyor. Bizim bir köyümüz de var Burdur'da, ben köy programlarında karşılaştım, emekli öğretmenler köye yerleşmiş, köy yönetimini de ele geçirmişler. Orada bir yatırımcı var, ona su vermiyorlar yani tamam mı? Hani, üretim için değil artık, kırsala dönüş bir sayfiye mantığına dönmüş, işte hobi bahçeleri hikâyesi başka bir hikâye. Yani bu üretim ve üretimin sürdürülebilirliği meselesini bizim artık oturup çok ciddi bir şekilde, bunu sadece Tarım Bakanlığının üretim endeksi, tarımsal üretimi yani "Aman ha, çiftçi öldürmeyelim." mantığından ziyade "Hayır, kırsalı yaşatalım ve bunun için de politika araçlarını genişletelim." Sosyal politika, eğitim politikası, efendim, sağlık politikası gibi yani biz bu politikalarla desteklemediğimiz zaman "taban üretici" dediğimiz küçük ama sayısı çok, bunlar kırsaldan kente geldikleri zaman kenti de yaşanmaz hâle getiriyorlar. Getiriyoruz yani hep beraber, kentler ayrı problem, kırsal ayrı problem gibi. Yani, bakış açımızı, inşa ettiğimiz zemini güçlü yere oturtursak burada ayıracağımız fonu da fona katılımı da zorunluluğu da mantık olarak o zaman hesabı bir daha yaparız. Şimdi hesabı ne yapıyoruz? İşte, aktüeryal hesapta 26 tane şirketin, işte burada payları var, 3 küsur payları var, bu payların üzerinden ya da devlet... Ben öyle diyorum, birinci kısmı zorunlu olur, ikinci kısmında gerekirse sigortanın -çok bilgim değil ama uzmanlar lütfen uyarın- açalım uluslararası rekabete. Devlet yüzde 70 prim ödüyor bir sistemde ama hiç kimse memnun değil. Burada başka bir mesele var demek ki. Hesaplama sisteminde, zorunlu kısımda farklı devletin desteği, ihtiyari kısımda, ikinci kısım dediğimiz o kasko mantığında burada belki primleri devletin daha az ödediği ama bu kısmının uluslararası rekabete açıldığı, var mıdır modeli bilmiyorum dünyada. Hep dedik ya "Biz model inşa ediyoruz" O zaman belki o kısımda fiyatlar rekabetçi ortama çekilebilir. Bilmiyoruz, şu anda burada, neticede, primler konusunda yüzde 70 devlet desteğiyle bir tekel yok mu?

MODERATÖR AHMET GENÇ - Şöyle, Başkanım, dünyada da...

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Gene başa geldim de ben, hani, kamu havuzu diyoruz da neticede burada bir tekel yok mu? Ben "Fiyat bu, prim bu." diyorum. Hiçbir başka fiyat alabileceğim...

AYHAN BARUT (Adana) - Gözden kaçırdığınız şu var, çiftçi şu an ürettiği hiçbir üründen para kazanamıyor. Devlet yüzde 70'ini değil yüzde 100'ünü de ödese bundan para kazanamıyor.

Ben bir soru soracağım.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Bilmediğim için soruyorum.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Şimdi, Başkanım, yasak değil zaten, tekel yok ama katastrofik riskler bütün dünyada kamu-özel iş birliğiyle yapılıyor altından kalkılamadığı için.

Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) - Metin Bey'e bir soru soracağım, teknik anlamda soracağım. Şimdi, Çukurova'da 20-25 Şubat arasında don oldu. Narenciyeler çiçek açmamıştı. Bütün alanlar hâliyle zarar gördü, narenciye bahçeleri. TARSİM'li olan, TARSİM yaptırmış olan, o dondan zarar gördükleri bahçelerine zararlarını alıyorlar mı, neye göre hesap ediyorsunuz? Böyle bir çalışmanız var mı?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sayın Vekilim, şöyle: Şimdi zarar gördüğü an dalda ürün olan Valencia çeşidiydi şu an, çünkü çoğunlukla mandalina satılmıştı bildiğiniz gibi geçici çeşitlerde biz...

AYHAN BARUT (Adana) - W. Murcott, Mayer Limon, Fukumoto Portakal bunların üzerinde çiçek de yoktu, ürün de yoktu.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Onlarda ödeme olmadı.

AYHAN BARUT (Adana) - Tamam, cevabımı aldım, net. Şimdi, bir şey soracağım: Ben narenciye üreticisiyim aynı zamanda 250 dönüm yerimde sıfır kilo ürün var, bak sıfır kilo; bu sene boş geçiyor, tıpkı Malatya'daki kayısıcılar gibi, Sayın Genel Müdürüm, iyi dinleyin, sıfır kiloya niye sigorta yapayım ben? Sıfır kilo ürün var dondan dolayı, bunu sigorta yapsam sıfır kilo şu anda ben ne isterim? 250 dönüm yerden dekarı 40 ağaçtan 10 bin ağaç yapar -gerçekleri konuşalım- 100 kilo verse -150, 200 kilo veren de var- bin ton yapıyor. Kilosunu 20 liradan satsan 20 milyon lira yapar. Deli miyim ben, 20 milyon şimdi tamamen uçtu, benim zararımı karşılasaydı TARSİM. Bunu anlatmaya çalışıyoruz, bir gerçeklik üzerinden gidelim. Sayın Başkanım, diyor ki: "Primler çok ucuz." Benim şimdi, bir sezonum gitmiş, sıfır lira, sıfır kilo ürün alacağım; sigorta yaptırmış olsaydım -Genel Müdürümüz burada, TARSİM'i temsilen burada diye soruyorum yani onun suçu yok bu işte- beni kapsama almıyor, benden sigorta bekliyorsunuz; nasıl olacak bu iş? Hadi söyleyin.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Sizin teorinizde bir eksiklik var.

AYHAN BARUT (Adana) - Niye?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Siz sigortanızı ne diye yaptırdınız?

AYHAN BARUT (Adana) - Yaptırmadım.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Yani önceki dönemde yaptırdınız mı?

AYHAN BARUT (Adana) - Yaptırmıyorum, niye yaptırmıyorum?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şimdi, bakın, süreçte baştan yanlış düğmeleyince sistem hep yanlış gidiyor. Siz baştan sigortalı olsaydınız, hasar gördüğünüzde hasar oranlarınıza göre...

AYHAN BARUT (Adana) - Bak, şimdi, arabayı sigorta yaptırıyorsunuz değil mi, araba lüks bir araç, o, konforumuz için var ama tarım öyle değil, arabaya 50 türlü ayrı teminatlar veriyorlar, sigorta yaptırılıyor. Araba kaza yaptığı zaman arabanın parasını ödüyor. Ağaç dikmişim, o don 20-25 Şubatta değil de efendim, martın içerisinde 15 Martta, 25 Martta olsaydı işte, biliyorsunuz o zaman çiçek açıyor, portakal da açıyor, mandalina da; üstünde çiçek olacaktı, meyve olacaktı ama o dondan ağaç kurudu neredeyse yani ağaçlarımız yeniden yeşerdi de ama üzerinde hiç çiçek açmadı, hiç meyve yok; don olmasaydı şu bahsettiğim ürünü alacaktım ben burada ama şu anda alamadım, ben buna bir de sigorta yaptırmış olsaydım... Sigortayı niye yaptırır adam? Benim zararımı karşılasın diye.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Sigorta olsaydı karşılamayacak mıydı?

AYHAN BARUT (Adana) - Karşılamıyor işte.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sigortayı ne zaman... Sayın Vekilim, bakın, narenciyeye ne zaman sigorta yapılıyor? Mayıs ayında yapılıyor.

AYHAN BARUT (Adana) - Zaten biraz önce söyledim, sebzede 1 Mart diyorsun, narenciyede mayıs diyorsun, ne olacak bunun yani, nasıl olur... Bakın, diyorsunuz ki: "Niye yapılmıyor?" Mayıs ayında sigorta yapılan, biraz önce söyledim, işte 25 Şubatta don olunca sebzeler itibarıyla 1 Mart don kapsamına girmedi, narenciye de mayıs don kapsamına girmiyor. Nasıl olacak bu iş?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Ama siz hep olayın sonundan hareket ediyorsunuz.

AYHAN BARUT (Adana) - Kurban olayım, şimdi, bu ürünü bu sene ben sigorta yapacağım; ne zaman olur bu iş, meyveler ne zaman kalker? Ekim, kasım, aralıkta. Yeni sezon ne zaman başlar? Ocak ayı itibarıyla çiftçi budamasını yapar, gübrelemesini yapar, ilacını atar; ondan sonra yeni sezon çiçeklenmeyi bekler. İşte, bu dönemde adamın bunu TARSİM'den sigorta yaptırması gerekiyor. TARSİM'den sigorta yaptırırken de mayıs ayında yaptığı zaman üzerinde -demin söyledik, yine söyleyelim- çiçek yoksa çiçeklenme dönemini de kabul etmiyor. Ürün dökülmüşse yere dökülen ürünü saymıyor, üzerindeki kalan ürünü sayılıyor. Niye Ocak 1'de yapmıyor bu çiftçi veya işte şubatta yapmıyor?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Çünkü o zaman kış dönemine geldiği için zaten onun donla karşılaşma riskinin yüksek olduğunu hepimiz biliyoruz.

AYHAN BARUT (Adana) - Tamam, o zaman niye bu sigorta çiftçi... Yahu, şimdi, bakın, siz özel sigortacı değilsiniz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hayır ama bunun riskini paylaşan şirketler var, nasıl kabul ettireceksiniz? Risk payı almış o, bu risk payını ne yapacaksınız? Sadece devlet karşılamıyor ki bunu. Bunun uluslararası alanda faaliyet gösteren, sigorta unsurlarını tanımlayan bir sistemi var.

AYHAN BARUT (Adana) - Diyorsun ki: "Ben özel sigorta mantığı gibi bakarım, çiftçiye bunu yıkarım, ben bu takvimlerde derecelendiririm, yapabilen yapar, yapamayan yapamaz." O zaman üretmesin bu çiftçi.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hayır, hayır, öyle değil Sayın Vekilim.

AYHAN BARUT (Adana) - Bir kere, tarım, desteklenmeye ve korunmaya muhtaç bir sektör .

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Kesinlikle, evet.

AYHAN BARUT (Adana) - Kesinlikle de koruyor muyuz şu anda?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Koruyoruz, evet.

AYHAN BARUT (Adana) - Nasıl koruyoruz? Yaptıramıyoruz diyorum, sigorta yaptıramıyoruz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - "Yaptıramıyoruz." şeklinde değil, yaptırma dönemlerinin şeklini değiştirmekten bahsediyorum, ikisi farklı bir şey.

AYHAN BARUT (Adana) - Ben de onu söylüyorum ya, ne fark eder? Ben şimdi yaşadığımı anlatıyorum, bundan sonraki süreçte de bunun takviminin değiştirilmesi lazım diyorum. Mecliste, Komisyon'da da konuştuk, yine Müdürüm vardı, bu ağaç meyve verecek, sonuçta verecek; mesele bu kadar basit.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Bu model çalışılabilir ancak bunun karşılığında da şunu unutmamalım ama: Hem primde hem risk paylarındaki şirketlerin de buna teminat gösteriyor olacak yapıda olması lazım yani biz tek başımıza devlet olarak onun riskini alamıyoruz ki, bir de öyle düşünmek lazım, siz tek taraflı düşünüyorsunuz.

AYHAN BARUT (Adana) - Biz şimdi çıkıyoruz, bir don, dolu olduğu zaman, büyük bir afet yaşadığı zaman çiftçi ne diyoruz Meclise? O bölgeyi doğal afet bölgesi ilan edin, çiftçinin zararlarını karşılayın, borçlarını faizsiz bir yıl, iki yıl erteleyin. Şimdi şu söylediğiniz mantık ile bu mantık bir mi? Değil. Siz sigorta şirketini yarı yarıya özel sisteme oturtmuşsunuz "İşte, bunun riski artar, bunun teminatı artar." diyorsunuz. Ya, ben de diyorum ki: Çiftçi bu malı üretiyor, gıda güvenliğini sağlıyor, bu ülkenin gıda ihtiyacını karşılıyor, şu anda da zarar ediyor bütün ürünlerinden; görüyorsunuz, söylememe gerek yok, o ayrı bir politika. Çiftçiyi niye şeye terk ediyorsunuz?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Etmiyoruz Sayın Vekilim, olur mu? Biz dünyada çiftçisini en çok destekleyen ülkelerden bir tanesiyiz.

AYHAN BARUT (Adana) - Oraya girersek içinden çıkamayız, nasıl desteklediği söyleyeyim ben.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Eksikleri söylemek ayrı bir şey ama yapılmıyormuş gibi söylemek ayrı bir şey.

AYHAN BARUT (Adana) - "Yapılmıyormuş." demedim. Tekrar söylüyorum, deminden beri, kaç zamandır söylüyorum: Bunun sigortalanma tarihi, zamanı, çiçeklenmesi hasar, zarar ziyan tespit ederken, üzerinde meyve varken ayrı hesaplanıyor, dökülen meyve hesaplanmıyor. O çiftçinin zararı diyorum, bunların modelini... TARSİM gereklidir, TARSİM baştan sona yenilenmelidir diyorum, baştan sona yenilenmelidir.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Tekrardan değerlendirilecek onlar, ona herhangi bir itirazımız yok. Biz şu an iklimden kaynaklı olarak üretim döneminde bir kayma, zaman zaman lokal bazda dolu, don ya da kuraklık ya da başka unsurlarla... Aşırı yağmur yağıyor istenilmediği zaman sel oluyor.

AYHAN BARUT (Adana) - Şunu da söyleyeyim, onu da beraber cevaplayın: Özel bir sigortacıya gidiyorsun, evini ya da arabayı sigorta yaptıracağını, kasko yaptıracağını neyse "Şu tarihte gel." diyor mu sana?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Ama bakın, biri tarım, doğayla baş başa, üretim dönemleri var.

AYHAN BARUT (Adana) - O zaman, koruyacağını çiftçiyi, ben de onu söylüyorum ya!

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Sayın Vekilim, koruyoruz.

AYHAN BARUT (Adana) - Korumuyorsun ağabey, nereyi koruyorsun?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - İnşaat yarıdayken sigorta oluyor mu? Genel Müdürüm, müsaadeniz olur mu?

AYHAN BARUT (Adana) - Bu adam lüks bir araca mı biniyor o zaman? Bu çiftçi lüks bir araca mı biniyor? Bu çiftçi yazın 45 derece sıcaklığında alınının teriyle, elinin nasırıyla çalışıyor. Bu adam seni, beni doyurmak için çalışıyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Minnettarız biz onlara.

AYHAN BARUT (Adana) - Ayıp denen bir şey var ya! Bu 2190 sayılı Kanun gibi yüzde 40'ını kaldıracaksın, devlet çiftçi zarar gördüğü zaman -doğal afet anlamında söylüyorum- doğal afet bölgesi ilan edeceksin, herkesin zararının ziyanının -zarar ziyan tespitini zaten il ve ilçe müdürlükleri yapıyor- tespitini yapacaksın ağabeyciğim; bitti. Siz şimdi, gitmişsiniz oraya buraya "Bunu böyle yapacağız, oradan bunu kazanacağız..." Niye? Biraz önce söyledim: 250 dönüm narenciyeye ya da benim gibi binlerce dönüm narenciyeye yapılmadı sigorta. Niye? Çünkü takvimi var, takvimi yapılmadığı için de bu adam orada zarar etti.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Şöyle bir olamaz ama bu bilimsel de değil: Her şeyi bilimsel temellere dayandırmak lazım.

AYHAN BARUT (Adana) - Bizim yukarıyla sözleşmemiz yok ki bugün don yapın, mayısta yapın, martta yapın, nisanda yapın...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Ama şöyle bir şey olamaz ki: "Çiftçi her an, her zaman sigorta yaptırabilir." diye bir kavram olamaz. Bunun bir bilimsel temeli var, Türkiye'de üretim dönemleri var.

AYHAN BARUT (Adana) - Vallahi onun için Türkiye'de tarım bu hâlde, böyle düşünce yüzünden; gerçekten söylüyorum bak, yemin ediyorum böyle.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Amerika'da farklı bir uygulama mı var?

AYHAN BARUT (Adana) - Farklı uygulama var.

RECAİ BERBER - Yanlış anlaşılma var. Mayısta sigorta yaptırdığı takdirde ondan önce meydana gelen hasardan zaten yararlanamıyorsa niye yapacak?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Mayıs değil Sayın Vekilim, müsaade ederseniz bir düzeltelim.

RECAİ BERBER - Niçin mayıs yani?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Söyledikleri ile gerçekleşen arasında farklılıklar var.

AYHAN BARUT (Adana) - Sebzelelerde 1 Mart, narenciyelerde, bahçelerde mayıs ayında. Filizleri çiçekleniyor, meyve tutumu oluyor, ondan sonra sigorta yapıyorlar.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bekir Bey bir açıklama yapsın.

AYHAN BARUT (Adana) - Düzeltin o zaman, sonra...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Düzeltiyim, müsaadeniz olursa söyleyeceğim Sayın Vekilim.

AYHAN BARUT (Adana) - Eksik varsa düzeltin bak, soru sordum.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bekir Bey bir açıklama yapacak.

Buyurun Bekir Bey.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Efendim, örnek üzerinden gidelim; Washington portakalımız var. Washington portakalı 15 şubata kadar dalında kalabiliyor mu? Örnek üzerinden gidelim.

AYHAN BARUT (Adana) - Ne söylediğinizi ben çok iyi anlıyorum. Ben de diyorum ki Valencia ile Washington portakal kalmıyor, üzerinde meyve olanı yapıyorsun diyorum ben de. Sabahtan beri aynı şeyi söylüyorum.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sayın Vekilim, bir müsaade edin.

Şimdi, ürün toplandıktan sonra, Martın 1'inde -Washington için- sigorta başlıyor Sayın Vekilim. Bir sonraki yıla sigorta yapabiliyoruz. Sayın Vekilimin söylediği konu, teminatın başlama noktası. Teminat da ne zaman başlıyor? Bizim diğer ürünlerde olduğu gibi, işte, asmada gözler pamuklandı, kayısıda taş çekirdeklerde çiçek açtı; narenciyede de çiçek açma mayısta, mayısta teminat başlıyor. Sayın Vekilim diyor ki, geçen sefer de söyledim, çalışacağımızı da söyledik...

AYHAN BARUT (Adana) - Bana Başkan da katıldı, o bahçeyi don vurmasaydı meyve verecekti diyorum ya, niye...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sayın Vekilim, biz de diyoruz ki...

AYHAN BARUT (Adana) - Ya çiftçi üzerinden burada para kazanacağınız bir sektör olmamalı TARSİM. Devlet yüzde 70'ini karşılıyor ama yani şimdi bu işin bu kadar da o tarih olarak...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Ona çalışıyoruz şu an.

AYHAN BARUT (Adana) - Tamam çalışıyorsanız mesele yok.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Ama ben aynı toplantıda... Sayın Vekilim, sizin istediğiniz kış donunu zarar kapsamına alınması. Ben de hatırlıyorsanız şöyle bir açıklama yaptım, dedim ki: Elmalar eksi 40'a, kayısılar eksi 30'a, narenciye de eksi 15 ila 17'ye kadar dayanabiliyor. Eksi 15 ve 17 daha önceden hiç o bölgede olmadığı için biz narenciyede don sigortası, kış donlarının kapsama alınmasıyla alakalı bir çalışma yapmadık. Hatırlarsanız ilk sunumda söyledim, ilk madde, Genel Müdürlüme de bilgi verdik, dedik ki: Bu konuyla alakalı bir çalışma yapacağız. Aynı sıcak zaman zararı gibi, kış donunun da kapsama alınması sizin dediğiniz sorunu tamamen çözecek ama şimdi biz daha henüz hangi çeşit zarar görür, hangi oranda zarar görür, kış donunun etkileri nelerdir; bunu bir çalışmadan "Yaparız." nasıl diyelim? Sayın Vekilim, burada söylediğimiz bu bizim.

AYHAN BARUT (Adana) - "Yaparız." demiyorsunuz ama bu çok önemli bir sorun; bu esasında. Bugün burada konuştuğumuz en önemli sorun bu; donun sigorta takvimi yani bu kadar net, kapsamı...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Bu zirai don bize bu dersi verdi ve dedi ki: "Tekrardan bir çalışın." (Gürültüler)

ADEM KORKMAZ (Burdur) - İlk toplantıda, Mecliste gündeme getirdiğimiz konuydu bu. Hatta şöyle demiştik bir bahçenin -artık TARSİM de biliyor bunu, ÇKS de biliyor-belli bir yaşa gelmiş -yaş yaş bellidir- ortalama ağaç büyüklüğü bellidir.

AYHAN BARUT (Adana) - Yıllardır vermiş, aynen öyle konuştuk.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Bellidir yani eğer TARSİM yaptırdıysa az çok bellidir, yaptırmadıysa ÇKS'deyse oradan bellidir, yoksa artık yapay zekâ çağında yaşıyoruz dedik. İşte, 7 yaşında bir kayısı ağacının...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Burada herhangi bir şey yok, kabul ediyoruz, çalışıyoruz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Şimdi, kastedilen o; teminat tarihinin geriye yürütmesi meselesi.

Ben zamanda yaptırmışım; 1 Mayıs'ta ya da 10 Mayıs'ta, eylülde, ekimde yaptırmışım sigortamı fakat siz diyorsunuz ki, hani bu tartışma oradan çıkıyor: "Kirazda tomurcuklar renk değişimine başladığında..." Ya, bu zirai don da bize dedi ki: "Hah, ağacı kuruttum ben." 12 Nisanda dedi ki "Ağacı kuruttum."

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - İşte, bunu söyleyebilmemiz için bizim çalışıyor olmamız lazım.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Eyvallah, bu, konu bu. TARSİM de diyor ki: "Biz bunu çalışıyoruz."

AYHAN BARUT (Adana) - Hani şimdi sigorta niye yapılmıyor, bu niçin yapılmıyor diyorum; benim söylemek istediğim bu. Bir, poliçe pahalı, iki bunun için... (Gürültüler)

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Bu oturumun konusu TARSİM değildi, TARSİM'i bir geçtik. TARSİM'in yanında destekleyici, ikinci, zorunlu bir...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Başkanım ama ben şunu söylemeden geçmeyeyim; biz bunu kabul ettik, çalışıyoruz, eksiklerimizi gördük, onu da kabul ediyoruz ama biz çiftçilerimize devlet olarak elimizden geldiği kadar destek oluyoruz, yardımcı oluyoruz, özellikle hibe vesaire, her türlü konularda. Böyle deyince gerçekten sanki biz...

AYHAN BARUT (Adana) - Şimdi don, dolu zararı ne zaman ödenecek? Kasım ayında değil mi?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şimdi, şöyle...

AYHAN BARUT (Adana) - "Kasım ayında." dedi Cumhurbaşkanı.

RECAİ BERBER - Hayır, yanlış anlaşılma şu: En son o tarihe kadar, yoksa üzümden başladı ödemeye.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Evet, müsaade ederseniz değerli katılımcılar, bu tartışma açıklığa kavuştu. TARSİM çalışıyor konuyu, "Kış donlarını kapsama alırsak sorun çözülür." diyor Bekir Bey. İnşallah, önümüzdeki kışa bu sorun çözülmüş olur diye temenni ediyoruz.

Şimdi, devam ediyoruz. Sayın Başkanımın...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Bu sene 1 Eylül'e çekiyoruz. Biz bu sene sigorta şeyini de öne çekiyoruz yani önceliklendiriyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, ben bir şey ifade edebilir miyim?

MODERATÖR AHMET GENÇ - İkinci bölümle devam ediyoruz.

Buyurun, tabii.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şimdi, Bekir Bey de konuyu biliyor, en azından tutanaklara girsin ki...

Öncelikle, hepinize kolay gelsin, en zor herhâlde kısım burası. Şimdi, buraya gelirken de Amasya Ziraat Odası Başkanı polişe attı -Sayın Genel Müdüřümüze attım- polişeyle ilgili ödeme ve kesintilerden dolayı şikâyetler var; kendisine gönderdim, onu bıraktım o tarafa. Ama ben gelecek yıllla ilgili, en azından TARSİM kendini yapılandırırken bunu da yapması konusunda bir kararlılık istiyoruz aslında. Nedir dersiniz, uzun süreden beri söylüyorum, hatta herhâlde tahminimce Tokat'taydı, kuraklık ve parsel bazında, bundan sonra kuraklıkları parsel bazında değerlendirmesi konusunda bizim talebimiz var uzun süreden beri. Sayın Genel Müdüřüm, onu inşallah 2025-2026 polişelerinde çözeceklerdir diye düşünüyorum çünkü üçüncü yıl olacak dondan beri, ben bu konunun üstüne basa basa söylüyorum. Kuraklık aynı köyde parseller arasında köyün bir tarafında az yağış alıyor veya hiç almıyor, bırakın yolun karşısında dahi karşılıklı sıkıntı var. Artık teknolojiyle sistem belirler aldığı yağış miktarını, buna göre polişeler de yapılabilirse... Parsel bazına çıkmamız lazım. Elemansa eleman vereceğiz, ödenekse ödenek vereceğiz ama derdimiz, çiftçinin yükünü hafifletmek, çiftçinin sorununu çözmek.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Peki, ben izniniz olursa 2013'te yapılan çalıştayın tavsiyeler bölümünde birinci tavsiye...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - 2013, yıl 2025.

MODERATÖR AHMET GENÇ - 2013, Parsel Bazlı Risk Primi Hesaplama Modeli Projesi'nin uygulanması. Şimdi Bekir Bey'e "Teknik bir engel mi var?" diye soracağım ben de.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ben bunu Plan ve Bütçede dile getirdim, Bakan Bey "Tamam." dedi, çalışma yapılacağını söyledi bu yıllla ilgili; bu yıl da geçti, en azından 2026'yı kurtaralım.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şimdi, o konuda da haklısınız, herhangi bir şey demiyoruz. Ancak bazı unsurları yerine getirebilmek için de altlığı hazırlamanız gerekiyor. Parsel bilgilerinizi, oradaki verim kayıtlarını dijital ortamda ya da çeşitli tekniklerle ölçümlendirmeniz gerekiyor. Tabii ki köy bazlı alanı genişlettikçe hata payınız artar ama parsele indirgediğiniz zaman hakkaniyetli bir hem sigorta hem ödeme işlemini yapabilirsiniz. Biz bu sene projeleri aslında hayata geçirdik...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Genel Müdüřüm, o zaman ben size şunu sorayım: Zaten siz ÇKS'deki... Ben arazime TARSİM yaptırıyorsam parsel, ada numarasını, hepsini giriyorum ki sisteme zaten.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - O şekilde değil, o bilgiden bahsetmiyorum. Bilgi aktarayım, şimdi, hububat üzerinden gidelim. Hasat makinelerinin üzerine bir dijital bir ekipman yerleştiriyoruz ve bunlarla beraber hem yüzey eğimini hem biçildiği andaki verimini hem verim kaybını, tane kaybını hem de o coğrafyayla ilgili bilgileri alıp sisteme aktarıyoruz. O sistemler bize geldikten sonra artık oranın sigorta, parsel üzerindeki verim kayıplarını, verim hesaplarını yapmak kolaylaşacak yani bizim arkadaşımız oraya gitmeden biz bu bilgileri elde etmiş olacağız

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bir şey sorabilir miyim? Biçerdöver mi parça ilave edeceksiniz?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Evet, evet.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Tüm Türkiye'deki biçerdöverlere mi yapacaksınız?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Evet, öyle bir çalışma başlattık. Ama hem bu işi istiyorsunuz hem de...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Vallahi bir şey demek istemiyorum. Şimdi, bakın Sayın Genel Müdüřüm o zaman bizim iş herhâlde bir elli yıl sonraya kalır.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hayır, hayır. Niye öyle bir şey olsun ki?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ya şimdi yapmayın. Bakın, ben başka bir konuya gireyim o zaman.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hem talep ediyorsunuz karşılayınca olmaz diyorsunuz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bir şey sordunuz ben de cevap verdim.

Mesela, hayvanları kesiyoruz ama o küpeler hâlâ daha yaşamaya devam ediyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Hayır hiç öyle bir şey yok. Biz hep eksik bilgilerle ya da yanlış bilgilerle şey yapıyoruz. Bizim TÜRKVET sisteminde hata payımız vardır şu anki en son ölçümlerimizde yüzde 1,5'ti hatamız, bütün kesimhaneye gidenler ya da transfer edilenler ya da ölenlerin kayıtları sistemimize düşülüyor. Açıkladığımız rakamlarda, TÜRKVET kayıtlarında farklılık sadece binde 4. Yani onun için evet vardı, doğru, eskiden sıkıntılarımız vardı, hâlâ sıkıntılarımız var ama biz minimize etmek için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz çünkü iyileştiriyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Onun için uğraşıyoruz zaten biz de, aynı şey.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şu anki sistemimizde en iyiye ulaşmaya çalışıyoruz. Hiçbir sistemlerde yüzde 100 kaliteyi bulmak mümkün değil. Bizim hedefimiz yüzde 99'a ulaştığımız zaman hedefimize ulaşmış olarak görmüş olacağız, o açıdan da değerlendiren.

Hazır açılmışken kayıtlar, o zaman yüce Meclisimiz bununla ilgili bir şey lazım, Sayın Vekilim, biz şimdi ÇKS diyoruz, bizim gönlümüzde yatan şu: Tarımsal faaliyetle uğraşan herkesin zorunlu olarak tarımsal işletme kayıt sistemini yapması. Bu iş için kanuni düzenlemeye ihtiyacımız var. Biz bunu teklif olarak vereceğiz diyeceğiz ki: Bu Türkiye Cumhuriyeti devleti sınırları içinde tarımsal faaliyetle uğraşıyorsa herkes gelecek bu sisteme kaydını yaptıracak.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Belli bir dekar büyüklüğü konulabilir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ziraat odasında kayıtlı çiftçiler ÇKS'ye kayıtlı değilse üyelikleri sona erdirilsin.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şimdi, şöyle, Ziraat odasında kayıtlı meslek bilgisi açısından kayıtlı yani bir aileden 4 kişi kaydolabiliyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, onu görmek için.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Onun için biz tasarrufu kendisinde olan ve işletme statüsüne gelmiş ve tarımsal faaliyet yapanları kayıt altına almamız gerekiyor. Bunu kayıt altına aldıktan sonra zaten sistemin çoğu problemleri ortadan kalkmış olacak. Hem izlenebilirlik açısından hem sigorta açısından hem sözleşme, üretim açısından hepsini zaten sisteme entegre etmiş olacağız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Dün konuşuldu mu bilmiyorum ama ben yeni bir kanun teklifi verdim. Donda yüzde 65 olan TARSİM'deki desteğin yüzde 75'e çıkarılması için çünkü verilen destek de yetersiz çünkü uğranan zarar büyük.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şu an 67 zaten.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 67 mi? 75 olsun diye kanun teklifi verdik Mecliste yani ona destek verin çıkaralım onu hızla.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şimdi, o Meclisle ilgili konu da şu konuda, tarımsal faaliyetle uğraşanların zorunlu kaydını yapmayı sağlayalım, Türkiye'deki tarımsal faaliyetlerdeki bütün sorunların en azından yüzde 90'ını ortadan kaldırmış oluruz ve böylece de çözüm önerimiz için çok daha net ortaya konulmuş olur. O konuda Meclisimizden destek bekliyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Biz onu destekliyoruz, onu kendilerine de söylüyoruz ama şimdi, bakın, Türkiye'de üretim modelini biraz evvel söyledim. Benim bundan kırk yıl öncesinde, çocukluk yıllarımda ticari bir tarım yoktu. Nasıl tarım vardı? Yerele dayalı satış mantığıyla vardı. Orada anlattığım için tekrarlayayım: Dedemin bağında mayıs ayında armut olurdu, haziranda olurdu, temmuzda olurdu, ağustosta olurdu, eylülde olurdu, ekimde olurdu, 6 çeşit altışar ağaçtan armut ağacımız vardı çünkü pastacılık yapıyordu, her ay çıkaracağı bir armut yetiştiriyordu. Mayıs'taki armut donsa hazirandakinden para kazanıyordu çünkü kendisine göreydi. Şimdi, ticarileştirdik tarımı hem üretim aşamasında hem üretim sonrasında. Onun için sorunlar çeşitlendi. Bugün yurt dışına ihracat yapanı bu don olayında yaşadığını görmezsek, tarım işçisinin, soğuk hava deposunun benzer giderlerini bir arada değerlendirmesek yalnızca daldaki, ağaçtaki don oldu, bunun zararı var dersek Türkiye ekonomisine de iyilik yapmamış oluruz çünkü bütünsellik içinde bakmak lazım. Her kesimi doğrudan etkileyen ve esnafı dâhil ihracatçısı... Bakın, bu yıl tehlike şu: Önümüzdeki yıl da bazı bahçe ürünleri olmayacak. Biz gittik, yerinde Başkanım da tespit etti, biraz evvelki konuşmasında da söyledi.

Şimdi, bir de ihracat pazarını kaybettikten sonra oraya girmek zor. Türkiye'nin satış yaptığı çoğu yere çevre ülkeler dâhil İran'dan başlayarak Kazakistan, Kırgızistan -biz oralara gidiyoruz, görüyoruz- yoğun biçimde bahçe bitkilerinin dikimi var ve onlar yöntem olarak da bize göre daha az maliyetle ürün elde ediyorlar, o pazarları da kaybetme riskimiz var. Bu yılki bağlantılarına başka ülkeden alıp geldin, menşei belliyse seneye gider oradan alır. Biz bunu daha önce Rusya'ya 1995'lerde ürün verirken yaşadık. Makarnayı biz veriyorduk, kahveyi biz veriyorduk, salçayı biz veriyorduk; pazarın önemli bölümü gitti, hatta "Türk malı satılmaz." diye yazılar yazacak duruma getirdik. Onun için, bütünsellik içinden bakarsak, Türkiye tarımını bugün içinde bulunduğu durumla, dünle değerlendirmek yerine yarını nasıl kurgulayacağımızı oluşturmamız lazım. Orada şu an Türkiye'de çiftçinin yüzde 70'i bildiğini ekiyor, yüzde 30 da ticari kazanç elde ettiğini ekiyor. Yaşı 58, şimdi 20 yaşındaki bir kişiyi bir şeye yönlendirmek ayrı, bunca yıldır bu işi yapanı yönlendirmek ayrı yani kolay bir iş değil dönüştürmek. Orada dönüşümü sağlayacak tek unsur, çiftçi refahını sağlayacak kazancı elde edecek yeni dönüşümü gerçekleştirmek. Bu dönüşüm sağlarsa söylediğimiz olayların, TARSİM üzerinden, ÇKS üzerinden ya da üretim üzerinden sorunlarını önemli bir ölçüde aşarız. Aksi takdirde çiftçi sayımız da azalır. Kırsal şu anda göç veriyor, bakın, görülmeyen bir şey, üretim yok, dalda ürün yok; kırsalda şehre gidip çalışmak zorunda kalan işçiler var. Niye? Örneğin, bizim bölgemizde elma hasadına giden kadınlar aile bütçesine önemli bir katkıydı. Bu yıl elma hasadı yapılamayacak, 600 bin ton elmayı hasat edenler yok. Peki, soğuk hava deposunda, yurt dışına giden ürünü ambalajlamak için çalışan kadınlar da işsiz kaldı. Burada da önemli bir gelir kaybı oluştu. Bunlar ne yapacaklar? Para kazanmak için şehre gelecek. Şehre gelen adamı kırsala nasıl götüreceksiniz?

Bunların hepsi bir bütünsellik içinde. Çok ciddi, bize milat olan bir don yaşadık, bunu iyi değerlendirip çözümücü bir yaklaşımla geleceğe doğru kurgulayabiliriz. Aksi takdirde tarımda gerçek anlamda... Hani "bitecek, bitecek." diyoruz ya, herkes sanıyor ki her şey sona erecek. Sona ermez; toprak var, traktör var, adam ne yapsın, yapacağı başka bir şey yok, bahçe var.

Onun için süreci öyle değerlendirmek lazım ve TARSİM ile ÇKS'yi kasayı Türkiye'de herkese, tarımla uğraşıyorsa mutlak surette içine katmak lazım.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Sayın Vekilim, not aldık.

Çok teşekkür ediyoruz size.

Saat altıya doğru geliyor, ikinci bölümle ilgili son görüşleri alayım, varsa görüş vermek isteyen sonra kurumlara söz verelim.

Işıl Hanım, buyurun.

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU ARACILAR VE ÖZELLİKLİ KURULUŞLAR DAİRE BAŞKANI IŞIL KONYA - Öncelikle değerli fikirleri için herkese teşekkür ediyorum.

Genel bir konu başlıklarının hepsini toplamak istiyorum izninizle. Hep TARSİM'in yapılandırılmasından bahsedildi ama yapılandırmadan öte, bazı sorunlar sadece genel şartlar ve tarife talimatlarında yapılacak değişikliklerle, yıllar içinde farklı riskleri gözetilerek yapılacak değişikliklerle çözülebilecek sorunlar aslında. Bu, işte başlangıç süreleri, poliçe başlangıç, hasar ödemeleri, bunların hepsi süresel şeyler ve -dediğim gibi- her yıl yapılan değişikliklerle çözüme kavuşturulabilir.

Eksperlerin tarafsızlık ve bağımsızlığından çok fazla söz edildi. Orada da eksperlerin tarafsızlık ve bağımsızlığı 5684 Sigortacılık Kanunu'nda aslında garanti altına alınmış durumda. Burada da TARSİM'de de Eksper Disiplin Komitesi var ve orada hem Tarım Bakanlığından hem SEDDK'den hem de TARSİM'den üyeler var ve bu şekilde eksperlere ilişkin gelen şikâyetler tarafsız bir şekilde değerlendiriliyor; uyarma, kınama, meslekten alıkoyma ve meslekten çıkarma cezaları veriliyor. Burada Bekir Bey sayılarını da iletebilir derseniz.

Bir de bankaların hatalı bilgilendirmesinden çok söz edildi. Bankalar tarafından yapılan hatalı bilgilendirmeye ilişkin de Kurumumuza iletilen şikâyetler gerek acenteler tarafından gerek bankalarla ilgili olsun, bu sigorta sözleşmelerinde bilgilendirmeye ilişkin yönetmelik kapsamında titizlikle inceleniyor ve somut bilgiler elde edilirse de hem bankalara hem acentelere hem de hatalı bilgilendirme yapılan taraflara da idari para cezaları uygulanıyor. Bunların da sayıları ve rakamları kurumumuzda mevcut.

Genel olarak TARSİM'in yurt dışında da başarılı bir örnek olarak gösterildiğini de görüyoruz. Tabii ki belli eksikler olabilir ama çalışma gruplarıyla toplanılarak bu şekilde eksiklikler tamamlanıp daha da ileride iyi sonuçlara erişileceğini düşünüyoruz kurum olarak.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Işıl Hanım, çok teşekkürler.

Buyurun.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Bu arada, ikinci bölümün esas sorusu şuydu, ben konuşma yaparken kurum temsilcilerine... Tekrar, Hocam, affınıza sığınarak yani gerçekten sürdürülebilir tarım açısından TARSİM'in bu hâliyle, şu sistem ve modeliyle üretim stratejisi bakımından yüzde 90'lara, 80'lere çıkabilir miyiz sigortacılığın genel zorluklarını da gündeme alarak? Yoksa baz artı ihtiyari sigorta gibi bir mantık çalışılabilir mi? Yani ana soru esasında burada bu. Yani TARSİM'e artık diyecek sözümüz kalmadı, yeteri kadar cevap verildi, eyvallah. Bu mantıkta, bu sistemde, bu yasa ya da bu bakış açısıyla yani sigortacılık... Dediniz ya: "Bugün riskleri ne yapıyorsunuz?" Uluslararası şirketlere de reassürans ediyoruz. Yani etmez ki adam seni, bakar buraya "Ağabey, senden bir şey olmaz, sen beni batırırsın." der şu kurallara uyulmadığı takdirde. Hani, vardır ya bizde bazen, kaza yaparsınız, kazayı yaptıktan sonra -Türkiye'de vardır bizim böyle uyanıklar- bir gün sonra sigorta yaptırırlar, sonra ertesi günü de kaza olmuş gibi rapor tutmaya... Yani bunların olma ihtimali yok. Evet, bir ürün, bir meyve -bugünkü sigortacılık mantığında söylüyorum- sigorta ettirilecekse bunun bir teminat süreci olur yani ürün zarar gördükten sonra sigorta ettirilmez ya da geriye yürümez, bunlar eyvallah. Fakat burada konu, TARSİM açısından değil de tarım reformu açısından konuya, tarımsal üretim, gıda... Yani neleri konuşuyoruz ve neleri konuşacağız, ne riskli işler konuşacağız bundan sonra, bilmiyoruz. Belli konuları niye bugünden biz planlayıp da insanlara üste para vererek... Yani şey geldi, biliyorsunuz, Ukrayna'dan, bir yerden tahıl ya da ayçiçeği... Var mı, yok mu? Herkes evinde beşer tane... Bakın, nedir bu? Bu bir spekülasyondur. Küçük bir zaafattan büyük spekülasyonlar ve büyük bedeller ödüyorsunuz yani. Rakamlar ne hâllere geldi ve benzer ürünlerde bunlar yaşanacak ilerleyen dönemlerde.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Başkanım, sigortada yüzde 80-90'ı gören bir ülke olduğunu ben bilmiyorum, arkadaşlar biliyorsa bilmiyorum.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Eyvallah. Olmaz işte, olmaz.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Öyle bir dünya yok. İspanya örneği iyi örneklerden birisi ama başarısız örnekler de var. Dolayısıyla, farklı bir boyutta tartışılması gerekir diye düşünüyorum.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Evet, burada, esas sorular yani... Gene döndü bizim TARSİM'in "Yok, eksper gelmiyordu da gitti de.." Yani değil, bunları artık geçtik.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Yok, yok.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Eksperler konusu... Genel Müdürümüz oturur, bir eksper eğitimi yapar, bir saha çalışması yapar; zaten yapıyor. Gelen hatalar üzerine eksperleri atıyor gerekirse.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Yok, Başkanım, SEDDK cevap hakkını kullandı.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Yok, yok, ona bir şey demedim.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Onlar düzenleyen, denetleyen kurum ya, o açıdan dedim.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Hayır, hayır, bunun, dediğim konunun matematiksel olarak yapılabilirliği nedir, mümkün müdür? Yani biraz...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Onun ayrı bir boyutta çalışılması lazım Başkanım. Dediğim gibi, o modele hafiften sigorta mantığını, garanti mantığını monte eder bir şekilde bir çalışma grubu oluşturulabilir dediğim gibi.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Buna ihtiyaç var yani.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Şimdi Emine Hanım da bir şeyler söyleyecek, SEDDK Başkan Yardımcısı.

Buyurun, kurum adına.

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI EMİNE FERAY SEZGİN - Çok teşekkür ederim tekrar.

Ben aynı zamanda aktüerim de yani dediğiniz gibi bir çalışma yapılabilir ama onun için data lazım, havuzun dolması lazım. Bir de bu vergi olarak dalgalanabilir zorunlu olacağı için. Onun yerine bence "Gübre, mazot, tohum gibi desteklerin ön koşulu, TARSİM poliçesi getirmek." gibi bağlanarak belki sigortalılık oranını artırabiliriz. DASK'ta da öyle, DASK'ta da şu an yüzde 55-56 bandında zorunlu olmasına rağmen onda da işte suyu açtırmak için alınıyor. Şimdi "Belki interneti açtırmak için eklenebilir mi?" diye konuşuyoruz. Yani yenileme oranı çok düşük, kredi kullanıldığında alınıyor bunlar ama yenilenmiyor poliçeler zorunlu olsa bile. Trafik sigortası zorunlu, aracı bağlıyoruz, ona rağmen yüzde 100 değil sigortalılık oranı. Yani bu, o kadar kolay ulaşılabilecek rakamlar değil ama gene bazı desteklerin, sübvansiyonların ön koşul olarak TARSİM poliçesi sunması zorunlu tutulursa artırılacağını düşünüyoruz kurum olarak.

İkinci olarak da bu eğitim kısmına gelmek istiyorum. Biz zaten TARSİM ve SEGEM -yani Sigortacılık Eğitim Merkezi- koordinasyonuyla acente, broker ve banka personeline yönelik olarak mevzuat, sistem işleyişi ve çalışma usul ve esaslarına dair düzenli eğitim programları gerçekleştiriyoruz. Yani bu şekilde acenteleri, brokerleri, aracıları eğitiyoruz, güncel durumlardan haberdar ediyoruz. Zaten bilgilendirme yönetmeliği kapsamında da doğru bilgiyi sigortalılarına vermekle yükümlüler araçlar. Bu hususta da şikâyetler geldiğinde de titizlikle inceleniyor, özellikle CİMER kanalıyla da çok şikâyet alıyoruz. Sadece bu ürün için değil tüm sigortalı ürünler için bu geçerli.

Teşekkür ederim, sağ olun.

Moderatör Ahmet Genç - Çok teşekkürler.

Şimdi, anladığım kadarıyla buradaki konu şu: Siz DASK'taki gibi birtakım mekanizmalara bağladığınızda üstatlar diyor ki: Zaten pahalı olan şey, onu mekanizmaya bağlayıp adamı zorunlu kılırsan çiftçi daha çok isyan etmeye başlayabilir. O yüzden bir baz teminat öneriyorlar ve ucuz bir baz teminat, herkesin... Bizim hani kaskoda böldük ya bir dar kasko var, yıllar önce, on sene önce bizim zamanımızda yapılmıştı, böyle bir şey istiyorlar benim anladığım.

Adem Korkmaz (Burdur) - Ben İşsizlik Sigortası Fonu kuruluş çalışmalarına da katılmıştım, biraz alanım sosyal politika. Orada mesela sigorta kuruldu, üç yıl hiç ödeme yapmadı, zaten "son üç yıl içerisinde" diye başladığı için orada... Şu anda bilmiyorum havuz ne oldu, havuz taşıyor.

Moderatör Ahmet Genç - Başkanım, bir şey söyleyeyim mi acayip paralar birikiyordu ve sonra mecburen bürokratlar, bakanlar para ihtiyacı olduğu zaman, işte amaç dışı kullanım falan da oldu orada. Çok acayip paralar birikti, çok bereketli bir yer orası.

Adem Korkmaz (Burdur) - Tamam, çok para biriktirmeyelim biz de o zaman, biriktirecek kadar olmasın. Neden? Çünkü çok cimriydi yani alırken çok iyi alıyordu, verirken hiç vermiyor.

Moderatör Ahmet Genç - Tabii, tabii, orada aşırı ihtiyat vardı, biraz harcanabilmesi lazımdı. Güzel bir fon, çok devasa paralar birlikte orada, son durumunu bilmiyorum.

Adem Korkmaz (Burdur) - Zaten sigortaların bir mantığı da fonların bir mantığı da sermaye birikimi yapmaktır. Bu fon gelirleriyle siz sadece aktüeryal hesapta "Bu sene zararla çıkmayalım." dediğin zaman bir sene duvara toslarsınız yani öyle bir sıcak gelir, vurur, her yıl değil.

Moderatör Ahmet Genç - Sigorta rezervdir zaten, kasko...

Adem Korkmaz (Burdur) - Evet, biriktirir, uluslararası fonlarda, piyasalarda değerlendirir bunu, zor zamanlar için o nemayı, o getiriye yüksek getiriyle başa çıkar, hatta kamunun da ihtiyaç duyacağı birçok fonu da... Yani kamunun fon olarak yararlanmasında sıkıntı yok ama geliri alıp bir yere harcıyorsa ayrı ama alır bunu... Borç olarak almasında hiçbir sıkıntı yok. Dünya Bankasından kredi çekip yüksek... Hazine bonosu olarak alabilmeli.

Moderatör Ahmet Genç - Biliyorsunuz sendikalar falan "Ya, İşsizlik Sigortası Fonu'nu niye başka amaçla kullanıyorsun?" diye eleştirir...

Adem Korkmaz (Burdur) - Yapıyoruz biz, zaman kanunlarda. Bu tecrübeden faydalanabilir diyorum yani ne olur? Üç sene primler ödenir, işte devlet buraya bir destek verir, hele hele zirai don gibi olay gerçekleştikten sonra toplum burada küçücük vergi paylarına da hayır demez yani çünkü bunu sadece ne devletin prim desteği ne dünyanın en rekabetçi sistemini kurun bu riski karşılamaz ama çok küçük bir vergiyle o fonu da oradan beslediğiniz takdirde... Bu zorunluluk kısmından bahsediyorum ben yani.

Moderatör Ahmet Genç - Üstadım, şimdi, o tabii bizim sigortanın mantığının dışında bir şey olur. O elbette ki oturulur, çalışılır, iyi bir uygulama da olabilir.

Şimdi, son sözü Osman Bey'e müsaadenizle bırakıyorum, ondan sonra da artık önerilerin hızlıca bir üzerinden geçeceğiz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Şimdi, aslında çok güzel bir ortam oldu, ben herkese teşekkür ediyorum. Bütün eleştirileri kabul ediyoruz, alıyoruz Bakanlık olarak. Buradaki çıkan bütün önerileri de değerlendirmeye alacağız. Tarım sigortası ve tarımsal üretimin devamlılığı açısından yapılması gereken neyse biz Bakanlık olarak üzerimize düşenin hepsini yapacağız. Tabii, bu Komisyonumuzun raporu da bize gelecek, biz oradan da çıktı alacağız, belki bunları bazıları mevzuat düzenlemesi olacak, belki uygulama olacak, belki Işıl Hanım'ın dediği gibi talimatlarda değişiklik yapacağız, yeni bir bakış açısı yapacağız. Bunu kabul ediyoruz yani ekspertiz olsa da kabul ediyoruz, başka şey de olsa kabul ediyoruz. Düzenleyeceğiz, çalışacağız, olabilecek şeyi ortaya koyacağız. Ancak benim bir konuda şeyim var, bilmeden çok fazla konuşuluyor, onu belirtmek istiyorum. Konu hiç bilinmiyor fakat yorum yapılıyor, süreçle ilgili bilgi eksikliği oluyor, bu da bizi üzüyor açıkçası. Yani yapılmış o kadar kıymetli çalışma sanki yokmuş gibi görülüyor, ondan dolayı da biraz üzülmüyoruz. Biz Bakanlık olarak sadece sigortalı açısından bakıyoruz, tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından işte üretim planlamasını ortaya koyduk, işte bitti, 1 Eylülde devreye girdi. Çok güzel kararlar aldık, uygulamaya koyduk, bunları göz ardı edemeyiz, biz "sessiz devrim" diyoruz buna. Orada da iklimin bundan sonra

bizim hayatımızda yer aldığını artık ciddi ciddi hissettiğimizi zaten planlama sürecinde belirledik. İşte, su çok kıymetli dedik, iki tane temel unsur var dedik, sıcaklık ve su. Sıcaklık, ürünlerde kuraklık ya da ihtiyaç analizlerini artıracak, talepleri artıracak; su da yağış rejimiyle, şekliyle, hızıyla, zamanıyla bizi tedirgin edecek diyoruz. Yani karın yağması zaman diliminde yağmur, yağmurun yağması gereken zaman kar ya da dolu ya da don olayı meydana geliyor. Bu, üretimin ciddi bir şekilde etkilenmesine sebep oldu. Biz bunu üretim planlamasına işledik aslında, dedik ki havzalarda hangi ürünün nerede, ne şekilde, ne kadar üretilmesi gerektiğini tanımladık, uygunluk haritaları belirledik. O ürün orada daha uygun olur, işte, daha az suyla bu ürün elde edilir, çok suya ihtiyacı olanların yerine şu ürünler ikame edilmeli gibi tanımlamalar yaptık. Bunu yaparken şunu da dikkate aldık, biz şunu çok fazla kullanıyoruz: İklim değişti ama bitkinin haberi yok yani bu sürecin bitki farkında değil. Yani havalar ısındığında hemen çiçeklerini açıyor, bir bakıyorsunuz, bir hafta sonra sıcaklıkta ani bir düşüş meydana geliyor, don oluyor veya başka ya da dolu oluyor, üzerindeki meyveler düşüyor, çiçekler düşüyor. Şu an bile, daha iki gün önce dolu yaşadık; haziran olmuş, temmuz olmuş, hâlâ doluyla karşı karşıya kalıyoruz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Dolu zaten genelde bu mevsimlerde oluyor. Değil mi? Dolunun meteorolojik olarak riski sıcaklıkların arttığı zamandır.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Ama öyle bir durum var ki, bu eskiden küçük ölçekliydi, şimdi yoğunlaşarak yayılmaya başladı. Akdeniz hattında artık kasırgalarla karşı karşıya kalacağız yani bu kabul edilecek bir şey. Biz sigorta sistemimizi de buna eşlenik hâle getirmek zorundayız. İklim değişikliğinin üretim dönemlerine yansması, bitkinin de buna uyarlanabilecek şekilde dizayn edilmesi, bunun için de bir veri tabanının oluşması, buna göre de teminat dönemleri, önceliklendirilmesi, sonrası, ürünün kendi yaşayış şekline göre hangi dönemde olursa sigorta kapsamında olduğu; bunları zaten bu zirai donla beraber aslında arkadaşlara, bizim aktüerya servisine ilk talimatımız bu oldu. Oturun, yeni bir bakış açısıyla, yeni iklim değişikliğine göre, yeni üretim modeline göre, üretim dönemlerine göre yaşadığımız bu hadiseyi hemen sisteme uyarlayalım diye zaten başlattık biz bunu. Yani eleştirilerde hep deniliyor ya "Başlangıç yanlış oluyor, öncesi oldu, hasar ödenmedi." "çiçeklenme"ydi falan, hepsini çalışıyoruz.

Bir de sizin baz dediğiniz, bizim de başka mantıkla dediğimiz o çalışmayı da başlattık yani farklı alternatifler ne olabilir, onu da yaptık. Bunu yaparken de aslında sadece sigorta bakış açısıyla yapmıyoruz bunu, biz üretim planlamasına paralel olarak yapıyoruz aslında. Yani biz üretim planlamasının dinamik ve canlı bir şekilde devam edebilmesi için de çiftçinin gelirini korumamız gerekiyor. Sürdürülebilir üretimin temel nedeni de bu, diyoruz ki: Çiftçi gelir kaybını minimize ederse bir sonraki dönemde de üretimini yapar. Bunun için hayata geçirdik unsurları. Yani üretim planlamasını anlamadan tarım sigortasını tartışıyor olmak, model kuruyor olmak biraz yanlış olur. Biz de özellikle 2025 için, üretim planlamasının başarıya ulaşması için ciddi indirimler yaptık. İşte, sözleşme üretiminde ilave indirimler yaptık, üretim planlaması ürünlerine sahip olanlara indirimler yaptık. Bu mesela hiç gündeme gelmiyor. Bütün ürünün sigortalı olmasına gerek yok. Yani şöyle bir algı da oluşmasın Başkanım: Tarım sigortası zorunlu ama Türkiye'deki 150 altında dinamik, 200 çeşit altında ürünün sigortalı olması mümkün değil yani öyle bir teknoloji, öyle bir yöntem, öyle bir bütçe de yok. Yani şimdi bunun bir de bütçe kısmı var, bir insan kaynağı var, bir de bütçe kaynağı var. Şimdi, siz 206 çeşit bazında sigortalı olmaya başlarsanız bize epey bir para vermeniz lazım Meclisten çıkacak, Plan ve Bütçeden çıkacak bütçe kalemi açısından söylüyorum, bayağı bir para vermeniz lazım. Ama biz şunu dedik: Bütün ürüne de olmaz ama stratejik ürünlerde bir önceliklendirme, bunlarda sigortayı zorunlu hâle getirmek ki başlattık o çalışmayı da. Bizim şu anki üretim planlarımızda 13 tane ürünümüz var, artı, 4 tane de temel yem bitkisinde, 17 ürün diyelim, üründe öncelikleme sağlamak, artı, ihracata konu meyve çeşitlerinde, işte, şimdi zirai donla karşı karşıya kaldığımız ürünlerde. Bunlar önemli ürünler, bunları belki bir paket hâlinde, belli bir üretime zarar vermeden, devamlılığı sağlamak için bir paket çalışması yapıyoruz, bunun zaten gündemimize aldık. Yani önümüzdeki dönemde bizim şöyle bir planımız vardı ama bunu hayata geçirmek ne kadar kolay, onu da bilmiyorum; biz "Tarım Destek Fonu" diye bir fon olmasını istiyoruz, böyle bir fonun olmasını istiyoruz. Sigortadan bağımsız "Tarım Destek Fonu" diye fonun olması lazım çünkü her şeyi anında karşılama lüksüne sahip değiliz, o kadar da bütçemiz yok, o kadar da zengin bir ülke değiliz. Onun için, bir yerde bir havuzun, aynı sigortadaki havuz gibi, bir de fon havuzunun olması lazım. Burada, acil durumlarda, bizim aslında 2090'a göre bir acil şeyimiz mevcut Cumhurbaşkanlığımızın bünyesinde ama onu bir de tarıma endeksleyip acilen de hemen destek olacak bir fonun orada devreye girmesi lazım. Bu kuş gibi olur, oradan da destek olur, ne bileyim, zirai don olur, oradan da destek olur. Sigortadan bağımsız çalışacak bir model olması lazım. Sigortayı da temel ürünlerde, ihracat ürünlerinde ve stratejik ürünlerde zorunlu hâle getirip buna da bir eşik koymamız lazım, yine, bütçe ve insan kaynağını dikkate alarak. Bizim bakış açımız aslında bu.

TARSİM bizim bir markamız, hep baştan beri söylüyoruz, biz onu korumak, kollamak zorundayız çünkü dünyada da önceliklendirilen ve model olarak benimsenen bir yapısı var, devlet destekli tarım sigortası diyoruz ve bunun sürdürülebilir olmasını, devletin destek vermesi gerektiğine inanıyoruz. Şu an biz Türk Cumhuriyetlerinin bir tanesinde kurmuşuz, diğerlerinde kurmak üzereyiz. Arnavutluk'a kurmaya çalışıyoruz, Suudi Arabistan bizden bu sistemin kurulmasını istiyor, talep ediyor, biz onu çalışıyoruz. Bir taraftan da Türk devletlerinde bir tane sigorta sistemi kurmaya çalışırken kendi sigorta sistemimizin, hani, böyle - çok tırnak içinde söylüyorum yani eksiği olabilir ama- yapısal olarak bir sıkıntı var diye söylemek de biraz haksızlık olur diye düşünüyorum. Evet, eksikleri tamamlarız, yapılması gerekenleri yaparız, yönlendirmeleri neyse onu yaparız ama ortasında üretim planlaması olmak kaydıyla yani üretim planlamasındaki temel unsurları yerine getireceğiz, tarımsal üretimde olan kişileri zorunlu kayıt hâline getireceğiz, sözleşme üretimi yapanlara sigorta zorunluluğu zaten getirdik, devam edecek; stratejik ürünlerde olan üretim planlamasında bu ürünlerin sigortasını belli eşiklerine göre zorunlu hâle getireceğiz. Böylece hem sürdürülebilirliği sağlamış olacağız hem de çiftçilerimizin refahını ve gelirini artırmış olacağız ama bunun şuna engel olmaması lazım: Sadece doğal afetlerle ve çiftçimizin yapması gereken işleri yapmayıp da "Ya, nasıl olsa böyle devlet destek veriyor, sigorta yaptırıyor." deyip de üretim zayıflığı ve üretim zaafı olmasını da istemeyiz çünkü biz arzımızı... Çok şükür, şu an arz güvenliğimizde bir problemimiz yok, inşallah, bundan sonra da olmayacak, yapacağımız atılımlarla, herkesin katkısıyla, desteğiyle. Üretime de şey vermeden... Mesela, kayısı "Ya, zaten burası don bölgesi, her seferinde sigortalayayım, işgücü çalıştırmayayım, şunu yapmayayım; hop sigortamı alayım." olmaması lazım. Bunlar da ülke ekonomisine zarar veriyor. O zaman ürünün yetişmesi gereken riski yüksek

olan değil, coğrafi risk açısından az olan yerlerde o ürünün yetişmesi gerekiyor, işte, planlama onun için oluyor. Yani eğer siz durmadan dört yıl, beş yıl kayısıya hasar ödediyse orası, bu da doğru değil yani çünkü biliyoruz ki artık o parsel sigorta kapsamında değildir, yanlış yerde o ürün. İşte, biz de belirlemiş olduğumuz havzalarda, belirlemiş olduğumuz ürünleri en uygun şekilde, en yüksek verimle elde edecek şekilde tasarlayıp ona göre üretimi sürdürmeye başladık, inşallah devam edecek bu dinamik yapı. Sigortayı da koruma mantığını da bu özelle yapıyoruz. Sizlerden gelecek o önerileri de dikkate alacağız, bunun içine dâhil edeceğiz, yapılması gerekenleri de...

Çok hızlı alınması gereken kararlar var, hemen alabiliriz onları da bir sıkıntı yok. İşte, eğitim; biz zaten yılda 5-6 defa eğitim veriyoruz eksperlerimize, işte, gerekli soruşturmaları yapıyor, disiplin kurulu var, onlardan şey yapılıyor. Mesela, şunu çok fazla söylüyorlar, sizlere de söylemişler heyet olarak Sayın Başkanım: "Eksper, hasar oranında değişiklik yapıyor, itiraz ediyoruz, yanlış yapıyor." Ya, toplamda -rakam vermek istemiyorum- o kadar küçük oranlar ki. Çünkü bizim arkadaşlara itiraz geldiği zaman gidiliyor, yerinde kontrol ediyorlar, tekrar bakıyorlar yani talep edilenin yarısı değişmiyor çünkü doğru karar vermiş. Yarısında da hatalar olabilir, doğrudur, insandır yani bir eksper ile diğer eksperin bakışları belki tutmuyor ama bizim bir standardımız var, bir kurallar zincirimiz var; o eksper eğer durmadan hata yapıyorsa biz o ekspere bir daha görev vermiyoruz bir daha. Yani bunları da göz ardı etmeyelim, onların da olduğunun bilinmesi gerekiyor. Ha, eksiklikler varsa orada da gerekli arkadaşlar zaten şeyini alacak, tanımlayacak, ona göre de eğitimi verecek, gerekli ikazları yapacak. Biz bu dönemde, daha geçen sene eylülünden itibaren bu üretim planlarımız devreye girdikten sonra bütün arkadaşlarımızı, eksperlerimizi, bölge müdürlerimizi, uzmanlarımızı, ilçe müdürlerimizi, il müdürlerimizi o kadar yoğun bir şekilde bombardımana tuttuk ki -bilgilendirmeleri çiftçilerimize bunu söylesin diye, acentelerimizi bilgilendirin, onlara eğitim verilsin diye- tamamen sahadaydı arkadaşlar. Biliyorsunuzdur belki her cuma -işte, bugün de vardı mesela- bizim ilçedeki arkadaşlarımızın en az 3 köye gitmek zorunluluğu var. Mesela, şu an gündemde genel tarım sayımı var, oraya gidiyorlar, anlatıyorlar, üretim planlaması anlatılıyor, sigorta anlatılıyor, eğer geldiyse ürün, sigorta zammı o anlatılıyor, "Anız yakmayın." diye anlatılıyor yani çok yoğun bir bilgilendirme şeyimiz var. Anlatmak için mücadele de ediyoruz, tabii, bunu tek başımıza yapmamız ya da sürdürmemiz mümkün değil; ziraat odalarının bu işin içinde olması lazım, diğer kooperatiflerin bu işin içinde olması lazım, sivil toplum kuruluşlarının bu işin içinde olması lazım, topyekûn bir mücadele vermemiz gerekiyor, hep beraber hareket etmemiz gerekiyor ve herkesten de destek istiyoruz. Bizim şöyle bir şeyimiz yok, "Sadece biz yapacağız." demiyoruz, biz herkesten destek istiyoruz, diyoruz ki: Herkes bu sürecini içine dâhil olsun, katılımcı olsun, fikirlerini söylesin, yönlendirsün, bilgilendirsün; çiftçimize doğru bilgi versin, hep beraber verelim, yanlış bilgi vermeyelim, yanlış süreçlere gitmeyelim diyoruz.

Zamanı da çok fazla uzatmak istemiyorum ama biz Bakanlık olarak üzerimize düşen görevi yerine getirmeye çalışıyoruz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Bir şey ekleyeceğim size, tam da dediğiniz noktada. Hani "Biraz canımız sıkılıyor." dediniz ya, bu konudaki bilgi kirliliği ya da bilgi asimetrisi ya da haksız ithamlar konusu bile başlı başına üzerinde durmamız gereken bir mesele.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Kesinlikle.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Ben şu anda hani TARSİM'i savunmak ya da eleştirmek anlamında değil. Yani bu kadar TARSİM toplumunda yani bu yaşanan olaydan sonra, dedim ya adamın ÇKS'si bile yok, "TARSİM paramı ne zaman ödeyecek?" noktasına geldiyse bunun iyi tarafı ve kötü tarafı var. Ama biz kötü tarafı iyi tarafı olarak da çözerek tabii bu eksikler, şunlar bunlar giderilebilir. Yani bu sigortacılık mantığında yapabileceğiniz şey en fazla devlet kamu desteğini biraz daha artırırsınız, prim miktarının düşürürsünüz, işte takvimleri ayarlarsınız, eksper eğitimleri böyle devam eder.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Seçenekleri artırmayı düşünüyoruz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Eyvallah.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Bol seçenekli yapmayı düşünüyoruz yani her çiftçiye sigorta yaptıracak paketleri sunmayı düşünüyoruz. Böylece "Ya çok yüksek geldi, yaptıramıyorum." diyemeyecek. Kendi karşılama oranlarına göre her tür paketi sunmayı düşünüyoruz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Şimdi Manisa'da mesela don teminatı neden çok alınıyor? Daha önce yaşamışlar, tecrübe etmişler, bunun üzerinden de çok ciddi bir kazanım elde etmişler, yaptırıyorlar ama birçok yerde son otuz yılda don olmamış. Mesela adam "Niye ben, bir defa yaşarsam zaten onu amorti ederim, olursa olur." diyor. Bir de işin bu yönü var. Onun için bizim dediğimiz, o bir kısmı zorunlu olsun en azından dediğimiz kısmı üreticinin insafına bırakılamayacak sürdürülebilirlik açısından.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Onu da zaten inşallah hayata geçirmek için çalışıyoruz.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - İşte bu Komisyon ve sizlerin yapacağı çalışmalarla, bu konu, bir Hükûmet nezdinde ciddi bir noktaya gelirse, işte onun teknik çalışmaları, aktüeryal hesapları, işte fon mudur vergi midir nedir bunlar yapılır. Hatta gerekirse bu ikisi birbiriyle de örtüşebilir, havuz ya, iki havuz, hangisinin suyu fazla gelirse onun üzerine suyu akıtılabilir de. Yani bu böyle dinamik bir sistem de oluşturulabilir yani.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Yani bazen bir musibet bin nasihatten iyidir...

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Eyvallah.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN YILDIZ - Biz de üzerimize düşeni yapacağız inşallah, sizlerin de tabii katkısıyla.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Yoksa ben artık sahada şu hâle geldim: Ya tamam -olan arkadaşlar biliyor- kötü adam TARSİM, ironik olarak konuya "bu kadar da değil" anlamına gelen yani ne demek yani sen TARSİM bile yaptırmıyorsun, TARSİM'den ödeme bekliyorsun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Sayın Başkanım, ben şunu yaşadım: Şimdi, biz Bakan Bey'le düzenli olarak illere tek tek toplantıya gidiyoruz. Bir tane vatandaşımız kalktı dedi ki "Ya benim sigorta alacağım var, yatırmadınız." dedi. O anda ben hemen arkadaşlara yazdım, şu şu kişiye bakar mısınız diye. Adam 2,2 milyon para almış, "Almadım." diyor ya.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Tabii, tabii, oluyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Yani bu üzüyor.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Mikrofon ortamındaki şey oluyor bazen...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Tarım Orman Bakanına direkt yani söylüyor oysa yalan beyan yani almış, yatırılmış. Sürecin önünü tıkıyor aslında bunlar, başkaları öyle zannediyor yani yaptırmak isteyenleri de engellemiş oluyor bu kötü şeyler.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Başkanım, söz sizde.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Değerli Başkanım, değerli vekillerim, değerli katılımcılar; hepinize çok teşekkür ediyorum.

Çok verimli bir toplantı olduğuna inanıyorum ama dediğim gibi 2013'te yaptığımız çalıştayda başlıklar vardı. Ne kadarını yaptık, yapmadık? Son üç dakikada sırayla okuyayım mı onu?

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Eyvallah.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bekir Bey "Oldu.", "Olmadı." desin bana.

Parsel bazlı risk primi hesaplama modeli projesinin uygulanması, onu görüşmüştük.

İkinci öneri, çiftçilerin aynı ürünle ilgili tüm parsellerinin sigortalanmasının teşvik edilmesine yönelik alternatiflerin geliştirilmesi.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - İndirimden çıkarttık.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Tüm parseller meselesi, güzel bir çalışma olmuş o zaman.

Tarım havzaları modeli kapsamındaki ürünlerin sigorta prim desteklerinin değişkenliğinin sağlanmasına yönelik çalışma yapılması. Sigorta teminatı başlangıç ve bitiş tarihlerinin yeniden düzenlenmesi.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - O dinamik zaten, o dinamik. O zaman da bugün de aynı.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Bu her zaman gündemde, tarihi değişiyor.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Sera sigortasında örtü altı kayıt sistemine kayıtlı ve sigortalanabilir seraların sigortalılık oranının artırılması.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Artırdık.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Hayvan hayat sigortalarında sigortalılık oranının artırılması.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Orada çeşitli modellere göre işte dar kapsamı ikiye böldük işte...

MODERATÖR AHMET GENÇ - Bu tarafta da dar kapsama ihtiyaç var gibi görünüyor.

Su ürünleri sigortalarında sigortalılık oranının artırılması. Eksper sayısının ve ekspertiz kalitesinin artırılması, hâlâ gündemde, konuşuluyor. Tarım sigortaları konusunda üreticilerin bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması. AR-GE faaliyetlerinin geliştirilmesi. Sigorta işlemlerinde kayıt sistemlerinin etkinliğinin artırılması. Sigorta şirketi ve sigorta araçlarının sisteme olan olumlu etkilerinin artırılması. Hâlâ gündemde.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Bu devamlı gündemde, önümüzdeki sene de olsa yine olacak.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Risk, transfer mekanizmalarına önem verilmesi. Tarım sigortalarında 2014-23 -yani on yıllık şey yapıyor- yıllarını kapsayan 2 tane stratejik plan yapılması diyor. Yapıldı mı strateji planı?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Yapıldı.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Evet, hepsi bu kadar.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ VE TARSİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
OSMAN YILDIZ - Bu arada ben unuttum söylemeyi, tarım şûrasında bir başlıktı bu, Stratejik Risk Yönetimi ve Sigortacılık diye kararlarımız vardı.

MODERATÖR AHMET GENÇ - Çok teşekkür ediyorum, hata yaptıysak affola.

Çok sağ olun.

Hayırlı akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati:18.23